

OTDK-dolgozat

2025

**DEBRECENI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR**

**TŐZSDÉN JEGYZETT FUTBALLKLUBOK JELLEGZETES
TÉTELEINEK ELSZÁMOLÁSA ÉS MEGJELENÍTÉSE AZ IFRS
PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKBAN**

**SETTLEMENT OF TYPICAL ITEMS OF LISTED FOOTBALL CLUBS
AND THEIR PRESENTATION IN IFRS FINANCIAL STATEMENTS**

Nyul Dávid

Konzulens: Dr. Orbán Ildikó

Kézirat lezárásának dátuma: 2024.04.17.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	1
1. Témafelvetés	2
2. Szakirodalmi áttekintés	4
2.1. A számvitel nemzetközi szabályozásának szükségessége és kialakulásának története ..	4
2.2. A futballiparhoz kapcsolódó főbb számviteli standardok.....	6
2.2.1. IAS 1 A pénzügyi kimutatások prezentálása	6
2.2.2. IAS 38 Immateriális eszközök.....	8
2.2.3. IFRS 16 Lízingek	11
2.2.4. IAS 19 Munkavállalói juttatások.....	12
2.2.5. IAS 36 Eszközök értékvesztése.....	13
2.2.6. IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek .	14
2.2.7. IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel	15
2.3. Az UEFA pénzügyi szabályozása	16
2.4. Futballvállalkozások a tőzsdén.....	19
3. Anyag és módszer.....	20
3.1. A vizsgált futballklubok bemutatása.....	20
3.1.1. A Borussia Dortmund bemutatása	20
3.1.2. A Juventus bemutatása.....	22
3.1.3. A Manchester United bemutatása	23
3.2. Alkalmazott módszertan	25
4. Eredmények és azok értékelése.....	26
4.1. A futballklubok részvényeinek vizsgálata	26
4.1.1. A BVB.DE részvények	26
4.1.2. A JUVE.MI részvények	30
4.1.3. A MANU részvények	32
4.2. Játékosokkal kapcsolatos elszámolások vizsgálata	36
4.2.1. Átigazolási díj fejében megszerzett játékosjogok (vásárolt játékosok).....	37
4.2.2. Szabadon igazolható játékosok.....	40
4.2.3. Saját nevelésű játékosok.....	42
4.2.4. Játékosértékesítések.....	44
4.2.5. Kölcsönadási megállapodások.....	46

4.2.6. Játékoscserés ügyletek.....	51
4.2.7. A játékosok felé teljesített kifizetések	52
4.2.8. A játékosjogok értékvesztése	54
4.3. Az árbevétellel kapcsolatos elszámolások és közzétételek vizsgálata.....	55
4.3.1. A Borussia Dortmund árbevételének vizsgálata	56
4.3.2. A Juventus árbevételének vizsgálata	58
4.3.3. A Manchester United árbevételének vizsgálata	60
5. Következtetések és javaslatok	62
Összefoglalás.....	66
Felhasznált irodalom és források jegyzéke	69

Bevezetés

Dolgozatomban tőzsdén jegyzett futballklubok jellegzetes tételeinek elszámolásait és azok Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS-ek) szerinti pénzügyi kimutatásokban való megjelenítését vizsgálom. Az átfogó kép érdekében a Deloitte (2024) által minden évben összeállított Football Money League 2022/2023-as szezonra vonatkozó húszas listáján szereplő mindhárom tőzsdén jegyzett labdarúgóklubot figyelembe veszem, így a Borussia Dortmund, a Juventus és a Manchester United konszolidált éves beszámolóit képezik az elemzésem tárgyát.

A témaválasztásom személyes oka az volt, hogy a sport, különösképpen a labdarúgás meghatározó szerepet tölt be az életemben, a tanulmányaim során pedig a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok témaköre keltette fel leginkább az érdeklődésemet. Ebből kifolyólag döntöttem úgy, hogy dolgozatomban olyan futballvállalatokat fogok szemügyre venni, akik az IFRS-ekkel összhangban készítik konszolidált pénzügyi kimutatásaikat.

A labdarúgás több mint egy sportág, óriási hatással van a világra, gazdasági, kulturális, politikai és technológiai szempontból is. A futball gazdasági oldalával azért fontos foglalkozni, mert a sportág üzleti szempontból is egyre jelentősebb szerepet tölt be a világgazdaságban. Az iparágban milliárd eurók forognak évente és ezek a pénzáramlások, legyen szó játékosigazolásokról, szponzori megállapodásokról, stadionépítésekről, nemcsak a klubokra, hanem a gazdaság többi szereplőjére is hatással vannak.

Az Európai Unió 1606/2002/EK rendelete kimondja, hogy minden Európai Unió tőzsdén jegyzett vállalkozás számára kötelező konszolidált éves beszámolóját az IFRS-ekkel összhangban elkészíteni. Bár a tanulmányozásra kerülő futballvállalatok közül a Manchester United részvényeit a New York-i tőzsdén jegyzik, az Egyesült Államok Értékpapír- és Tőzsdefelügyelete (SEC) engedélyezte, hogy az amerikai tőzsdén jegyzett külföldi vállalkozások az IFRS-ek szerint készítsék el pénzügyi kimutatásaikat (U.S. Securities and Exchange Commission, 2007).

A tőzsdén jegyzett futballklubok számvitele a jogi szabályozásnak köszönhetően hasonló a többi tőzsdén jegyzett vállalat számviteléhez, azonban a sportipar sajátosságai miatt jellegzetes elemekkel rendelkezik. A dolgozatban elsődlegesen ezek a specialitások, kiváltképpen a játékosjogok és a bevételek számviteli elszámolásai kerülnek tanulmányozásra. Mindemellett a részvényeket befolyásoló tényezők is az elemzés tárgyát képezik, hiszen a feltevésem szerint, a tőzsdén jegyzett futballklubok részvényeinek árfolyamaira – más iparágban működő tőzsdei cégektől eltérően – nagyobb hatást gyakorolnak az egyedi események, mintsem a gazdasági tényezők.

1. Témafelvetés

A dolgozatban a Borussia Dortmund, a Juventus és a Manchester United jellegzetes tételeinek számviteli elszámolásait és azok IFRS-ek szerinti konszolidált pénzügyi kimutatásokban való megjelenítését vizsgálom.

A *Szakirodalmi áttekintés* fejezetben a témával összefüggő irodalom kerül feldolgozásra. Először ismertetem a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szükségességét és történetét, majd logikai sorrendben bemutatom a választott témához kapcsolódó legfontosabb standardokat, azaz az IAS 1 A pénzügyi kimutatások prezentálása, az IAS 38 Immateriális eszközök, az IFRS 16 Lízingek, az IAS 19 Munkavállalói juttatások, az IAS 36 Eszközök értékvesztése, az IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek, valamint az IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel standardokat. Ezután áttekintést adok az UEFA pénzügyi szabályozásáról és arról, hogy ez miért fontos a számviteli elszámolások szempontjából. Továbbá röviden ismertetem a futballklubok tőzsdén való megjelenésének történetét és motivációját.

Az *Anyag és módszer* fejezetben bemutatom a három választott futballklub történetét és jelenlegi helyzetét, majd ismertetem a tartalomelemzést, a dokumentumelemzést, valamint az összehasonlító elemzést, mint választott módszertant.

Az *Eredmények és azok értékelése* fejezetben először a futballklubok részvényeivel kapcsolatos információk kerülnek elemzésre. Tanulmányozom a tulajdonosi struktúrákat, majd tartalomelemzés módszerével azokat az eseményeket veszem végig, amelyek a vizsgált időszak során a leginkább hatottak a futballrészvények árfolyamaira. Célom az elemzéssel, hogy átfogó képet kapjak azokról a tényezőkről, amik a legnagyobb mértékben befolyásolják a futballklubok részvényeit.

Ezt követően dokumentumelemzés módszerével, a vizsgált vállalatok nyilvánosan elérhető konszolidált pénzügyi kimutatásainak alapján, azokon a sajátos számviteli tételeken megyek végig, amelyek kimondottan a futballklubokkal kapcsolatban merülnek fel. Az elemzés során a célom, hogy teljes körű képet kapjak a futballiparban megjelenő tételek számviteli elszámolásairól és azok éves beszámolóikban való megjelenítéséről. Tanulmányozni fogom, hogy a vállalatok miként alkalmazzák az egyes IFRS standardokat, ezek mennyire vannak összhangban az UEFA Klublicenc és Pénzügyi Fenntarthatósági Szabályzatával, továbbá a pénzügyi kimutatásokban szereplő információk mennyiségét és minőségét is szemügyre veszem. Részletekbe menően megvizsgálom a játékosjogok megszerzésének különböző módjait, a játékosértékesítések elszámolását és bemutatását, a kölcsönmegállapodások

számviteli kérdéseit, a játékosok felé teljesített kifizetések formáit, valamint a játékosjogok számviteli szempontból történő értékvesztéseit.

A főfejezet utolsó harmadában pedig a futballklubok árbevételeit fogom tanulmányozni a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal, valamint az UEFA pénzügyi szabályzatával összhangban. Célom a vizsgálat során, hogy áttekintést adjak arról, hogy az IFRS 15 standardnak megfelelően az egyes árbevétel-csoportok miként kerülnek elszámolásra és megjelenítésre a pénzügyi kimutatásokban. A klubok közötti különbségeket összehasonlító elemzés segítségével tárom fel.

A *Következtetések és javaslatok* fejezetben összehasonlítom a három futballvállalat sajátos tételeit és javaslatokat fogalmazok meg, hogy ezeket a tételeket miként a legcélszerűbb elszámolni és bemutatni az éves beszámolóknak.

2. Szakirodalmi áttekintés

A fejezetben a témával összefüggő irodalom kerül feldolgozásra. Először ismertetem a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szükségességét és történetét, majd logikai sorrendben bemutatom a választott témához kapcsolódó legfontosabb standardokat. Ezután áttekintést adok az UEFA pénzügyi szabályozásáról és arról, hogy ez miért fontos a számviteli elszámolások szempontjából, továbbá röviden ismertetem a futballklubok tőzsdén való megjelenésének történetét és motivációját.

2.1. A számvitel nemzetközi szabályozásának szükségessége és kialakulásának története

A világgazdaságban egyre erősödő globalizáció következményei és hatásai elkerülhetetlenek. Az országhatárok a mai gazdasági életre jellemző rohamos tőkeáramlás és a nemzetközi üzleti kapcsolatok miatt lassan veszítenek jelentőségükből. A multinacionális vállalatok szerte a világon elterjedtek és egyre több tőke vár befektetési lehetőségre a világ tőzsdéin keresztül. A különböző országokban működő cégek különböző elvek alapján, eltérő tartalommal készítenek beszámolókat – még úgy is, hogy a különböző pénzügyi kimutatások mögött azonos gazdasági események húzódnak meg – ezzel megnehezítve a teljesítményük összehasonlítását a tulajdonosok, a befektetők és más döntéshozók, valamint a hatóságok számára (Beke, 2014; Lakatos, 2014). Mindezek a trendek és gazdasági változások megerősítik azt az igényt, hogy a különböző országokban befektetni szándékozók összehasonlíthassák a vállalatok teljesítményét, amely egy olyan standardizált számviteli rendszer létrehozásával lehetséges, ami lehetőséget ad a hasonló gazdasági tranzakciók azonos elszámolására és prezentálására.

Bogáth (2018) szerint napjainkban két nagy számviteli rendszer létezik a világon: az Amerikai Egyesült Államok Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvei (United States Generally Accepted Accounting Principles; US GAAP), valamint a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (International Financial Reporting Standards; IFRS). A két rendszer egymástól többé-kevésbé eltérő szemléletben közelíti meg a beszámolási kötelezettséget (Rózsa, 2015).

Az IFRS-ek kialakulása 1973-ra nyúlik vissza, ekkor alakult meg a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság (International Accounting Standards Committee; IASC), akik a Nemzetközi Számviteli Standardok (International Accounting Standards; IAS) kibocsátásért voltak felelősek (Kómár, 2017). 1997-ben létrejött az Állandó Értelmezési Bizottság (Standing Interpretations Committee; SIC), azzal a céllal, hogy értelmezéseket készítsen az IAS-ekhez, ezeket, a bizottság nevére utalva SIC-eknek hívják. 2001-ben az IASC átalakult és ezt követően

napjainkig Nemzetközi Számviteli Standard Testület (International Accounting Standards Board; IASB) néven működik. Az újonnan kidolgozott standardok elnevezése is megváltozott IAS-ról IFRS-re (International Financial Reporting Standards). Egy évvel később a SIC is nevet változtatott, IFRIC-ként folytatta tevékenységét, jelenleg IFRS Értelmezési Bizottság (IFRS Interpretations Committee) néven készít értelmezéseket az IFRS-ekhez, amiket IFRIC-eknek hívnak (Madarasiné Szirmai et al., 2019; Mente 2023). Az így létrejött IAS-eket, az azokhoz kapcsolódó SIC-eket, az IFRS standardokat, illetve az azokhoz kiadott IFRIC-eket, valamint a rendszert megalapozó Keretelveket nevezik napjainkban együttesen IFRS-eknek (Andor & Tóth, 2023).

Az IFRS-ek megfelelő alkalmazásával általános célú pénzügyi kimutatások állíthatók össze. Madarasiné Szirmai és szerzőtársai (2019) szerint ez azt jelenti, hogy a kimutatások olyan felhasználók információigényének kielégítésére készülnek, akiknek nincs szükségük speciális információkra, így azt mondhatjuk, hogy az IFRS alapvetően nyereség-orientált gazdálkodóknak készült.

Az Európai Unióban 1978-ban és 1983-ban születtek meg a beszámolásra vonatkozó irányelvek, de ezek továbbra is jelentős mozgásteret adtak a tagállamok eltérő gyakorlatának és így a kimutatások nem voltak alkalmasak az összehasonlításra (Beke, 2013). A problémát az IFRS-ek alkalmazásával oldották fel. Az Európai Unió nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról szóló rendelete (Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002/EK rendelete (2002. július 19.) a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról, 2002) kimondja, hogy 2005-től minden Európai Uniós tőzsdén jegyzett vállalkozás számára kötelező konszolidált éves beszámolóját a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal összhangban elkészíteni.

Az Amerikai Egyesült Államokban az IFRS-ek nincsenek kötelezően előírva, azonban 2008 óta az Egyesült Államok Értékpapír- és Tőzsfelügyelete (Securities Exchange Commission; SEC) az USA-beli tőzsdéken jegyzett, nem amerikai vállalatoktól elfogadja az Amerikai Egyesült Államok Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvei helyett az IFRS-ek szerint összeállított konszolidált beszámolókat is (Bogáth, 2018).

Jelenleg 168 országban alkalmazzák a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokat, többek között Európában, Amerikában és Ausztráliában, de Ázsia és Afrika számos államában is (IFRS Foundation, 2024).

2.2. A futballiparhoz kapcsolódó főbb számviteli standardok

Véleményem szerint elengedhetetlen az alábbi standardok és azok futballvállalatok esetében történő alkalmazásának bemutatása, ezért jelen fejezetben ezek ismertetését végzem el:

- IAS 1 A pénzügyi kimutatások prezentálása;
- IAS 38 Immateriális eszközök;
- IFRS 16 Lízingek;
- IAS 19 Munkavállalói juttatások;
- IAS 36 Eszközök értékvesztése;
- IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek;
- IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel.

2.2.1. IAS 1 A pénzügyi kimutatások prezentálása

Az IAS 1 standard célja, hogy meghatározza „a pénzügyi kimutatások prezentálására vonatkozó átfogó előírásokat, azok szerkezetére vonatkozó iránymutatásokat, valamint azok tartalmára vonatkozó minimumkövetelményeket (IAS 1.1, 2023).” Ez lehetővé teszi, hogy a beszámolók összehasonlíthatóak legyenek más társaságok pénzügyi kimutatásaival. A teljes pénzügyi kimutatások magukban foglalják a pénzügyi helyzet kimutatását, az átfogó eredménykimutatást, a saját tőke változás kimutatását, a cash flow-k kimutatását, valamint a kiegészítő megjegyzéseket, ám a cash flow kimutatás szabályait nem az IAS 1, hanem az IAS 7 standard tartalmazza (Madarasiné Szirmai et al., 2019).

A pénzügyi helyzet kimutatásban, másnéven a mérlegben el kell különíteni a befektetett eszközöket és a forgóeszközöket, valamint a hosszú és a rövid lejáratú kötelezettségeket. A megbízható és valós kép érdekében az IAS 1 standard meghatározza azokat a tételeket, amiket mindenképpen be kell mutatni, amennyiben léteznek:

- a) ingatlanok, gépek és berendezések;
- b) befektetési célú ingatlanok;
- c) immateriális eszközök;
- d) pénzügyi eszközök (az e), h) és i) pontban szereplő összegek kivételével);
- e) tőkemódszerrel elszámolt befektetések;
- f) az IAS 41 Mezőgazdaság standard hatókörébe tartozó biológiai eszközök;
- g) készletek;
- h) vevő- és egyéb követelések;
- i) pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek;

- j) az IFRS 5 standard alapján értékesítésre tartottá minősített eszközök, valamint az értékesítésre tartottá minősített elidegenítési csoportokba tartozó eszközök összege;
- k) szállítói és egyéb tartozások;
- l) céltartalékok;
- m) pénzügyi kötelezettségek (a k) és l) pontban szereplő összegek kivételével);
- n) az IAS 12 standardban meghatározott tényleges adókötelezettségek és adókövetelések;
- o) az IAS 12 standardban meghatározott halasztott adókötelezettségek és halasztott adókövetelések;
- p) az IFRS 5 standard alapján értékesítésre tartottá minősített elidegenítési csoportokba tartozó kötelezettségek;
- q) a saját tőkében kimutatott, ellenőrzést nem biztosító részesedések;
- r) az anyavállalat tulajdonosaira jutó jegyzett tőke és tartalékok (IAS 1, 2023).

Az átfogó eredménykimutatás két részből tevődik össze: a tárgyévi eredmény levezetéséből, valamint az egyéb átfogó eredmény levezetéséből. A tárgyévi eredmény a működéssel kapcsolatban felmerült összes bevételt és ráfordítást tartalmazza. A mérleghez hasonlóan nincs kötelező tartalma és szerkezete, de a standard előírja azokat a tételeket, amelyeket minimálisan kötelező feltüntetni (Madarasiné Szirmai et al., 2019). Az IAS 1 standard szerint az eredménykimutatásnak az időszakra vonatkozóan az alábbi tételsorokat kell tartalmaznia:

- árbevételek;
- pénzügyi ráfordítások;
- a tőkemódszer alkalmazásával elszámolt, társult vállalkozások és közös vállalkozások eredményéből való részesedés;
- adóráfordítások;
- a megszűnt tevékenységek teljes összege (IAS 1, 2023).

Az egyéb átfogó eredmény tartalmazza azon elemeket, amelyek a gazdálkodótól függetlenül keletkeznek (például a piaci értékelésből fakadó különbségek), és közvetlenül tőketranzakciónak minősülnek (Lukács & Zéman, 2014).

A standard alapján a tárgyévi eredmény és az egyéb átfogó eredmény levezetése történhet egy kimutatásban vagy akár két külön kimutatásban. Tartalmuk szerint meg kell jeleníteni a tárgyévi eredményt, az egyéb átfogó eredményt, valamint a kettő összegét, a teljes átfogó eredményt (IAS 1, 2023).

A saját tőke változás kimutatása egy olyan mozgástábla, amelynek az a célja, hogy a saját tőkében bekövetkezett tárgyévi változásokat bemutassa. Kötelezően szerepeltetni kell benne a

mérlegben szereplő tőkeelemek nyitó- és záróértékét, illetve az átfogó eredmény összegét, valamint a tulajdonosokkal szembeni tranzakciókat (osztalékok, tőkeemelések, részvény visszavásárlások), a visszamenőleges módosítások hatásait, a leányvállalatokban lévő érdekeltségek változásait (Gulyás, 2019).

A cash flow kimutatás a vállalkozás pénzeszközeiben és pénzeszköz-egyenértékeseiben bekövetkezett változásokat mutatja be az IAS 7 nemzetközi számviteli standardban leírtak szerint (Rózsa, 2015).

A kiegészítő megjegyzések információt szolgáltatnak a pénzügyi kimutatások elkészítésének alapjairól és az alkalmazott számviteli politikáról. Olyan információkat kell közzétenni, amik a beszámolóban máshol nem szerepelnek, ám a megbízható és valós kép érdekében az IFRS-ek előírják az információk nyilvánosságra hozatalát (Beke, 2014).

2.2.2. IAS 38 Immateriális eszközök

Az IAS 38 standard célja „az olyan immateriális eszközök számviteli kezelésének előírása, amelyekkel egy másik standard konkrétan nem foglalkozik (IAS 38.1, 2023).”

A standard szerint „az eszköz egy olyan erőforrás, amelyet múltbeli események eredményeképpen a gazdálkodó egység ellenőriz; valamint amelyből várhatóan jövőbeli gazdasági hasznok folynak be a gazdálkodó egységhez. Az immateriális eszköz egy azonosítható, fizikai megjelenéssel nem rendelkező, nem monetáris eszköz (IAS 38.8, 2023).” A következő bekezdésekben e definíció elemeit vizsgálom meg a játékosjogok vonatkozásában.

Az IFRS Értelmezési Bizottság definiálja a játékosjog fogalmát. Eszerint a játékos egy külső fél által kezelt elektronikus átigazolási rendszerben van regisztrálva. A regisztráció azt jelenti, hogy a játékos nem játszhat más klubban és a regisztráló klubnak olyan munkaszerződést kell kötnie a játékoskal, amely megakadályozza, hogy a labdarúgó közös megegyezés nélkül elhagyja a klubot. A munkaszerződést és az elektronikus átigazolási rendszerben történő regisztrációt együttesen regisztrációs jognak vagy másnéven játékosjognak nevezik (IFRS Interpretations Committee, 2019). Az IAS 38 standard alapján a játékosjog immateriális eszköznek tekinthető, hiszen múltbeli esemény alapján, a vállalkozás kontrollja alatt álló, várhatóan jövőbeli gazdasági hasznokat generáló, beazonosítható, nem monetáris eszköz, amelynek nincs fizikai megjelenése.

„A gazdálkodó egység akkor ellenőriz egy eszközt, ha hatalma van a mögöttes erőforrásból befolyó jövőbeni gazdasági hasznok megszerzésére, valamint arra, hogy korlátozza másoknak az ezen hasznokhoz való hozzáférését. A gazdálkodó egységnek egy

immateriális eszközből származó jövőbeni gazdasági hasznok ellenőrzésére való képessége általában a bíróság előtt érvényesíthető törvényes jogokból származik (IAS 38.13, 2023).” A klub kontrollálja a játékos regisztrációs jogát, hiszen olyan munkaszerződést kell kötniük, amely megakadályozza, hogy a játékos a csapata beleegyezése nélkül elhagyja a klubot, így korlátozva egy másik klub hozzáférését a játékos teljesítményéből származó gazdasági előnyökhöz.

„Az immateriális eszközből keletkező jövőbeni gazdasági hasznok közé tartozhatnak a termékek vagy szolgáltatások értékesítéséből származó árbevétel, a költségmegtakarítások vagy az eszköz gazdálkodó egység általi használatából keletkező egyéb hasznok (IAS 38.17, 2023).” A játékosok hozzájárulnak ahhoz, hogy a klub bevételt szerezzen a versenysorozatok pénzdíjaiból, a jegyeladásokból, a televíziós jogokból és a szponzori szerződésekből, továbbá a klub átigazolási díjat kaphat egy másik klubtól, amely a játékost a munkaszerződés lejárta előtt szerződtetni kívánja.

„Egy eszköz akkor azonosítható, ha elválasztható, azaz el lehet választani a gazdálkodó egységtől vagy ki lehet vonni abból, és el lehet adni, át lehet adni, licencbe lehet adni, bérbe lehet adni vagy el lehet cserélni egyedileg vagy egy kapcsolódó szerződéssel, azonosítható eszközzel vagy kötelezettséggel együtt, függetlenül attól, hogy ez a gazdálkodó egységnek szándékában áll-e vagy sem; vagy szerződéses vagy egyéb törvényes jogokból keletkezik, függetlenül attól, hogy ezek a jogok átruházhatók-e vagy elválaszthatók-e a gazdálkodó egységtől vagy más jogoktól és kötelektől (IAS 38.12, 2023).” Amikor egy játékos átigazol egy új klubhoz a játékosjog nem száll át az eladóról a vevőre, hanem megszűnik, az új klub és a játékos között létrejött munkaszerződésnek az eredményeként pedig új regisztrációs jog keletkezik.

Nem monetáris eszköz, hiszen a játékosjog nem biztosít jogot a klub számára arra, hogy meghatározott vagy meghatározható számú pénzegységet kapjon, gazdasági haszna az üzleti tevékenységben történő hasznosulásával keletkezik.

„Egy immateriális eszközt akkor kell, és csak akkor szabad megjeleníteni, ha valószínű, hogy az eszköznek tulajdonítható várható jövőbeni gazdasági hasznok be fognak folyni a gazdálkodó egységhez; valamint az eszköz bekerülési értéke megbízhatóan mérhető (IAS 38.21, 2023)” „Az elkülönülten beszerezett immateriális eszköz bekerülési értéke tartalmazza annak vételárát, beleértve az importvámokat és a vissza nem igényelhető beszerzést terhelő adókat, a kereskedelmi kedvezmények és az engedmények levonása után; valamint a közvetlenül az eszköz rendeltetésszerű használatára való előkészítésének tulajdonítható bármely költséget (IAS 38.27, 2023).” Azaz a bekerülési érték tartalmazza a játékosjog megszerzése érdekében fizetett átigazolási díjat, továbbá az átigazolással kapcsolatban

felmerült egyéb költségeket. Amennyiben az átigazolási díj, vagy annak egy részének megfizetése a szokásos határidőn túl történik, akkor a készpénzes ár és a fizetendő összeg közötti különbséget kamatráfordításként kezelendő a finanszírozási időszak során, azaz ez a rész már nem lesz a bekerülési érték része.

Lakatos és szerzőtársai (2018) szerint az immateriális eszközöket két fő csoportba sorolhatjuk: szerzett és belső előállítású. A megszerzett immateriális eszközöket a beszerzés módja alapján tovább lehet bontani önállóan, üzleti kombináció keretében vagy speciális jogcímen (pl. csere, támogatás) megszerzett immateriális eszközökre. A belső előállítású lehet többek között a goodwill vagy a kutatás, de a standard szerint ezek nem mérlegképesek, nem megjeleníthetőek. A fejlesztés, mint belső előállítású immateriális eszköz aktiválható, amennyiben a standardban szereplő 6 feltételnek megfelel.

Ezek alapján megállapítható, hogy a futballvállalatok a játékosjogokat megszerezhetik egyedileg, csereügyletben (azaz speciális módon) vagy saját „előállítás” keretében. Utóbbi a saját nevelésű játékosokra vonatkozik, ám az ő értékük nem mutatható ki a pénzügyi helyzet kimutatásában.

„Az immateriális eszközök elszámolása azok hasznos élettartama alapján történik. A határozott hasznos élettartamú immateriális eszközt amortizálják, míg a határozatlan hasznos élettartamú immateriális eszközt nem (IAS 38.89, 2023).” A játékosjogokat határozott hasznos élettartamú eszköznek tekintik (PwC, 2024). „Egy határozott hasznos élettartamú immateriális eszköz értékcsökkenthető összegét szisztematikus alapon kell felosztani a hasznos élettartama alatt (IAS 38.97, 2023).” „A szerződéses vagy más törvényes jogokból származó immateriális eszköz hasznos élettartamának nem szabad meghaladnia a szerződéses vagy más törvényes jogok időtartamát, de lehet annál rövidebb, azon időszaktól függően, amely alatt a gazdálkodó egység a várakozásai szerint az eszközt használja (IAS 38.94, 2023).” Ez azt jelenti, hogy a játékosok regisztrációs jogait jellemzően lineárisan értékcsökkentik a jogok időtartama alatt, ami megegyezik a klub által a játékosokkal kötött munkaszerződések időtartamával.

Ezenkívül a játékosjogokra szükség esetén értékvesztést kell elszámolni, amiről a 2.2.5. *IAS 36 Eszközök értékvesztése* fejezetben nyújtok bővebb információt.

Egy játékos értékesítése során a játékosjogot, mint „immateriális eszközt ki kell vezetni elidegenítéskor (IAS 38.112, 2023)” a vállalat mérlegéből. „Az immateriális eszköz kivezetéséből származó nyereséget vagy veszteséget az elidegenítési nettó bevételek, ha vannak, valamint az eszköz könyv szerinti értéke közötti különbsétként kell meghatározni (IAS 38.113, 2023).”

Véleményem szerint helyénvaló a játékosjogok megjelenítésének IAS 38 standard szerinti szabályozása, hiszen a játékosok piaci értéke nem minden esetben mérhető kifogástalanul, nincs lehetőség az ilyen jellegű immateriális eszközök valós értékének megbízható meghatározására.

2.2.3. IFRS 16 Lízingek

Az IFRS 16 standard célja, hogy „meghatározza a lízingek megjelenítésére, értékelésre, bemutatására és közzétételére vonatkozó elveket. A cél annak biztosítása, hogy a lízingbevevők és a lízingbeadók olyan módon nyújtsanak releváns információkat, amely ezeket az ügyleteket hűen mutatja be (IFRS 16.1, 2023).”

A lízing „olyan szerződés vagy egy szerződés olyan része, amely egy időszakra ellenértékért cserében átruházza egy eszköz (a mögöttes eszköz) használatának jogát (IFRS 16.A, 2023).” Az IFRS 16 standardot minden lízingre alkalmazni kell néhány kivételtől eltekintve. Ilyen kivétel „a lízingbevevő által licencszerződések keretében tartott, az IAS 38 Immateriális eszközök standard hatókörébe tartozó olyan tételekhez fűződő jogok, mint például a mozifilmek, videofelvételek, színdarabok, forgatókönyvek, szabadalmak és szerzői jogok (IFRS 16.3.e, 2023).” A játékosjogok nem tartoznak a kivételek közé, ami azt jelentené, hogy ezt a standardot kellene alkalmazni a játékosok kölcsönszerződései kapcsán. Ugyanakkor „a lízingbevevő a jelen standardot a 3. bekezdés e) pontjában említetteken kívüli immateriális eszközökre is alkalmazhatja, de arra nem köteles (IFRS 16.4, 2023).” Eszerint lehetőség van arra, hogy ne alkalmazzák az IFRS 16 Lízingek standardot. A PwC (2024) szerint ebben az esetben a lízingdíj immateriális eszközként kerül megjelenítésre. Ez azt jelenti, hogy egy játékosért fizetett kölcsönzési díjat az immateriális eszközök között aktiválhatnak és a kölcsönszerződés időtartama alatt amortizálnák azt.

Azok a kölcsönök, amik 12 hónapnál (1 szezonnál) rövidebb időre szólnak és nem tartalmazzak vételi lehetőséget, rövid futamidejű lízingnek tekinthetőek. Amennyiben egy csapat úgy dönt, hogy nem jelenít meg használatijog-eszközt és lízingkötelezettséget, akkor „a lízingbevevőnek az ezen lízingekhez kapcsolódó lízingfizetéseket ráfordításként a lízingfutamidő alatt lineáris módszerrel vagy más szisztematikus módszerrel elszámolva kell megjelenítenie (IFRS 16.6, 2023).”

A lízingbeadónak továbbá azt fontos meghatároznia, hogy a megállapodás pénzügyi lízing vagy operatív lízing. „Egy lízing akkor minősül pénzügyi lízingnek, ha lényegében a mögöttes eszköz tulajdonlásával járó összes kockázatot és hasznot átadja. Egy lízing akkor

minősül operatív lízingnek, ha nem adja át lényegében a mögöttes eszköz tulajdonlásával járó összes kockázatot és hasznát (IFRS 16.62, 2023).” A játékosjogokkal összefüggésben ennek meghatározása a kölcsönszerződések tartalmának vizsgálatakor releváns, mégpedig annak megállapításával, hogy a játékosok az ilyen jellegű szerződések lejárta után véglegesen átigazolnak-e a kölcsönvevő csapatba vagy sem.

Összefoglalva, általános esetben a játékosok kölcsönvétele során a vállalatok eldönthetik, hogy alkalmazzák-e az IFRS 16 standardot vagy sem. Ha alkalmazzák, akkor a játékosjog bekerül az immateriális eszközök közé, a lízingdíj pedig a kötelezettségek között jelenik meg. Ugyanakkor a standard alapján, ha a futamidő 1 évnél rövidebb, akkor a lízingfizetéseket ráfordításként számolják el. Lehetőség van arra is, hogy a futballvállalatok egyáltalán ne alkalmazzák az IFRS 16 standardot, amennyiben úgy ítélik meg, hogy a játékosok kölcsönvétele nem felel meg a lízing fogalmának. Ebben az esetben az IAS 38 Immateriális eszközök standardot kell alkalmazni, a játékosokért fizetett kölcsönzési díjak pedig az immateriális eszközök között kerülnek aktiválásra és a kölcsönszerződés időtartama alatt kell azokat amortizálni.

2.2.4. IAS 19 Munkavállalói juttatások

Az IAS 19 standard célja, hogy „előírja a munkavállalói juttatások elszámolását és közzétételét (IAS 19.1, 2023).” „Munkavállalói juttatás egy gazdálkodó egység által a munkavállalók által nyújtott szolgálatért vagy a munkaviszony megszüntetéséért cserébe adott ellenérték minden formája (IAS 19.8, 2023).”

A munkavállalói juttatásokat négy fő kategóriába sorolhatjuk: rövid távú juttatások, hosszú távú juttatások, végkielégítések és a munkaviszony megszűnése utáni juttatások (Lakatos et al., 2018). A futballklubok esetében a hangsúly elsődlegesen a rövid távú juttatásokon és a végkielégítéseken van.

„A rövid távú munkavállalói juttatások olyan (a végkielégítéstől eltérő) munkavállalói juttatások, amelyeket várhatóan teljes egészében rendeznek azon éves beszámolási időszak végét követő tizenkét hónap eltelte előtt, amely alatt a munkavállalók a kapcsolódó szolgálatot nyújtják (IAS 19.8, 2023).” Értéküket nem diszkontált értéken mutatják ki, alapvetően tárgyidőszaki ráfordításként kerülnek elszámolásra (Madarasiné Szirmai et al., 2019). A rövid távú munkavállalói juttatások közé olyan a futballiparban jelentősnek tekinthető tételek tartoznak, mint például a bérek és a bónuszok. Maroun és szerzőtársai szerint (2022) a standardnak azért is van jelentős szerepe a futballklubok számviteli elszámolásai kapcsán, mert

a szabadon igazolható játékosoknak komoly összegeket fizetnek a csapatok, amely aláírási bónuszok a rövid távú munkavállalói juttatások közé tartoznak.

A végkielégítések „egy gazdálkodó egységnek a munkavállaló munkaviszonyának a szokásos nyugdíjazási időpont előtti megszüntetésére vonatkozó döntése (IAS 19.8, 2023)” következményeként nyújtott munkavállalói juttatások. Lakatos és szerzőtársai (2018) szerint a végkielégítéseket a standard azért kezeli külön a munkavállalói juttatásoktól, mert a kötelmet keletkeztető esemény nem a munkavállaló szolgálata, hanem a munkaviszony megszűnése.

Összegezve, a futballiparban a játékosok részére teljesített kifizetéseket három csoportba sorolhatjuk: fizetések, bónuszok, valamint végkielégítések. Értelemszerűen a bérek fordulnak elő túlnyomóan, de bónuszok és végkielégítések is megjelenhetnek jelentős értékben.

2.2.5. IAS 36 Eszközök értékvesztése

Az IAS 36 standard „célja azoknak az eljárásoknak az előírása, amelyeket a gazdálkodó egység annak biztosítására alkalmaz, hogy eszközei a megtérülő értéküket meg nem haladó értéken legyenek nyilvántartva. Egy eszköz akkor van a megtérülő értékénél magasabb értéken nyilvántartva, ha annak könyv szerinti értéke meghaladja az eszköz használatának vagy értékesítésének révén megtérülő összeget (IAS 36.1, 2023).” A standard hatóköre kiterjed a tárgyi eszközökre, az immateriális eszközökre (ideértve a goodwillt is), illetve a leányvállalatokban, a társult vállalkozásokban, valamint a közös szerveződésekben lévő érdekeltségekre (Lakatos et al., 2018). Mivel a standard az immateriális eszközökre is vonatkozik, a futballklubok szempontjából elsődlegesen a játékosjogok értékvesztésének elszámolásakor alkalmazandó.

A vállalatoknak minden mérlegfordulónapon értékvesztési tesztet kell készíteniük, ami alapján felméri, hogy van-e olyan körülmény, amely arra utal, hogy egy eszköz vagy eszközcsoport értéke felülértékelt. Ilyen körülmény felmerülése esetén az adott eszközre vagy eszközcsoportra megtérülő érték számításokat kell végezni (Rózsa, 2015). „A megtérülő érték valamely eszköz vagy pénztermelő egység elidegenítési költségekkel csökkentett valós értéke és használati értéke közül a magasabb (IAS 36.8, 2023).” Az elidegenítés költségeivel csökkentett valós érték az eszköz valós értéke csökkentve a várhatóan felmerülő értékesítési költségekkel, míg a használati érték az eszközzel kapcsolatos jövőbeni várható pénzáramok diszkontált jelenértéke (Lakatos et al., 2018). Amennyiben az így kiszámolt megtérülő értéknél magasabb a könyv szerinti érték, az eredmény terhére értékvesztést kell elszámolni.

A játékosjogok kapcsán értékvesztés elszámolására lehet szükség például egy súlyos sérülés vagy a csapatból fegyelmi okok miatti kikerülés esetén (belső jelzések). Ilyen esetekben azt kell felmérnie a kluboknak, hogy a játékos képes lesz-e még valaha hozzájárulni az első csapat teljesítményéhez. Külső jelzés lehet értékvesztésre pandémiás helyzetben az alacsonyabb bevételek miatt a játékostranszferek számának visszaesése, melynek következtében a játékosok piaci értéke is csökkenhet.

2.2.6. IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek

Az IFRS 5 standard szorosan kapcsolódik az IAS 36 standardhoz, hiszen előírja „az értékesítésre tartottként történő besorolás kritériumainak megfelelő eszközöknek azok könyv szerinti értéke és az értékesítési költségekkel csökkentett valós értéke közül az alacsonyabban történő értékelését (IFRS 5.1, 2023).” Azaz itt is megtérülő értéket kell számolni, de a használati érték nem értelmezhető, hiszen a vállalat nem kívánja megtartani az eszközt, így a könyv szerinti értéket csak az értékesítési költségekkel csökkentett valós értékhez kell viszonyítani.

„A gazdálkodó egység akkor minősíthet egy befektetett eszközt (vagy elidegenítési csoportot) értékesítésre tartottnak, ha annak könyv szerinti értéke elsődlegesen egy értékesítési ügylet, nem pedig a folyamatos használat során térül meg (IFRS 5.6, 2023).” Ahhoz, hogy egy eszközt értékesítésre tartottnak minősítsenek két feltételnek kell egyidejűleg teljesülnie: az eszköznek jelenlegi állapotában készen kell állnia az értékesítésre, valamint az eszköz értékesítésének nagyon valószínűnek kell lennie (Lakatos, 2021).

„A gazdálkodó egységnek az értékesítésre tartottként besorolt befektetett eszközöket, valamint az értékesítésre tartottként besorolt elidegenítési csoport eszközeit a többi eszköztől elkülönítetten kell a pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatásban bemutatnia (IFRS 5.38, 2023).”

A standardnak a futballvállalkozások szempontjából elsődlegesen a játékosjogok értékesítésre tartott befektetett eszközök közé sorolásában van szerepe, hiszen az eladni kívánt játékosokat átsorolhatják, amennyiben már történt szóbeli megállapodás a lehetséges átigazolásokról. Ebben az esetben az transzfernek egy éven belül meg kell valósulnia, ezzel összefüggésben pedig megszűnik a játékosjog további értékcsökkenésének elszámolása.

Az IFRS 5 standard szintén tartalmazza a megszűnt tevékenységekkel kapcsolatos feladatokat, ám ez a futballklubok szempontjából nem releváns.

2.2.7. IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel

Az IFRS 15 standard célja „azon elvek megállapítása, amelyeket a gazdálkodó egységnek alkalmaznia kell ahhoz, hogy hasznos információkat szolgáltatson a pénzügyi kimutatások felhasználói számára a vevővel kötött szerződésekből származó árbevétel és cash flow-k jellegéről, összegéről, ütemezéséről és bizonytalanságáról (IFRS 15.1, 2023).”

A standarddal azért nélkülözhetetlen foglalkozni a futballklubok kapcsán, mert az ilyen jellegű vállalkozások jelentős összegű bevételeket termelnek (természetesen számottevő nagyságú ráfordítások mellett) és ezek a bevételek alapjaiban határozzák meg a futballvállalatok gazdálkodását.

Lakatos és szerzőtársai (2018) szerint az IFRS 15 standard központi elve, hogy egy gazdálkodó egységnek úgy kell elszámolnia az árbevételt, hogy az olyan összegben jelenítse meg az ígért áruk és szolgáltatások vevőre való átruházását, amely kifejezi azt az ellenértéket, amelyre a gazdálkodó egység a várakozásai szerint jogosult lesz az áruk és szolgáltatások ellenében.

A vevői szerződésekből származó bevételek elszámolása egy 5 lépéses modellel összhangban határozható meg:

- a szerződés azonosítása;
- a teljesítési kötelek azonosítása;
- a tranzakciós ár meghatározása;
- a tranzakciós ár felosztása teljesítési kötelekre;
- az egyes kötelekhez rendelt árbevétel elszámolása (IFRS 15, 2023).

Lakatos (2021) összefoglalja, hogy milyen feltételek teljesülése esetén tartozik a szerződés az IFRS 15 standard hatálya alá:

- a szerződést elfogadták és hajlandóak a felek teljesíteni;
- az egyes felek jogai és kötelezettségei azonosíthatóak;
- a fizetési feltételek meghatározottak és azonosíthatóak;
- a szerződésnek van kereskedelmi tartalma;
- valószínű, hogy képes lesz az eladó realizálni a vételárat.

A teljesítési kötelek azonosítása lépésben „a gazdálkodó egységnek a szerződés létrejöttkor értékelnie kell a vevővel kötött szerződésben ígért árukat vagy szolgáltatásokat, és teljesítési kötelemként kell azonosítania minden egyes, vevőnek való átadásra vonatkozó ígéretet, amelynek tárgya vagy különálló áru vagy szolgáltatás (áru- vagy szolgáltatáscsomag), vagy

olyan különálló áruk vagy szolgáltatások sorozata, amelyek lényegében azonosak, és amelyek vevőnek való átadása azonos minta szerint történik (IFRS 15.22, 2023).”

A tranzakciós ár az az ellenérték, amelyre a gazdálkodó egység várhatóan jogosult lesz, cserébe azért, hogy a teljesítési köteleket átadja az ügyfélnek, leszámítva azokat az összegeket, amelyeket más nevében szednek be (Lakatos, 2021). A tranzakciós ár meghatározásánál figyelembe kell venni olyan tényezőket, mint a változó ellenértéket, a változó ellenérték becslésének korlátait, a szerződésben jelenlévő jelentős finanszírozási komponenst, a nem pénzbeli ellenértéket, valamint a vevő felé fizetendő díjat (Lakatos et al., 2018).

Madarasiné Szirmai és szerzőtársai (2019) szerint a tranzakciós ár felosztásával a gazdálkodó egységnek azt a célkitűzést kell követnie, hogy minden teljesítési kötelelemhez olyan összegű üzleti árat rendeljen hozzá, amely megfelel annak az ellenértékösszegnek, amelyre a gazdálkodó egység az ígért áruk vagy szolgáltatások vevőnek való átadásáért várakozása szerint jogosultságot szerez. A felosztást főszabályként az önálló eladási árak alapján kell hozzárendelni az egyes teljesítési kötelekhez, kivéve, ha nem lehet meghatározni, vagy ha a változó ellenértéket több teljesítési kötelelemhez kell allokálni (Lakatos et al, 2018).

Utolsó lépésben pedig az egyes kötelekhez rendelt árbevételt kell elszámolni, akkor, amikor a vevő ellenőrzést szerez az áru vagy szolgáltatás felett (Madarasiné Szirmai et al., 2019). A kontroll átadása megtörténhet „az eszköz felhasználása áruk előállítására vagy szolgáltatások (köztük közszolgáltatások) nyújtására; az eszköz felhasználása más eszközök értékének növelésére; az eszköz felhasználása kötelezettségek kiegyenlítésére vagy ráfordítások csökkentésére; az eszköz értékesítése vagy elcserélése; az eszköz felhasználása hitelfedezetként; valamint az eszköz tartása (IFRS 15.33, 2023)” révén.

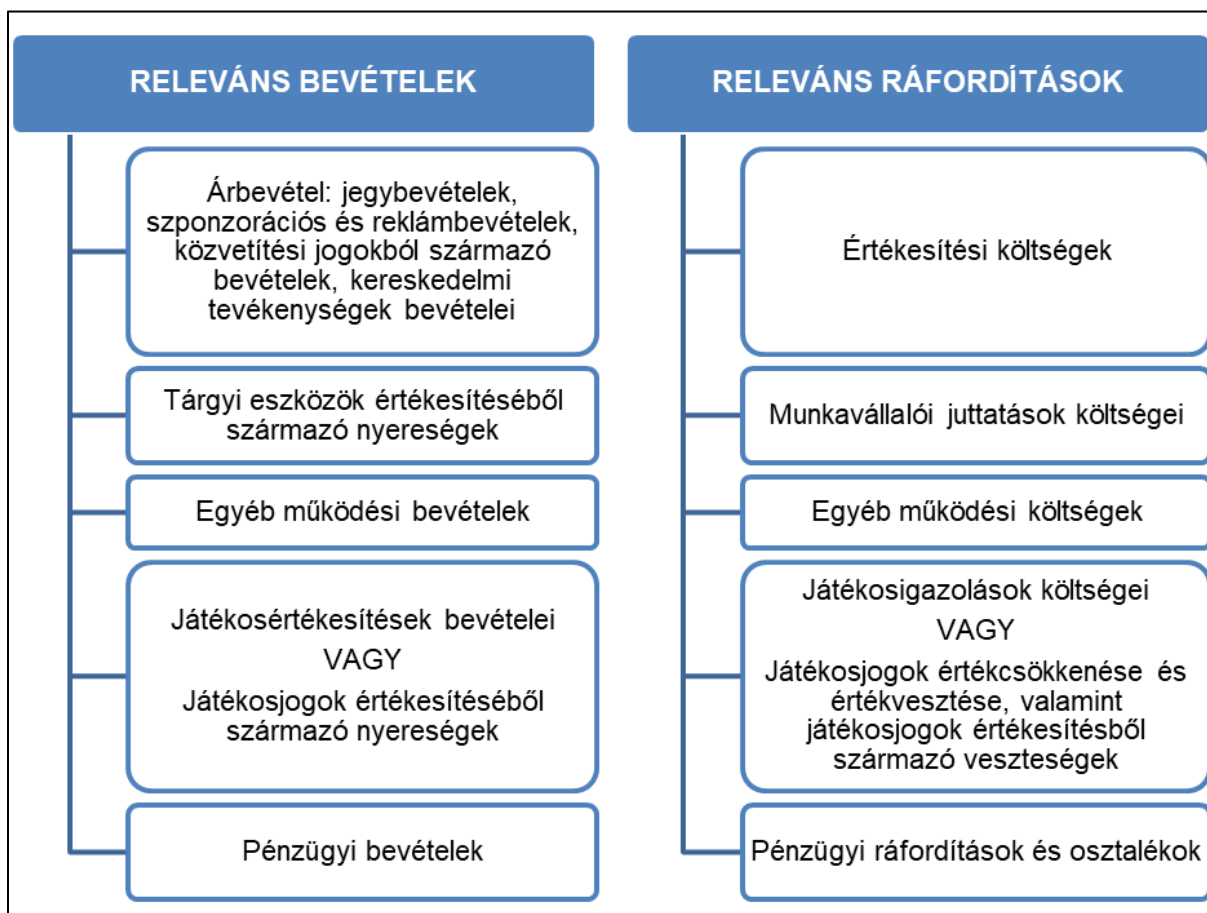
A futballiparral kapcsolatban a standardnak elsődlegesen az egyes árbevétel-kategóriák megjelenítése kapcsán van jelentősége, hiszen a különböző típusú bevételek eltérő módon kerülnek elszámolásra.

2.3. Az UEFA pénzügyi szabályozása

A 2000-es évek elején, a bevételek folyamatos növekedésének ellenére, számos európai futballklub jelentős veszteségeket ért el, melynek következtében többen is eladósodtak (Müller et al., 2012). Ennek kiküszöbölésére az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) úgy döntött, hogy lépéseket tesz és a meglévő licencszabályzatának kiegészítéseként kiadta a Pénzügyi Fair Play (Financial Fair Play; FFP) koncepciót, ami az „UEFA Klublicenc és Pénzügyi Fair Play Szabályzat 2010” nevet viselte. A szabályozás fő célja az európai klubfutball pénzügyi

teljesítményének javítása, valamint hosszú távú életképességének és fenntarthatóságának biztosítása volt (UEFA, 2010).

Az FFP szabályzat hároméves periódusokat vizsgál, ezen időszakok alatt kell az UEFA (2010) előírásait teljesíteni. A három év alatt a maximális veszteség 5 millió euró lehet, ám a tulajdonosok 25 millió eurót fedezhetnek saját pénzükből, így gyakorlatilag 30 millió eurós veszteséget halmozhatnak fel a hároméves periódus során.

1. ábra: Az UEFA Pénzügyi Fair Play szempontjából releváns bevételek és ráfordítások
Forrás: UEFA, 2010 alapján saját szerkesztés

Az 1. ábrán látható, hogy milyen bevételeket és ráfordításokat lehet és kell figyelembe venni az FFP szerinti eredmény számításához. A Pénzügyi Fair Play szempontjából releváns bevételek nem tartalmazhatják a nem pénzbeli javakat; a kapcsolt felekkel folytatott tranzakciókból származó, valós értéket meghaladó jövedelmeket; valamint a nem a klubhoz köthető nem labdarúgással kapcsolatos tevékenységek bevételeit. A nem releváns ráfordítások közé tartoznak az utánpótlással kapcsolatos költségek; a közösségfejlesztési tevékenységekkel kapcsolatos költségek; a nem pénzbeli költségek; a tárgyi eszközök létesítéséhez közvetlenül

kapcsolódó költségek, valamint a klubhoz nem köthető, nem labdarúgással kapcsolatos tevékenységek ráfordításai (UEFA, 2010). Érdekesség, hogy a klubok választhatnak, hogy a játékosigazolásokat és -értékesítéseket a globális számviteli standardoknak megfelelően, immateriális eszköz megszerzéseként/elidegenítéseként mutatják be vagy az ilyen jellegű eseményeket kiadásként/bevételnként az eredmény terhére/javára számolják el. További kuriózum, hogy bár a fizetendő osztalékok nem az eredmény terhére kerülnek elszámolásra, a pénzügyi szabályozás szempontjából a releváns ráfordításoknál figyelembe kell venni azokat, azaz az FFP szerinti eredmény kalkulációjában csökkentő tételként kerülnek megjelenítésre.

Több tanulmány (Sass, 2012; Vöpel, 2013; Madden, 2014; D'Andrea & Masciandaro, 2016) is kritizálta az UEFA Pénzügyi Fair Play korábbi formáját. Szerintük az FFP okozta problémákat három fő kategóriába lehet sorolni: a munkaerőpiac hatékonysága csökken, tisztességtelen versenyt vált ki a labdarúgó-bajnokságokban, valamint befagyasztja a meglévő hierarchiákat az európai labdarúgásban. Bár Madden (2015) szerint a szabályozás miatt nem jut korlátlan mennyiségű külső tőke a labdarúgópiacon, ami az európai labdarúgás versenyképességének romlását, valamint a játékosok és a fogyasztók elégedetlenségét eredményezheti, nem érték egyet az álláspontjával. Véleményem szerint az utóbbi években a különböző arab érdekeltségű klubok akkora gazdasági előnyre tettek szert a befektetői csoportjaiknak köszönhetően, hogy az már a labdarúgás szellemiségének megcsúfolásával egyenértékű. Ezek a klubok többször is képesek voltak kijátszani az UEFA előírásai, és elképesztő összegeket költöttek átigazolásokra, akár bírságok befizetésének árán is.

Az évek során folyamatosan korrigálta az UEFA a pénzügyi szabályzatot, ám 2022-ben úgy döntöttek, hogy teljesen megreformálják az előírásokat. Megjelent az UEFA Klublicenc és Pénzügyi Fenntarthatósági Szabályzat (UEFA Club Licensing and Financial Sustainability Regulations), ami az első jelentős módosítás volt az FFP 2010-es bevezetése óta. Az új szabályozás legnagyobb változtatása az volt, hogy a klubok a bevételeiknek legfeljebb a 70 százalékát költhetik átigazolásokra, fizetésekre vagy a játékosügynökök jutalékaira. Ám a csapatok nagyobb mozgásteret is kapnak az új előírásoknak köszönhetően, hiszen a megengedett veszteségek a hároméves időszak alatt 30 millió euróról 60 millió euróra, azaz a duplájára nőhetnek (UEFA, 2023).

Az, hogy az új szabályozás milyen mértékben fogja javítani a futballvállalkozások gazdasági stabilitását és az, hogy mennyire fognak egyenlő feltételek mellett versenyezni a csapatok, a hároméves periódus miatt még a jövő kérdése.

2.4. Futballvállalkozások a tőzsdén

A futballvállalkozások tőzsdére való bevezetése lehetővé teszi a klubok számára, hogy alacsony költségen szerezzenek tőkét a tervezett projektekhez és beruházásokhoz. Cheffins (1999) szerint a futballklubok tőzsdei bevezetését rövid vagy hosszú távú célok ösztönözték. A rövid távon hatást elérni kívánt labdarúgóklubok célja a tőzsdei bevezetéssel a játékosigazolásokhoz szükséges tőkebevonás volt. Azok a klubok, akik hosszú távon kívántak hatást elérni a tőzsdére lépéssel, az infrastruktúra fejlesztésére használták a bevont tőkét. A cél mindkét esetben a jövőbeni nyereség növelése volt, vagy a futballpályán elért jobb eredmény révén, vagy a jegybevételek növekedésével.

Az első futballklub, amely megjelent a tőzsdén, a Tottenham Hotspur volt 1983-ban, akit több szigetországi és azon kívüli klub követett (Ferreira et al., 2017). Aglietta és szerzőtársai (2010) szerint 1983 óta több mint negyven európai futballklub jelent meg a tőzsdén, ám azóta többet ki is vezettek onnan. Az ezredfordulót követően, ahogy a külföldi befektetők megjelenése nőtt az angol labdarúgásban, úgy vonták ki a klubok a részvényeiket a tőzsdéről. Többek között a Chelsea, az Aston Villa, a Manchester City, a Newcastle United és az Arsenal is kilépett, mára a Manchester United maradt az egyetlen angol klub, amelynek részvényeivel kereskedni lehet (Hagen & Nascimento Cunha, 2019; De Muynck & Poelmans, 2023).

Garcia-del-Barrio és Szymanski (2009) azt fogalmazták meg a tanulmányukban, hogy a sportvállalatok elsődleges célja a győzelemmaximalizálás, szemben a profitmaximalizálással. Hasonló következtésre jutott Hagen és Nascimento Cunha (2019) is, szerintük a futballklubokat még mindig a sporteredmények maximálása motiválja, ám a pénzügyi fair play szabályozás bevezetésének köszönhetően a gazdasági mutatók növelését is célként fogalmazták meg, ami vonzóbbá teszi az ilyen futballklubokba történő befektetést.

Garner és Pratt (2024) szerint a rajongók körében a futballrészvények vásárlása érzelmi jellegű döntés. Ezek a részvények lehetővé teszik a szurkolók számára, hogy magukénak érezzék a kedvenc csapatuk egy részét, ám az érzelmi előnyök mellett a futballrészvények birtoklása ugyanazokkal a jogokkal jár, mint bármely más részvénytársaság részvényei.

Összegezve a fejezetben taglaltakat, először bemutattam a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szükségességét és történetét, majd logikai sorrendben ismertettem a választott témához kapcsolódó legfontosabb standardokat, valamint a futballiparral való kapcsolatukat. Ezután áttekintést adtam az UEFA pénzügyi szabályozásáról, továbbá röviden ismertettem a futballklubok tőzsdén való megjelenésének történetét és motivációját. A következő fejezetben bemutatom a vizsgált futballklubokat és a dolgozatban alkalmazott módszereket.

3. Anyag és módszer

A fejezetben bemutatom a három választott futballklub történetét és jelenlegi helyzetét, majd ismertetem a tartalomelemzést, a dokumentumelemzést és az összehasonlító elemzést, mint választott módszertant.

3.1. A vizsgált futballklubok bemutatása

A dolgozatban a Deloitte (2024) által publikált, a 2022/2023-as szezon bevételei alapján összeállított húszas rangsor összes tőzsdén jegyzett futballklubját figyelembe vettem. Ezen az európai csapatokat tartalmazó ranglistán az 5. helyet foglalja el az angol Manchester United, a 11. helyen áll az olasz Juventus, a 12. helyen pedig a német Borussia Dortmund szerepel.

A dolgozatban elsődlegesen ezeknek a futballkluboknak az IFRS-ek szerinti éves beszámolóit kerülnek tanulmányozásra és azok alapján a futballiparban leggyakrabban megjelenő események számviteli elszámolásai.

3.1.1. A Borussia Dortmund bemutatása

A Borussia Dortmundot 1909-ben alapította egy tizenhét fiatalból álló csoport, amely elégedetlen volt azzal, ahogy a helyi káplán bánik az egyház által támogatott futbalccsappal. Az új csapat neve Ballspiel-Verein Borussia Dortmund 1909 volt, a „Borussia” kifejezés a közeli Borussia sörfőzde azonos nevű sörének nevéből származik. Viszonylag kis klub lévén a Dortmund ambíciói kezdetben igen szerények voltak. A csapat 1929-ben épphogy elkerülte a csődöt és a Harmadik Birodalom idején náciellenes klubként működött, ami nem könnyítette meg a helyzetüket. Az első nagy sikereket az '50-es évek közepén érték el, 1956-ban és 1957-ben is, két egymást követő évben, bajnoki címet szereztek. Miután a Dortmund 1963-ban a legutolsó, átszervezés előtti német nemzeti bajnokság megnyerésével bizonyított, bekerült az újonnan alakult Bundesligába meghívott tizenhat klub közé. A klub 1965-ben szerezte meg az első Német Kupáját, majd a következő évben az első és egyetlen Kupagyőztesek Európa-kupáját. Ez volt az utolsó trófea egy időre, mivel a következő három évtizedet folyamatos pénzügyi nehézségek kísérték. Hiába nyerte meg a klub 1989-ben a második Német Kupáját, a jövő nem tűnt túl fényesnek. A helyzet végül Ottmar Hitzfeld 1992-es szerződtetésével változott meg, a kiváló szakember vezetésével a Dortmund a német labdarúgás csúcsára emelkedett. Miután 1995-ben és 1996-ban is Bundesliga-bajnoki címet nyertek, a csapat elindult, hogy meghódítsa Európát. 1997-ben bejutottak a Bajnokok Ligája döntőjébe, ahol simán, 3-1-re legyőzték az esélyesebb Juventust. A Bajnokok Ligája-győzelem után Hitzfeld Bayern

Münchenhez való távozása komoly csapás volt, de az anyagi gondok még ennél is nagyobb hátráltató tényezőnek bizonyultak. Miután a Dortmund az ezredfordulón egyedüli német futballklubként belépett a tőzsdére, a részvények árfolyama zuhanni kezdett és a klub mélyen eladósodott. A 2002-es Bundesliga-bajnoki cím sem volt elég a fordulathoz és a klubnak a legjobb játékosai eladásához kellett folyamodnia a túlélés érdekében. Néhány rosszul sikerült szezon után Jürgen Klopp vezetőedző vezette vissza a csapatot a siker útjára. Az irányítása alatt a Dortmund bizonyult a Bayern München egyetlen komoly kihívójának, az újjáéledt rivalizálásuk pedig a német futball fő beszédtemája volt a következő években. Klopp hét év (2008-2015) alatt a két Bundesliga-címet (2011 és 2012) nyert a dortmundiakkal és megszerezte a klub harmadik Német Kupáját is 2012-ben, sőt 2013-ban a Bajnokok Ligája-döntőjébe juttatta a csapatot, ahol alulmaradtak a Bayernnel szemben. 2017-ben és 2020-ban ismét elhódították a Német Kupát, de a bajnokságban 2012 óta nem sikerült felérni a csúcsra (Honigstein & Balla, 2019; Duffelen, 2021; Hesse & Bán, 2021; Hesse, 2022).

A Borussia Dortmund társasági formája GmbH & Co. KGaA (Gesellschaft mit beschränkter Haftung & Compagnie Kommanditgesellschaft auf Aktien), magyarul korlátolt felelősségű társaság és társa betéti részvénytársaság. Ebben a különleges vállalati formában kétféle résztvevő van: legalább egy korlátozott felelősségű és legalább egy korlátlan felelősségű partner. A Borussia Dortmund GmbH szervezet a korlátlan felelősséggel rendelkező partner és a Borussia Dortmund GmbH & Co KGaA irányításáért és képviseléséért felelős. A Borussia Dortmund GmbH teljes mértékben az egyesület, a Ballspielverein Borussia 09 e.V. Dortmund tulajdonában van, ezt a szervezeti struktúrát úgy alakították ki, hogy az egyesület teljes mértékben ellenőrizni tudja a futballcsapatot (Arnold, 2001; Borussia Dortmund, 2023).

1. táblázat: A Borussia Dortmund GmbH & Co KGaA részesedései (2023)

A vállalat neve	Részesedés	A befektetés formája
BVB Stadionmanagement GmbH	100%	leányvállalat
BVB Merchandising GmbH	100%	leányvállalat
BVB Event & Catering GmbH	100%	leányvállalat
besttravel dortmund GmbH	100%	leányvállalat
BVB Fußballakademie GmbH	100%	leányvállalat
BVB Asia Pacific Pte. Ltd.	100%	leányvállalat
Orthomed GmbH	33,33%	társult vállalkozás

Forrás: Borussia Dortmund, 2023 alapján saját szerkesztés

A Borussia Dortmund az alaptevékenységén túl a labdarúgáshoz kapcsolódó üzleti területeken is tevékenykedik, a társaság jelenleg az 1. táblázatban szereplő vállalatokban rendelkezik

érdekeltségekkel. A Borussia Dortmund GmbH & Co. KGaA mellett a konszolidált pénzügyi kimutatás ezeket a leányvállalatokat tartalmazza, a társult vállalkozás eredményéből való részesedést tőkemódszer alkalmazásával számolják el (Borussia Dortmund, 2023).

3.1.2. A Juventus bemutatása

A torinói székhelyű Juventust 1897-ben alapította egy diákokból álló társaság. A fiúk egyike sem volt 17 évesnél idősebb, ezért választották a Juventus nevet, ami latinul annyit jelent, hogy „fiatalság”. A csapat kezdetben rózsaszín pólót viselt, a jelenlegi fekete-fehér csíkos mezt 1903-ban kezdték el hordani. Két évvel később a klub megnyerte az első olasz bajnoki címét. 1923-ban a Fiat autógyár tulajdonosa, az Agnelli család vette át a klub irányítását és 1926-ban megnyerték második olasz bajnoki címüket. Az 1930-as évek a Juventus aranykorszaka volt, mivel ebben az évtizedben öt olasz bajnoki címet nyertek és kilenc játékost adtak az 1934-es világbajnokságot megnyerő olasz válogatottnak. A csapat 1985-ben megnyerte a Bajnoksapatok Európa-kupáját (a jelenlegi Bajnokok Ligája elődjét), ám a győzelmet beárnyékolta egy tragédia: a meccs előtt az ellenfél Liverpool huligánjainak támadása után ledőlt egy támfal, amely 39, többségében olasz szurkoló halálát okozta. Tizenegy évvel később a Juventus ismét bejutott a Bajnokok Ligája döntőjébe, ahol büntetőpárbajban legyőzte a holland Ajaxot és megnyerte második címét. A Juventus emellett három UEFA-kupát (1977-ben, 1990-ben és 1993-ben), két UEFA-szuperkupát (1984-ben és 1996-ban) és egy Kupagyőztesek Európa-kupáját (1984-ben) nyert. 2006-ban a klubot bundabotrány miatt az olasz másodosztályba, a Serie B-be sorolták vissza (ez volt az első kiesés a csapat történetében), de a következő szezonban újra feljutottak a Serie A-ba. A botrány következtében elvették 2 bajnoki címüket is, de a 36 trófeájukkal így is rekorderek, emellett 14 Olasz Kupa győzelemmel rendelkeznek (Békés, 2002; Misur, 2006; Fűrész & Privacsek, 2015; Skyes & Takács, 2022; Juventus, 2023).

2. táblázat: A Juventus Football Club S.p.A. részesedései (2023)

A vállalat neve	Részesedés	A befektetés formája
B&W Nest S.r.l.	100%	leányvállalat
J Medical S.r.l.	50%	közös vezetésű vállalkozás
Tobeez F&B Italia S.r.l.	40%	társult vállalkozás
WeArena Torino S.r.l.	20%	társult vállalkozás
Plan B S.r.l. Società Benefit	17%	társult vállalkozás
European Super League Company, S.L.	9,1%	egyéb részesedés

Forrás: Juventus, 2023 alapján saját szerkesztés

A vállalat befektetéseit a 2. táblázat tartalmazza. A vállalatcsoport által birtokolt hotel irányításáért felelős B&W Nest S.r.l. esetében soronkénti konszolidációt hajtanak végre, a többi részesedést (amikben jelentős befolyással rendelkeznek) tőkemódszerrel számolják el (Juventus, 2023).

3.1.3. A Manchester United bemutatása

Manchester az ipari forradalom idején az egyik leggyorsabban növekvő város volt, nagyrészt a Brit-szigetek különböző részeiről érkező munkások tömeges érkezésének köszönhetően. Ez remek lehetőséget teremtett a futballklubok kialakulására, ugyanis a sportágat korai időszakában jelentős mértékben a munkásosztály határozta meg. A klubot, amelyből később Manchester United FC lett, eredetileg 1878-ban alapították Newton Heath L&YR Football Club néven. Az L&YR a Lancashire and Yorkshire Railway Company nevéből ered, ennél a cégnél dolgoztak a csapat játékosai. A csapat 1892-ben játszott először az angol első osztályban, két év után azonban kiestek. Ezután helyi üzletemberek egy csoportja vette át az irányítást és 1902-ben Manchester Unitedre nevezték át a klubot. Az újonnan elnevezett klub 1908-ban megnyerte az angol bajnoki címet, majd a következő évben megszerezték első FA-kupájukat. A csapat ezután 1910-ben a jelenlegi stadionba, az Old Traffordra költözött. A második világháborút követően a klub egy hosszas időszakot tudhatott maga mögött, hiszen 1945-ben Matt Busby kinevezésével teljesen átalakult a klub. A vezetőedző bízott a fiatalokban és ez a stratégia végül elképesztően sikeresnek bizonyult. A United 1956-ban és 1957-ben is megnyerte a bajnokságot, előbbi alkalommal az átlagéletkor 21 év volt, amivel ez volt a legfiatalabb csapat, amely valaha is megnyerte az angol bajnokságot, a szurkolóktól pedig a „Busby Babes” becenevet kapták. 1958 februárjában egy repülőgép-szerencsétlenség következtében nyolc játékos vesztette életét, az edző azonban túlélte a balesetet és végül egy újabb nagyszerű csapatot épített fel, amely számos bajnoki trófeát nyert. A klub 1986-ban Alex Fergusont nevezte ki menedzsernek. Ferguson edzősködésének első évei rendkívül nehéznek bizonyultak, egészen addig, amíg a csapat 1990-ben meg nem nyerte az FA-kupát és egy hosszú, sikeres időszak vette kezdetét. A Manchester United volt az első angol klub, amelyik triplázott, hiszen 1999-ben megnyerte a Premier League-et, az FA-kupát és a Bajnokok Ligáját is. 2003 és 2005 között Malcolm Glazer amerikai üzletember annyi részvényt vásárolt, hogy a manchesteri klub új többségi tulajdonosává vált. A Glazer család rendkívül népszerűtlen volt a drukkerok körében, a hatalomátvétel utáni zavargások ellenére azonban a csapat remek fejlődést mutatott, miközben megőrizte nagyra becsült hagyományait és hatalmas nemzetközi szurkolói bázissal

rendelkezett. A 2012/2013-as szezon végén Sir Alex Ferguson távozott a menedzseri pozícióból, irányításával a csapat 1986 és 2013 között 38 trófeát nyert, köztük 13 bajnoki címet, 5 FA-kupát és 2 Bajnokok Ligája-címet. 2023 decemberében Sir Jim Ratcliffe lett a Manchester United új tulajdonosa és felcsillant a remény, hogy egy újabb sikeres időszak kezdődik a klub életében. A Manchester United közel 150 éves történelme során hazai szinten rekordot jelentő 20 bajnoki címet, 12 FA-kupát, 6 Ligakupát és 21 Angol Szuperkupát nyert. Nemzetközi szinten háromszor nyerték meg a Bajnokcsapatok Európa-kupáját/UEFA Bajnokok Ligáját, valamint egy-egy alkalommal az UEFA Európa-ligát, a Kupagyőztesek Európa-kupáját, az UEFA-szuperkupát, az Interkontinentális Kupát és a FIFA-klubvilágbajnokságot (Dévényi et al., 2007; White, 2008; Ferguson et al., 2016; Manchester United, 2023).

A futballklubot jelenleg működtető vállalat 2012-ben alakult Manchester United Ltd. néven, de még abban az esztendőben PLC-re (nyilvánosan működő részvénytársaságra) változtatták a jogi formájukat. A társaságot a Kajmán-szigeteken jegyezték be, részvényeivel pedig a New York-i tőzsdén lehet kereskedni. Bár Kajmán-szigeteki társaságként működnek, az amerikai szövetségi jövedelemadó szempontjából amerikai belföldi társaságként jelentenek, ennek következtében a jövedelmükre is az amerikai adókulcs (jelenleg 21%) szerint kell adót fizetni. (Manchester United, 2023).

3. táblázat: A Manchester United PLC leányvállalatai (2023)

A vállalat neve	Részesedés
Red Football Finance Limited	100%
Red Football Holdings Limited	100%
Red Football Shareholder Limited	100%
Red Football Joint Venture Limited	100%
Red Football Limited	100%
Red Football Junior Limited	100%
Manchester United Limited	100%
Alderley Urban Investments Limited	100%
Manchester United Football Club Limited	100%
Manchester United Women's Football Club Limited	100%
Manchester United Interactive Limited	100%
MU 099 Limited	100%
MU Commercial Holdings Limited	100%
MU Commercial Holdings Junior Limited	100%
MU Finance Limited	100%
MU RAML Limited	100%
MUTV Limited	100%
RAML USA LLC	100%

Forrás: Manchester United, 2023 alapján saját szerkesztés

A Manchester United PLC-nek 18 leányvállalata van, mindegyikben 100%-os részesedéssel rendelkezik (3. táblázat). A leányvállalatok Angliában vagy Walesben működnek, kivéve a Red Football Finance Limited-et, amely a Kajmán-szigeteken, illetve a RAML USA LLC-t, amely az Egyesült Államokban van bejegyezve (Manchester United, 2023). Arról nem ad információt a klub, hogy más vállalatokban rendelkeznek-e részesedéssel.

3.2. Alkalmazott módszertan

A dolgozat során alkalmazott kutatási módszerek tartalomelemzést, dokumentumelemzést és összehasonlító elemzést választottam.

A tartalomelemzés olyan kutatási technika, amely segítségével az adatokból a kontextusra vonatkozóan következtetéseket vonhatunk le, lényegében az olvasott vagy hallott szövegek elemzése (R. Fedor et al., 2016). Tartalomelemzés során a nem mennyiségi adatokat, jellemzőket, ismérveket vizsgáljuk és értelmezzük (Hornyacsek, 2014). A módszertant a részvények vizsgálata során alkalmazom, végigveszem azokat az eseményeket, amelyek a leginkább hatottak a futballrészvények árfolyamaira.

A dokumentumelemzés olyan adatgyűjtési eljárás, melynek alapja kész produktumok vizsgálata (Kiss et al., 2006). A módszer alkalmazása során, a probléma feltárásához előre meghatározott szempontrendszer alapján, már rendelkezésre álló dokumentumok, adatok kerülnek elemzésre (Boncz, 2015). A dolgozatban a vállalatok nyilvánosan elérhető konszolidált pénzügyi kimutatásait elemzem, összehangban a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal és az UEFA Klublicenc és Pénzügyi Fenntarthatósági Szabályzatával.

Az összehasonlító elemzés egy olyan egymás közti összevetés, amely szisztematikusan összehasonlít két vagy több dolgot, hogy megállapítsa hasonlóságait és különbségeit. A vizsgálat fókusza lehet fogalmi (egy adott probléma, ötlet vagy elmélet), de lehet valami konkrétabb is, például két különböző adatkészlet (Bobomuradova, 2023). A dolgozatban a futballvállalkozások konszolidált éves beszámolóit, illetve a tevékenységükre jellemző tételek elszámolásai és megjelenítései kerülnek összehasonlításra.

4. Eredmények és azok értékelése

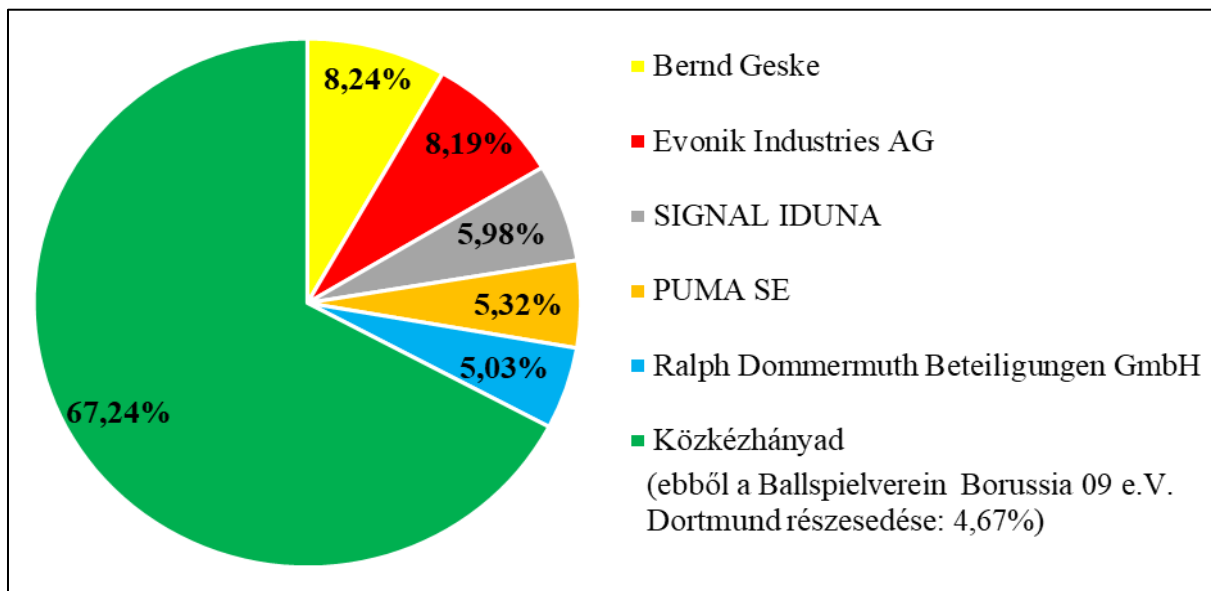
A fejezet első részében a vizsgált futballklubok részvényei kerülnek bemutatásra, kiemelt figyelmet fordítva azokra az eseményekre, amelyek jelentős hatással voltak az árfolyamváltozásokra. A fejezetben tanulmányozom a játékosjogokkal kapcsolatos számviteli elszámolásokat és azok IFRS-ek szerinti pénzügyi kimutatásokban való megjelenítésüket. Végül pedig a három futballklub bevételi forrásai kerülnek vizsgálatra.

4.1. A futballklubok részvényeinek vizsgálata

A futballklubok részvényeinek elemzése azért nélkülözhetetlen, mert a legtöbb vállalattal ellentétben nem a gazdasági tényezők vannak a legnagyobb hatással az árfolyamra, hanem a pályán és a pályán kívül nyújtott sporteredmények.

A Borussia Dortmund GmbH & Co. KGaA BVB.DE részvényeit a frankfurti tőzsdén, a Juventus Football Club S.p.A JUVE.MI részvényeit a milánói tőzsdén, míg a Manchester United PLC MANU részvényeit a New York-i tőzsdén jegyzik.

4.1.1. A BVB.DE részvények

2. ábra: A Borussia Dortmund GmbH & Co. KGaA részvényesei (2023)

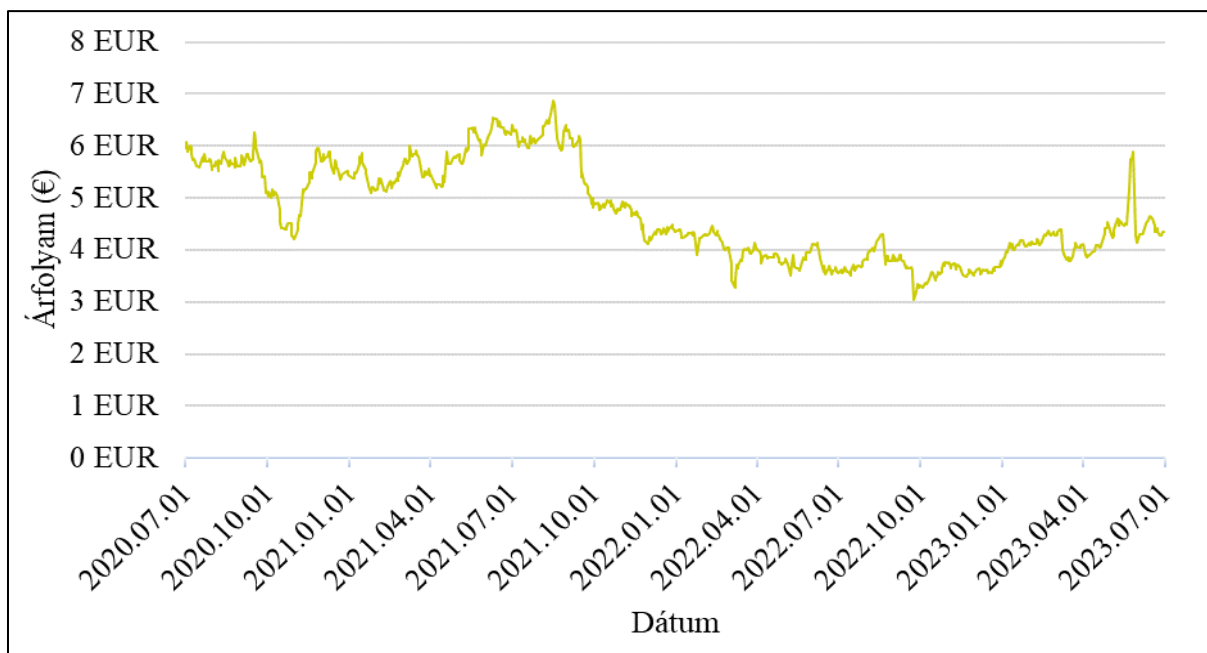
Forrás: Borussia Dortmund, 2023 alapján saját szerkesztés

A Borussia Dortmund GmbH & Co. KGaA 2023. június 30-ig 110 396 220 darab, egyenként 1 euró névértékű részvényt bocsátott ki. A részvények kétharmada szabad kézben van, ezeknek a befektetőknek a részesedése egyenként nem haladja meg az 5%-ot (2. ábra). A 67%-os arány

tartalmazza a Ballspielverein Borussia 09 e.V. Dortmund részesedését is, ez az egyesület felelős a futballklub működtetéséért. A stratégiai befektetők közül Bernd Geske felügyelőbizottsági tag, valamint a mezsponzor Evonik Industry AG a részvények kicsivel több mint 8%-át, a stadion névadó szponzora, a SIGNAL IDUNA a részvények közel 6%-át birtokolta a 2022/2023-as üzleti év zárónapján, míg a PUMA SE és a Ralph Dommermuth Beteiligungen GmbH részvényei 5,32 és 5,03%-ot tettek ki. Utóbbi cég a csapat másik mezsponzorának, az 1&1 telekommunikációs vállalatnak a tulajdonosa (Borussia Dortmund, 2023).

A Deutscher Fußball-Bund (2023) 50+1-es szabálya kimondja, hogy a Bundesligában és a Bundesliga 2-ben való részvételhez az anyaegyesületeknek többségi döntéshozatallal kell rendelkezniük a labdarúgócsapatban. Megengedett azonban, hogy a tőke többsége magánbefektetők tulajdonában legyen, így van ez a Borussia Dortmund esetében is. Az egyesület az alaptőkének csupán a 4,67%-át birtokolja, a többi tulajdonos azonban a legfőbb szerv döntéseibe nem szólhat bele, ott az egyesület a szavazatok 100%-ával rendelkezik.

2023 decemberében, annak érdekében, hogy több pénz érkezzon a bajnokságba, a Német Labdarúgóliga (DFL) megállapodást akart kötni befektetőkkel a marketinges és a televíziós jogdíjak értékesítéséről, ám szurkolói ellenállások megakasztották a tárgyalásokat. A drukkerék attól tartottak, hogy a DFL feláldozza az erős szurkolói érdekérvényesítési lehetőséget, ami szöges ellentétben áll az őket középpontba helyező 50+1-es szabály alapelvével (Gabay, 2024).

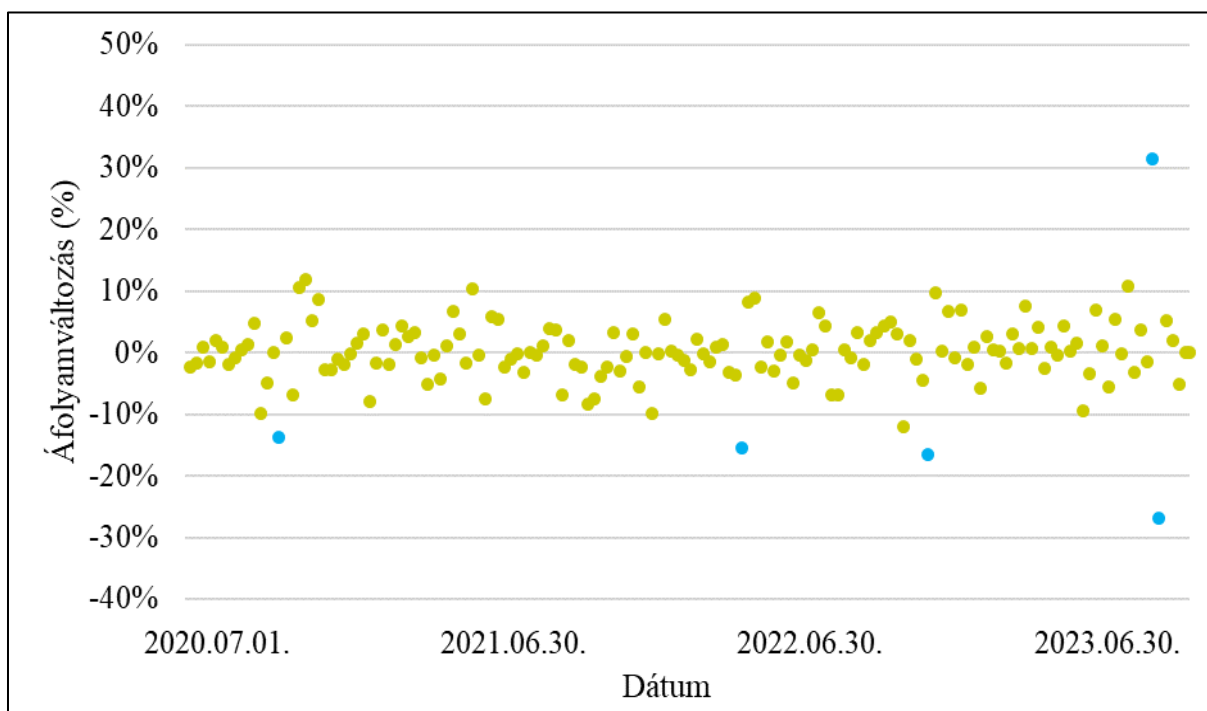

3. ábra: A Borussia Dortmund GmbH & Co. KGaA részvényeinek árfolyama 2020. július 1. és 2023. július 1. között

Forrás: Yahoo Finance, 2024a alapján saját szerkesztés

A Borussia Dortmund részvényeit a frankfurti tőzsdén jegyzik, a 2020. július 1. és 2023. július 1. közötti részvényárfolyamokat a 3. ábra szemlélteti. A BVB részvények teljesítményét mind a pályán, mind a pályán kívüli események befolyásolták. A kezdeti magas árfolyam 2021-ben csökkenni kezdett, többek között a csalódást keltő hazai és nemzetközi sportteljesítmény miatt, 2022-ben pedig még inkább visszaesett az orosz-ukrán háború világgazdaságra gyakorolt hatása következtében. A 2022/2023-as szezon második felében, azonban már voltak biztató fejlemények, mint például az utóbbi évek legszorosabb küzdelme a német bajnoki címért. Mindazonáltal a bajnoki cím utolsó játéknapon való elvesztése megakadályozta a részvények árfolyamának erőteljesebb emelkedését.

A heti árfolyamváltozások mértékeit a 4. ábra tartalmazza, kézzel az öt legnagyobb mértékű árfolyamváltozás került kiemelésre. Az átfogó kép érdekében heti rendszerességgel vizsgáltam meg az árfolyamváltozásokat, azaz a hároméves időszak alatt több mint 150-et, amelyek közül az abszolút értékben vett öt legkiemelkedőbb került részletesen megfigyelésre klubonként.

4. ábra: A Borussia Dortmund GmbH & Co. KGaA részvényárfolyamainak százalékos heti változása 2020. július 1. és 2023. június 30. között

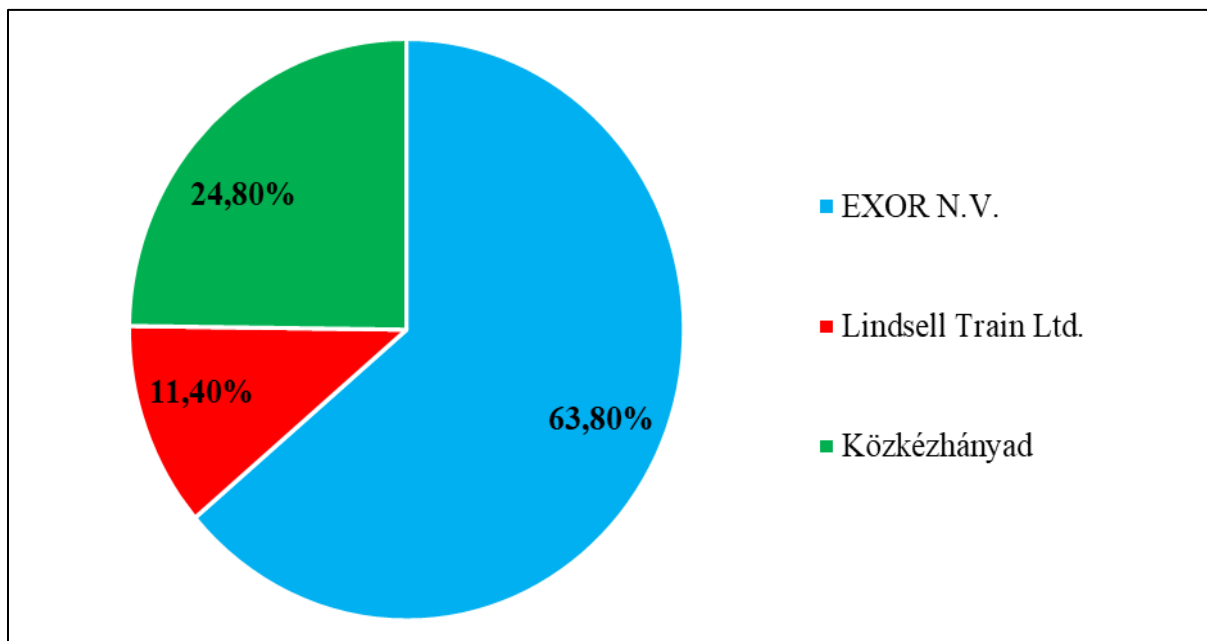
Forrás: Yahoo Finance, 2024a alapján saját szerkesztés

A Borussia Dortmund az éves beszámolóiban részletesen bemutatja a jelentősebb változásokat és azok okait. A pandémia miatti lezárásokat követően fél évvel, 2020 szeptemberében, bár csak korlátozott számban, de visszatérhettek a nézők a stadionokba. Ennek hatására a BVB részvények árfolyama a 6 eurót is meghaladta, ám egy hónappal később a járványhelyzet tovább romlott, a csapatoknak ismét zárt kapuk mögött kellett játszaniuk, ami a vizsgált időszak első nagyobb mértékű árfolyamcsökkenését eredményezte. A részvények árfolyama hétről hétre csökkent, volt olyan hét, amikor majdnem 14%-ot esett. 2022 februárjának végén szintén csökkent a részvények piaci ára, amely több okra is visszavezethető. 2022. február 24-én a Borussia Dortmund 4-6-os összesítéssel alulmaradt a skót Rangers ellen, így a csúfos Bajnokok Ligája kudarc után, a második számú európai kupasorozattól, az Európa-ligától is búcsúzni kényszerültek (Murray, 2022). A társaság másnap bejelentette, hogy várhatóan 17 és 24 millió euró közötti veszteséggel fogják zárni a 2021/2022-es üzleti évet. A helyzetet tovább fokozta az orosz-ukrán háború kitörése, mely tőzsdékre gyakorolt hatását a BVB részvények is komolyan megérezték. 2022 szeptemberében és októberében ismét drasztikus csökkenés következett be a részvények piaci árában. A nyári átigazolási időszakban eligazolt a klub legnagyobb sztárja, Erling Haaland, akinek a távozása nemcsak marketingszempontról volt jelentős, hanem a csapat teljesítményére is rányomta a bélyegét. Ebben az időszakban öt bajnoki mérkőzésből mindössze egyet tudtak megnyerni a dortmundiak, mindemellett a háború okozta gazdasági helyzet is tovább romlott. Bár nem indult jól a szezon a klub számára, a 2023-as naptári év első felében mutatott teljesítmény pozitív hatással volt a részvények árfolyamára. Ráadásul a kiváló hajrának köszönhetően, a bajnokság utolsó fordulójában a csapat győzelem esetén 11 év után megszerezhetné volna a bajnoki címet. Májusban, az utolsó mérkőzés előtt, egy hét alatt a részvény piaci ára több mint 30%-ot emelkedett, 4,5 euróról majdnem 6 euróra. A sorsdöntő mérkőzésen viszont csak 2-2-es döntetlent játszottak a Mainz ellen, így az ősi rivális Bayern München lett a bajnok, ami a részvények árának jelentős csökkenését eredményezte (Borbély, 2023). A helyzetet az sem segítette, hogy pár nappal később bejelentették, hogy a Real Madrid leigazolta a dortmundiak legnagyobb sztárját, Jude Bellinghamet (García-Ochoa, 2023).

Összegezve a megfigyelteket elmondható, hogy a Borussia Dortmund részvényeinek ára csökkent a vizsgált időszak során, ami egyrészt a klub gyenge sportteljesítményére, másrészt pedig a pandémiás helyzet és az orosz-ukrán háború okozta gazdasági hanyatlásra vezethető vissza.

4.1.2. A JUVE.MI részvények

A Juventus Football Club S.p.A. részvényei az Euronext tőzsdére kerültek bevezetésre, amelyet jelenleg a milánói Borsa Italiana működtet (Juventus, 2023).

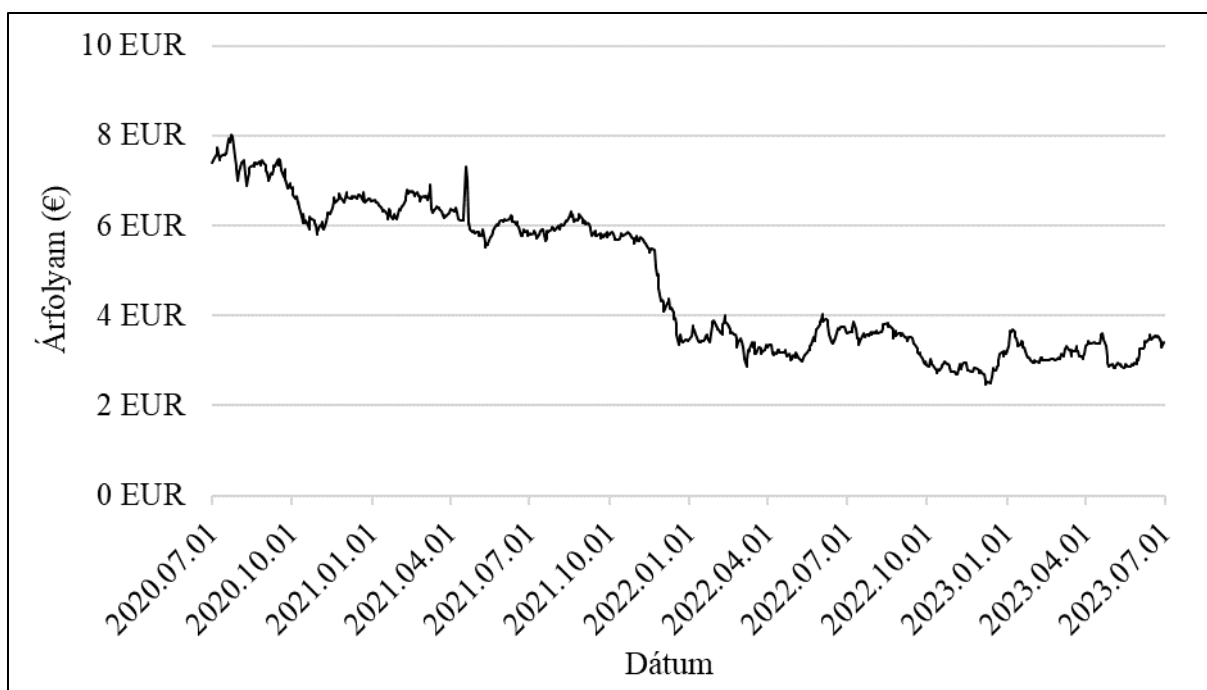

5. ábra: A Juventus Football Club S.p.A. részvényesei (2023)

Forrás: Juventus, 2023 alapján saját szerkesztés

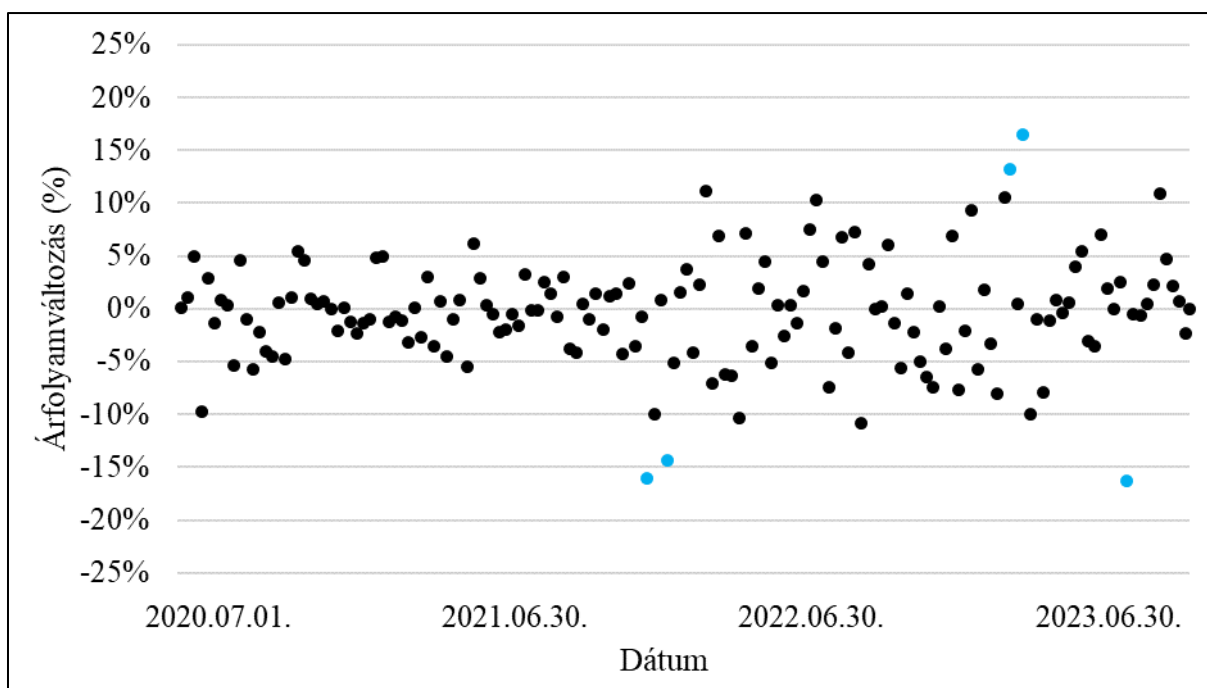
Az olasz futballklub az amszterdami székhelyű EXOR N.V. irányítása alá tartozik, a holland cég a részvények 63,8%-át birtokolta az 2022/2023-as üzleti év utolsó napján (5. ábra). Az EXOR-t alapító Agnelli család már az 1920-as évektől meghatározó szerepet játszik a klub sikerének és örökségének kialakításában (JuventusHungary, 2023). A futballiparba történő befektetéseiről is ismert Lindsell Train Ltd. több mint 11%-os részesedéssel rendelkezik a Juventusban. A brit befektetéskezelő társaság az olaszok mellett a skót Celticben és az angol Manchester Unitedben is tulajdonrészt szerzett (Jones, 2018). A részvények közel egynegyede pedig kisbefektetők kezében van (Juventus, 2023).

A 6. ábrán a Juventus részvényeinek piaci árfolyamai szerepelnek a 2020. július 1. és 2023. július 1. közötti időszakra vonatkozóan. Látható, hogy az árfolyam évről évre csökkent, ez főként a klubbal kapcsolatos negatív híreknek tudható be, amelyek a különböző versenysorozatokban nyújtott teljesítményekre is hatással voltak.

6. ábra: A Juventus Football Club S.p.A. részvényeinek árfolyama 2020. július 1. és 2023. július 1. között

Forrás: Yahoo Finance, 2024b alapján saját szerkesztés

7. ábra: A Juventus Football Club S.p.A. részvényárfolyamainak százalékos heti változása 2020. július 1. és 2023. június 30. között

Forrás: Yahoo Finance, 2024b alapján saját szerkesztés

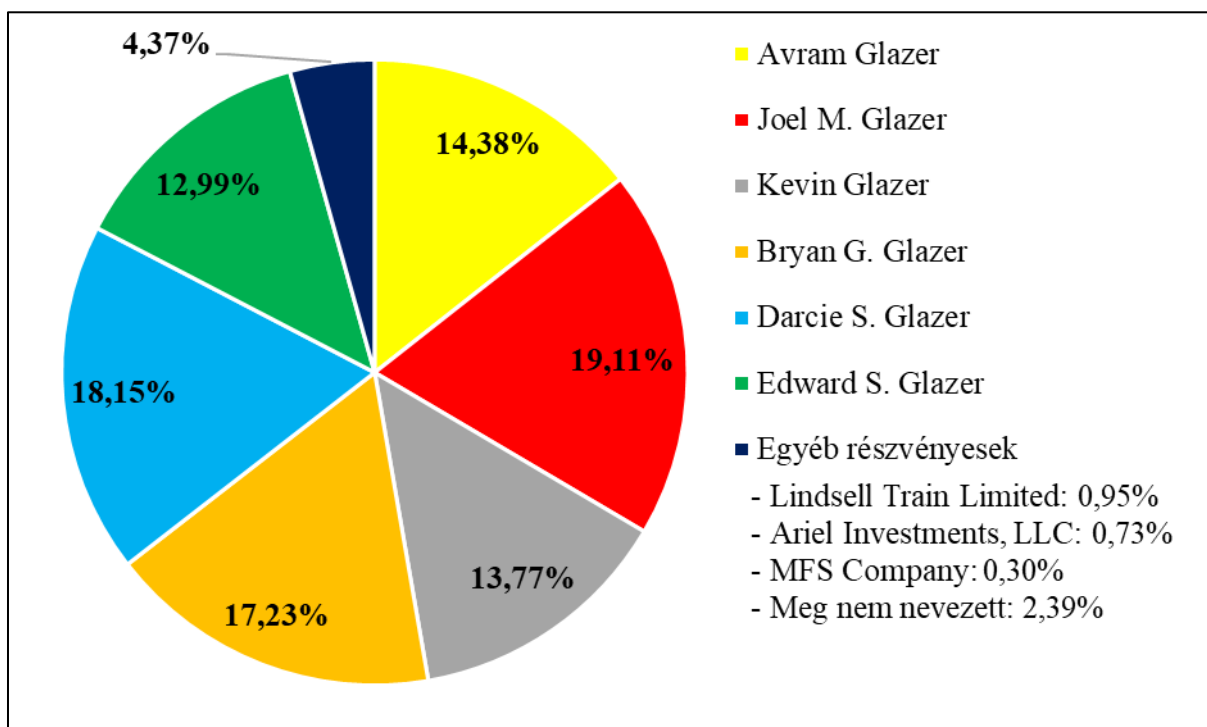
A 7. ábra a 2020/2021-es és a 2022/2023-as szezonok során bekövetkezett heti árfolyamváltozásokat mutatja be. Bár a vizsgált időszak elején is változott az árfolyam, némi meglepetésre Cristiano Ronaldo 2021-es távozása nem érintette a Juventus részvényárfolyamait. Az első jelentősebb hanyatlásra 2021 novemberében került sor. A hatóságok a torinói együttest (más olasz csapatok mellett) könyvelési csalással vádolták meg és nyomozást indítottak ellenük. A fő ok az úgynevezett „plusvalenza” volt, ami az olasz futballban egy átigazoláson szerzett profit összegét jelenti. Ezt a profitot általában játékoscserés ügyletekkel próbálják a klubok maximalizálni, a Juventus esetében a Pjanic-Arthur, valamint a Canelo-Danilo cserék keltették fel a figyelmet, hiszen mindkét váltás átigazolási díja logikátlanul túlárzott volt (Doyle, 2021). A következő hetekben tovább csökkent a részvények árfolyama, hiszen a klub vezetősége hivatalos közleményben ismerte el, hogy a csapatot akár ki is zárhatják a nemzeti és a nemzetközi versenysorozatokból, valamint a botrány miatt egyes Juventus részvényesek visszalépnek a korábban tervezett tőkeemelésről (Bettoni, 2021). A tőkeemelés végül megtörtént, de a vállalat részvényeinek ára így is 4 euró alá csökkent, szemben az egy évvel ezelőtti csaknem 8 eurós értékhez képest. Az elkövetkezendő időszakokban a részvények piaci árfolyama 3 és 4 euró között ingadozott, sőt volt, hogy elérte a 2,5 eurós mélypontot is, miután a teljes igazgatótanács lemondott (Webb, 2022). A 2022-es naptári év utolsó heteiben, valamint 2023 legelején komoly növekedést kezdett mutatni a piaci ár, amely elsődlegesen a közelgő januári átigazolási időszakra vonatkozó sajtóhíreknek volt betudható. Április végén viszont a részvényárfolyam jelentősen csökkent, hiszen a bajnoki cím reménye végérvényesen szertefoszlott, továbbá az Olasz Kupától is búcsúzni kényszerült az együttes.

Összességében elmondható, hogy a Juventus esetében is inkább a részvényárfolyam csökkenése volt számottevő, ami főként a klubnál felmerült botrányra és annak következményeire vezethető vissza.

4.1.3. A MANU részvények

A Manchester United PLC-nek kétféle törzsrészvénye van forgalomban: A osztályú és B osztályú törzsrészvények, amelyek névértéke egyenként 0,0005 dollár. A két különböző típusú törzsrészvények tulajdonosainak jogai azonosak, kivéve a szavazati és az átváltási jogokat. Az A osztályú törzsrészvények részvényenként egy szavazatra, a B osztályúak 10 szavazatra jogosítanak. Míg az A osztályú részvények nem válthatóak át más részvényekre, addig a B osztályúak bármikor átválthatóak A osztályú törzsrészvényekre. 2023. június 30-án az A

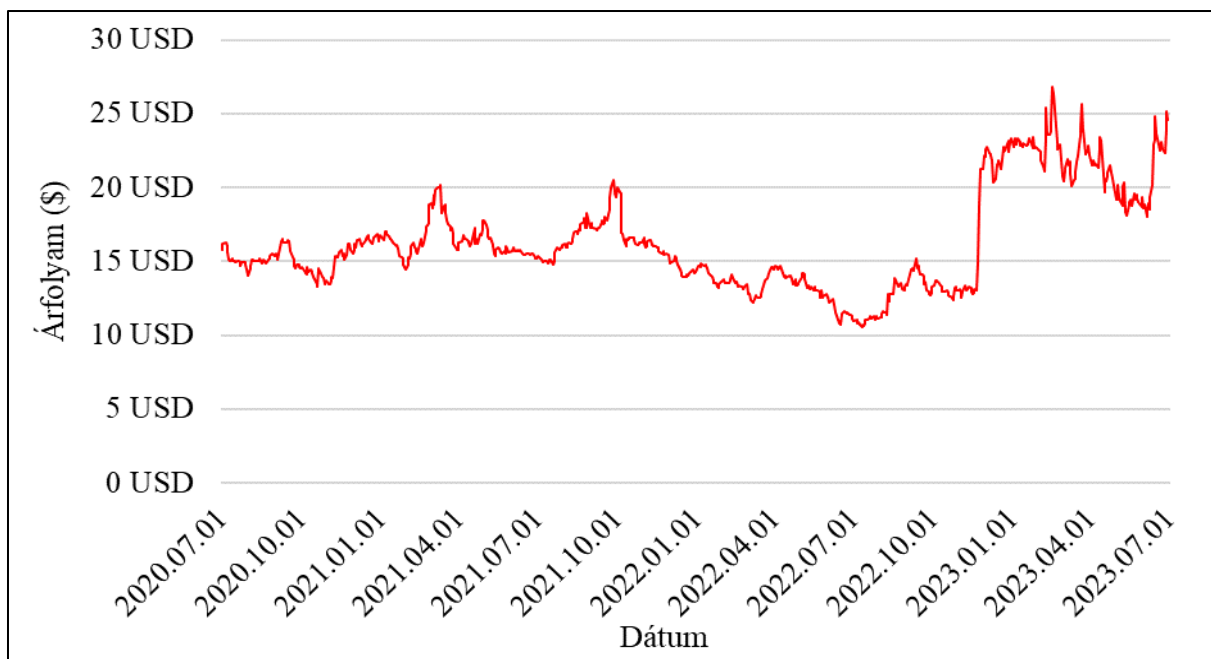
osztályú részvények nagy részét két cég birtokolta: a Lindsell Train Limited több mint 20%-os, az Ariel Investments LLC pedig több mint 15%-os részesedéssel rendelkezett (Manchester United, 2023). Ennek ellenére a B osztályú részvények 100%-át birtokló Glazer család számít a klub fő döntéshozójának, hiszen az ilyen típusú részvények 10-szer nagyobb szavazati joggal rendelkeznek. A szavazati jogok alapján összeállított részvényesi struktúra látható a 8. ábrán.

8. ábra: A Manchester United PLC részvényeseinek szavazati jogok szerinti megoszlása (2023)

Forrás: Manchester United, 2023 alapján saját szerkesztés

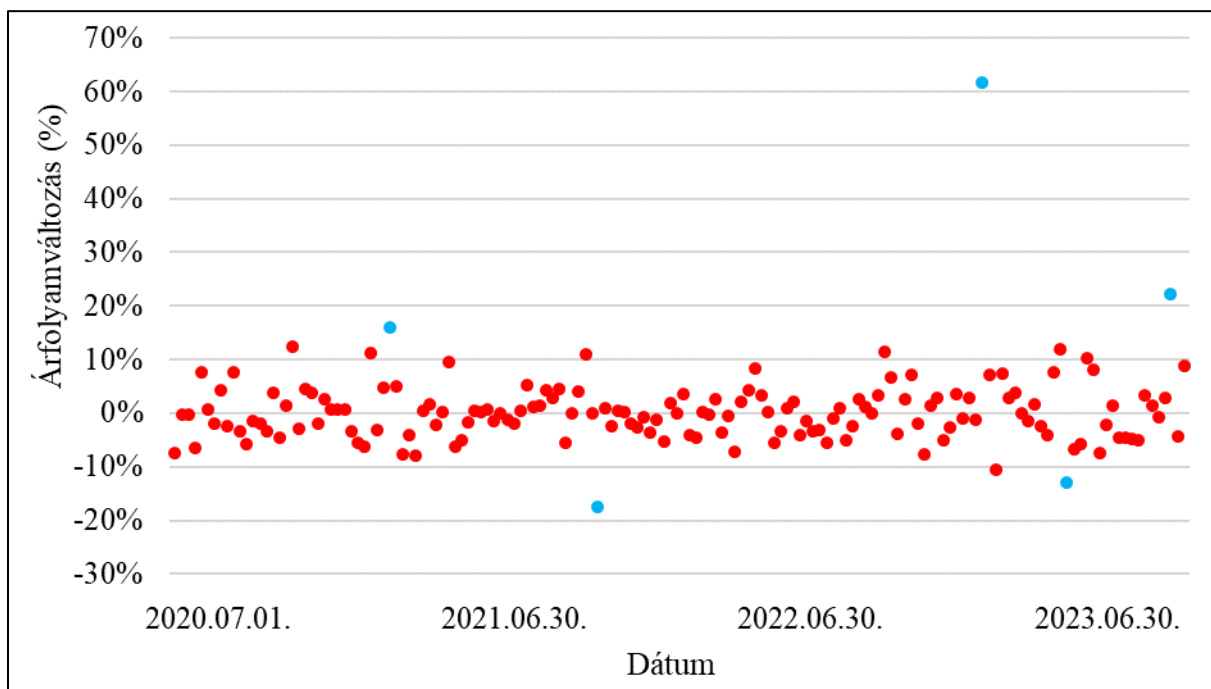
Egy 2023 decemberi hivatalos bejelentés szerint Sir Jim Ratcliffe, az egyik leggazdagabb brit nagyvállalkozó megvásárolja a Manchester United B osztályú részvényeinek 25%-át, valamint ajánlatot tesz az A osztályú részvények 25%-ának megszerzésére is. A Glazer családnak továbbra is többségi részesedése marad a klub anyavállalatában, a Manchester United PLC-ben, de a labdarúgóklub sporttevékenysége, valamint a futballakadémia felett teljes ellenőrzést szerez a Sir Jim Ratcliffe birtokolta Ineos vállalatcsoport. (Manchester United Communications Department, 2023). Így módosul a vállalat tulajdonosi struktúrája, amit a számvitelben változó csoportszerkezetnek nevezünk.

9. ábra: A Manchester United PLC részvényeinek árfolyama 2020. július 1. és 2023. július 1. között

Forrás: Yahoo Finance, 2024c alapján saját szerkesztés

A Manchester United New York-i tőzsdén elérhető A osztályú részvényeinek árfolyama jelentősen ingadozott a 2020. július 1. és 2023. július 1. közötti vizsgált időszakban (9. ábra).

10. ábra: A Manchester United PLC részvényárfolyamainak százalékos heti változása 2020. július 1. és 2023. június 30. között

Forrás: Yahoo Finance, 2024c alapján saját szerkesztés

A 10. ábrán szemügyre véve a heti árfolyamváltozásokat, látható, hogy többször is előfordultak olyan hetek, amikor jelentősen nőtt vagy jelentősen csökkent a részvények piaci ára. Ez főleg annak tudható be, hogy a csapat teljesítménye nagyon kiegyensúlyozatlan volt, valamint többször is felmerült, hogy a Glazer család távozzon a klub éléről.

Az első jelentősebb növekedésre 2021 februárjában került sor, mikoris az árfolyam elérte a 20 dolláros értéket, ám a következő hónapokban már csökkent a részvények árfolyama, főleg Avram Glazer 70 millió fontos részvényértékesítése miatt (Stone, 2021). Azonban a sikeres nyári átigazolásoknak köszönhetően – többek között Cristiano Ronaldót és Jadon Sanchót is sikerült megszerezniük – az érték ismét elérte a 20 dollárt (XTB, 2024). Ám ez nem tartott sokáig, ugyanis a Glazer család további 137 millió fontnyi részvényt kínált eladásra, amely a részvényárfolyam csökkenését eredményezte (Fay, 2021). A legnagyobb árfolyamnövekedés 2022 novemberében következett be, mikoris egy hét alatt 13 dollárról 21 dollárra (több mint 60%-kal) nőtt a részvények piaci ára, ugyanis a Manchester United és a portugál szupersztár Cristiano Ronaldo szerződést bontottak, majd a manchesteriek vezetősége bejelentette, hogy elkezdik megvizsgálni a stratégiai lehetőségeket a klub eladására, a hír hatására pedig a részvények árfolyama szélesebben emelkedett (Ramer, 2022). Véleményem szerint azért nőtt meg ilyen jelentősen a tőzsdei árfolyam, mert a részvényeket birtoklók úgy gondolhatták, hogy az új befektetők, függetlenül azok személyétől, minden bizonnyal eredményesebbek lesznek a korábbi többségi tulajdonosoknál, és az utóbbi évek eredménytelensége után fellendülést hoznak a klub életében. A 2023-as naptári év első negyedében az árfolyam látványosan hullámozott 20 és 25 dollár között, hiszen naponta jelentek meg friss hírek a lehetséges új tulajdonosokról (Singh, 2023). A 2023 február közepén bekövetkezett változás viszont különösen jelentősnek tekinthető, hiszen egy hét alatt a 26 dolláros árfolyam több mint 3 dollárral esett vissza, amely 13%-os csökkenést jelentett. Ennek oka az volt, hogy sajtóhírek jelentek meg arról, hogy a Glazer család mégsem szeretné eladni a vállalatot (Badenhausen, 2023). A vizsgált időszak utolsó jelentősebb árfolyamváltozása (több mint 20%-os növekedés) júniusban következett be, miután olyan hírek jelentek meg, hogy a katarai Dzsászim bin Hamad ál-Szání sejk valószínűleg sikerrel jár az angol futballklubra tett vásárlási ajánlatával (Meredith, 2023). Végül 2023 decemberében Sir Jim Ratcliffe lett a Manchester United új rész tulajdonosa, a részvények árfolyama pedig a következő hetekben 20 dollár körül alakult.

A vállalat a pénzügyi jelentésében felhívja a figyelmet arra, hogy az A osztályú törzsrészvényeinek ára jelentősen ingadozhat és a részvényesek elveszíthetik a befektetésük

egy részét vagy akár az egészét. A manchesteriek szerint a részvények ingadozását az alábbi tényezők befolyásolják:

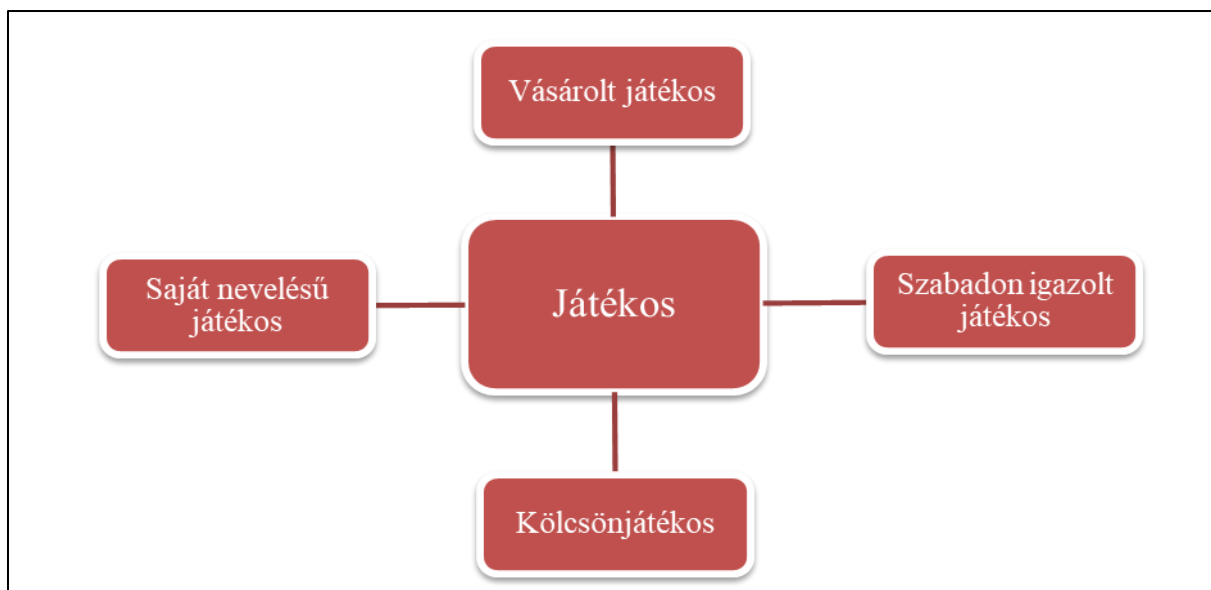
- a felnőtt csapat teljesítménye;
- a tőkepiacok általános teljesítménye;
- az ipárral kapcsolatos jogszabályi változások;
- új vagy módosított értékpapír-elemzői jelentések vagy ajánlások megjelenése;
- kulcsfontosságú személyek be- vagy kilépése;
- a befektetők megítélése a klubról és az ipárról;
- számviteli standardok és előírások változásai;
- az A osztályú törzsrészvények eladása a fő részvényesek vagy a vezetőség tagjai által;
- világiárvány kirobbanásának gazdasági hatása;
- kamatlábak változásai;
- a rendelkezésre álló tőke (Manchester United, 2023).

Ezeknek a tényezőknek a többsége nem a vállalattól függ, hanem valamilyen külső eseménytől, ám összességében az állapítható meg, hogy a legnagyobb változások a futballklub belső ügyei miatt következtek be.

Összefoglalva elmondható, hogy a vizsgált időszak során a Borussia Dortmund és a Juventus esetében csökkenő tendenciát mutatott a részvények árfolyama, a Manchester Unitednél viszont a tulajdonosváltással kapcsolatos hírek és bejelentések fellendülést okoztak a tőzsdei árfolyamban. Úgy gondolom, hogy leginkább a futballklubok sportteljesítménye, valamint vállalatspecifikus tényezők okozták a változásokat, mintsem a külső tényezők, bár kezdetben ezek is jelentős befolyással voltak az árfolyamokra.

4.2. Játékosokkal kapcsolatos elszámolások vizsgálata

A játékosokat a megszerzésük módja alapján véleményem szerint négy fő csoportba lehet sorolni: vásárolt játékos, szabadon igazolt játékos, saját nevelésű játékos és kölcsönjátékos (*11. ábra*). A vásárolt játékos olyan játékos, akinek a megszerzése érdekében fizettek átigazolási díjat. A szabadon igazolható játékos olyan játékos, aki nem áll szerződésben egy csapattal sem és így ingyen leigazolható. A saját nevelésű játékos egyszerűen megfogalmazva, olyan játékos, aki fiatal kora óta a klub kötelékébe tartozik. A kölcsönjátékos pedig olyan játékos, aki egy megállapodás értelmében ideiglenesen, meghatározott ideig egy másik csapatnál játszik.

11. ábra: A játékosok csoportosítása megszerzésük alapján

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A következőkben ezen csoportosítás alapján fogom végigvezetni, hogy miként alakul a játékosjogok kezdeti és követő értékelése a számviteli szabályok szerint.

4.2.1. Átigazolási díj fejében megszerzett játékosjogok (vásárolt játékosok)

Egy játékosjog, azaz immateriális eszköz bekerülési értéke vásárlás esetén tartalmazza a jog megszerzése érdekében fizetett átigazolási díjat, továbbá az átigazolással kapcsolatban felmerült egyéb költségeket. A leggyakoribb ilyen költségek a játékosügynököknek fizetett átigazolási bónuszok, amelyeket a játékosjogok bekerülési értékeiben kell szerepeltetni. Amennyiben az átigazolási díj, vagy annak egy részének megfizetése a szokásos határidőn túl történik (ezt nevezik a gyakorlatban halasztott fizetésnek), akkor a készpénzes ár és a fizetendő összeg közötti különbséget kamatráfordításként kezelendő a finanszírozási időszak során.

A Borussia Dortmund a 2022/2023-as szezonban átigazolási díj fejében megszerzett játékosainak listáját a 4. táblázat tartalmazza. 2022 nyarán leigazolták a német válogatott Karim Adeyemit és Nico Schlotterbecket, valamint a török válogatott Salih Özcant. Szerződtek az Ajax Amsterdam csatárát, Sébastien Hallert, ám az elefántcsontparti válogatott játékosnál rákot diagnosztizáltak, ezért ideiglenes pótlására leigazolták Anthony Modestet, aki 2023. június 30-ig szóló szerződést írt alá. A téli átigazolási időszakban a norvég válogatott Julian Ryerson csatlakozott a klubhoz, továbbá leigazolták a tehetséges belga utánpótlás-válogatott játékost, Julien Duranville-t is. A játékosokért fizetettösszvetelár, ügynöki és közvetítói jutalékokkal

növelt, több mint 100 millió eurós értéken került aktiválásra az üzleti év során. Anthony Modeste játékosjogának megjelenítése abból a szempontból érdekes, hogy a játékos vételárát és az ahhoz kapcsolódó közvetlen költségeket a leigazolásakor immateriális eszközként számolták el, ám a szerződése csak 2023 júniusáig szólt, így már ebben az üzleti évben leírásra került a bekerülési értéke, egyösszegű értékcsökkenést számoltak el rá.

4. táblázat: A Borussia Dortmund átigazolásai a 2022/2023-as szezonban

A játékos neve	Eladó klub	Átigazolási díj
Sébastien Haller	Ajax Amsterdam	31 millió euró
Karim Adeyemi	Red Bull Salzburg	30 millió euró
Nico Schlotterbeck	SC Freiburg	20 millió euró
Julien Duranville	RSC Anderlecht	8,5 millió euró
Anthony Modeste	1.FC Köln	5,1 millió euró
Julian Ryerson	1.FC Union Berlin	5 millió euró
Salih Özcan	1.FC Köln	5 millió euró

Forrás: Transfermarkt, 2024a alapján saját szerkesztés

A Juventus FC a 2022/2023-as szezon során négy játékosért fizetett átigazolási díjat (5. táblázat). Az olasz válogatott Federico Chiesa két szezonnal ezelőtt csatlakozott kölcsönjátékosként a csapathoz, ám a torinói együttesnek opciója volt a játékos megvásárlására. Chiesa esetében már a kölcsönszerződés ideje alatt eldöntötték, hogy érvényesítik a vásárlási jogot, így a vételár már korábban kimutatásra került az immateriális eszközök között és azóta évenként értékcsökkenést számolnak el rá. Így a 2023. június 30-ra vonatkozó pénzügyi helyzet kimutatásban 3 új, jelentősebb immateriális eszköz került megjelenítésre: a brazil válogatott Gleison Bremer, a szerb válogatott Filip Kostics, valamint az olasz utánpótlás-válogatott Andrea Cambiaso játékosjoga.

5. táblázat: A Juventus FC átigazolásai a 2022/2023-as szezonban

A játékos neve	Eladó klub	Átigazolási díj
Gleison Bremer	Torino FC	44 millió euró
Federico Chiesa	ACF Fiorentina	43,6 millió euró
Filip Kostics	Eintracht Frankfurt	14 millió euró
Andrea Cambiaso	Genoa CFC	12,85 millió euró

Forrás: Transfermarkt, 2024b alapján saját szerkesztés

Ahogy a 6. táblázatban látható, a Manchester United szintén négy játékost szerződtetett átigazolási díjért a 2022/2023-as szezonban: a brazil válogatott két sztárját, Antonyt és Casemirót, a holland válogatott Tyrell Malaciát, valamint a szezon közben Argentínával világbajnokságot nyerő Lisandro Martínezt. A négy új játékos az összesen csaknem 240 millió eurós vételárral és a további költségekkel jelentősen megnövelte az immateriális eszközök bruttó értékét. Ezek a nagyobb horderejű igazolások alapjaiban határozták meg a manchesteriek csapatépítésről alkotott elképzeléseit, de hogy hosszú távon mennyire váltak be, az még a jövő kérdése.

6. táblázat: A Manchester United átigazolásai a 2022/2023-as szezonban

A játékos neve	Eladó klub	Átigazolási díj
Antony dos Santos	Ajax Amsterdam	95 millió euró
Carlos Casemiro	Real Madrid	70,65 millió euró
Lisandro Martínez	Ajax Amsterdam	57,37 millió euró
Tyrell Malacia	Feyenoord Rotterdam	15 millió euró

Forrás: Transfermarkt, 2024c alapján saját szerkesztés

A bekerülésüket követően a játékosjogok az IAS 38 standarddal összhangban hasznos élettartamuk alatt amortizálódnak. Ez azt jelenti, hogy a játékosok regisztrációs jogait jellemzően lineárisan módon értékcsökkentik, maximum a klub által a játékoskal kötött munkaszerződés időtartama alatt. Ezzel összhangban van az UEFA (2023) pénzügyi szabályozása is, miszerint a játékosjogok értékcsökkenését a játékosok eredeti szerződésének időtartama, de legfeljebb öt év alatt kell elszámolni. Szerződés hosszabbítás esetén a játékos regisztrációs joga és a további, közvetlenül hozzárendelhető költségek szintén amortizálhatóak az eredeti szerződés hátralévő időtartama alatt vagy a meghosszabbított időszakban, de legfeljebb öt évig. Függetlenül attól, hogy a játékos szerződése a lejárat előtt meghosszabbítható, és így az amortizációs időszakot felül kell vizsgálni, a PwC (2024) szerint a játékosjog határozott hasznos élettartamú immateriális eszköznek számít.

Véleményem szerint a játékosjogokat a megújíthatóságuk miatt határozatlan hasznos élettartamúnak kellene tekinteni, és így nem lehetne amortizációt elszámolni rájuk, ám a gyakorlatban, valószínűleg az UEFA előírásai miatt, értékcsökkentik azokat a szerződések időtartama alatt.

7. táblázat: A Juventus FC 2022/2023-as szezonbeli átigazolásainak számviteli értékei

A játékos neve	Bekerülési érték	Halmazott értékcsökkenés	Könyv szerinti érték	A szerződés hossza	A szerződés vége
Andrea Cambiaso	12 581 ezer €	2 501 ezer €	10 350 ezer €	5 év	2027.06.30
Gleison Bremer	44 431 ezer €	8 507 ezer €	35 924 ezer €	5 év	2027.06.30.
Filip Kostics	14 005 ezer €	3 201 ezer €	10 804 ezer €	4 év	2026.06.30.

Forrás: Juventus, 2023 alapján saját szerkesztés

A Juventus éves beszámolója részletesen bemutatja a játékosjogok bekerülési értékeit, az eddig elszámolt értékcsökkenéseket, a könyv szerinti értékeket, a szerződések hosszát és azok végét. Ez alapján megvizsgálható a három új játékos játékosjogának eddigi alakulása (7. táblázat). Látható, hogy a bekerülési értékek minimálisan meghaladták a Transfermarkt (2024b) által nyilvánosságra hozott vételi árakat, mivel a játékosjogok bruttó értékei tartalmazzák a megszerzésük során felmerült közvetlen költségeket is. A bekerülési értéket elosztva a szerződés hosszával, azaz az immateriális eszköz hasznos élettartamával megkaphatjuk az éves értékcsökkenést. Jelen esetben csak egy közelítő értéket kapunk az egy éves halmazott értékcsökkenéshez képest, hiszen a játékosok megszerzése általában nem pontosan az üzleti év első napján, július 1-jén történik.

4.2.2. Szabadon igazolható játékosok

A szabadon igazolható játékos olyan játékos, aki nem áll szerződésben egy csapattal sem és így más klubokhoz igazolhat. Az így leigazolt játékos regisztrációs joga ingyen kerül a klub birtokába, az átigazolási díj nulla. Ez nem jelenti azt, hogy az immateriális eszköz bekerülési értéke is 0 lesz, hiszen az tartalmazza az eszköz megszerzése érdekében felmerült közvetlen költségeket, ami főként a játékosügynököknek kifizetett díjakként jelennek meg. A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) egy viszonylag új szabályzatában határozza meg az ügynöki jutalék maximális értékét. Az ügynöki díj a játékos fizetése alapján kerül megállapításra, évi 200 000 USD alatt 5%, e fölött 3%. Új rendelkezés, hogy a jutalékot főszabály szerint a játékosnak kell megfizetnie, de 200 000 USD éves fizetés alatt a fizetési kötelezettséget továbbra is átháríthatják az átigazoló klubra. Erre azért volt szükség, mert a FIFA (2023) jelentése szerint 2023-ban a klubok 888,1 millió USD-t fizettek ki ügynöki szolgáltatási díjként,

ami minden idők legmagasabb összege. 42,5%-os növekedést jelentett 2022-hez képest és még a korábbi, 2019-es rekordot (654,7 millió USD) is több mint egyharmaddal meghaladta.

Az ügynöki díjakkal tőkésített értékek lesznek a szabadon igazolt játékosok játékosjogainak bruttó értékei, ezeket kell a szerződések hosszával arányosan, de maximum 5 év alatt amortizálni.

8. táblázat: **A Borussia Dortmund, a Juventus FC és a Manchester United szabadon igazolhatóként szerződtetett játékosai a 2022/2023-as szezonban**

A játékos neve	Régi csapat	Új csapat
Alexander Meyer	SSV Jahn Regensburg	Borussia Dortmund
Marcel Lotka	Hertha BSC	Borussia Dortmund
Niklas Süle	Bayern München	Borussia Dortmund
Ángel Di María	Paris Saint-Germain	Juventus FC
Paul Pogba	Manchester United	Juventus FC
Christian Eriksen	Brentford FC	Manchester United

Forrás: Saját szerkesztés a Transfermarkt adatbázis adatai alapján, 2024

A 8. táblázat tartalmazza a három klub által, a 2022/2023-as szezonban szerződtetett szabadon igazolható játékosokat. A Borussia Dortmund a német válogatott Niklas Süle mellett két kapust igazolt: a lengyel utánpótlás-válogatott Marcel Lotkát, valamint a német Alexander Meyert. A Juventus csapatának két szupersztárt sikerült ingyen megszereznie Ángel Di María és Paul Pogba személyében. Utóbbi attól a Manchester Unitedtől érkezett, aki szintén egy kiváló játékos, Christian Eriksen játékjogát szerezte meg. Ezeknek a játékosoknak nincs vételára, immateriális eszközként csak az ügynököknek fizetett díjak kerülnek kimutatásra és a szerződés időtartama alatt amortizálásra.

9. táblázat: **A Juventus FC 2022/2023-as szezonban szabadon igazolható játékosként szerződtetett átigazolásainak számviteli értékei**

A játékos neve	Bekerülési érték	Halmazott értékcsökkenés	Könyv szerinti érték	A szerződés hossza	A szerződés vége
Ángel Di María	1 294 ezer €	1 294 ezer €	0 ezer €	1 év	2023.06.30
Paul Pogba	3 125 ezer €	765 ezer €	2 360 ezer €	4 év	2026.06.30.

Forrás: Juventus, 2023 alapján saját szerkesztés

A Borussia Dortmund és a Manchester United a pénzügyi kimutatásaiban nem ad információt az ily módon megszerzett játékosairól, a Juventus viszont részletes tájékoztatást ad a két játékos játékosjogának bekerülési és könyv szerinti értékeiről (9. táblázat). A klub arról is tájékoztatja az érdeklődőket, hogy melyik játékoskal kapcsolatban mennyi jutalékot fizettek ki az ügynököknek. Ez alapján Di María esetében 1 294 000 euró, Pogba szerződtetése kapcsán pedig 3 125 000 euró került kifizetésre és elszámolásra, ezeket az összegeket értékcsökkentik a szerződés hosszával arányosan. Di María viszont csak egy évre szóló szerződést kötött, így a 2023. június 30-ra vonatkozó pénzügyi helyzet kimutatásban 0 értéken szerepel a hozzá kapcsolódó immateriális eszköz.

Összességében elmondható, hogy a vizsgálatok alátámasztották a feltevésemet, miszerint a szabadon igazolt játékosok bekerülési értékei csak az ügynöki díjakat tartalmazzák.

4.2.3. Saját nevelésű játékosok

A saját nevelésű játékosok nem felelnek meg az immateriális eszközök fogalmának, hiszen bekerülési értékük nem mérhető megbízhatóan. Belső előállítású immateriális eszközöknek számítanak, értéküket nem lehet kimutatni a mérlegben. Ám ha bizonylatolt, ténylegesen kifizetett összegek merülnek fel velük kapcsolatban, azok felvehetőek és prezentálhatóak vagyoni elemként, hiszen ezek értéke valósan mérhető. Azaz előfordulhat, hogy a saját nevelésű játékosok a későbbiekben megjelennek a vállalkozás mérlegében, mégpedig tőkésített ügynöki költségek formájában. Ezek a játékosügynöki díjak az első profi szerződés megkötésekor merülnek fel, továbbá a későbbi szerződéshosszabbítások alkalmával. A gyakorlatban viszont egyre gyakoribb, hogy már az utánpótlásban is harc folyik a tehetséges játékosokért és a klubok fizetnek egymásnak átigazolási díjat. Azon játékosok száma, akik kisgyerek koruk óta ugyanabban a klubban játszanak és eljutnak az első csapatig, szinte elenyésző.

A vizsgálat során olyan saját nevelésű játékosokat gyűjtöttem össze, akik megfelelnek az általam felállított 4 szempontnak:

- a játékos legalább egy szezont eltöltött a klub akadémiáján;
- a játékosért nem fizettek átigazolási díjat;
- a játékos legalább egy tétmérkőzésen szerepelt az első csapatban;
- a játékos játékosjoga 2023. június 30-án a klub kontrollja alá tartozott.

10. táblázat: A Borussia Dortmund, a Juventus FC és a Manchester United saját nevelésű játékosai a 2022/2023-as szezonban

A saját nevelésű játékos neve	A játékos nevelőegyesülete	A játékos 2023. június 30-i piaci értéke a Transfermarkt szerint
Marcus Rashford	Manchester United	80 millió euró
Youssoufa Moukoko	Borussia Dortmund	30 millió euró
Giovanni Reyna	Borussia Dortmund	25 millió euró
Scott McTominay	Manchester United	25 millió euró
Anthony Elanga	Manchester United	18 millió euró
Fabio Miretti	Juventus FC	15 millió euró
Jamie Bynoe-Gittens	Borussia Dortmund	14 millió euró
Brandon Williams	Manchester United	7 millió euró
Axel Tuanzebe	Manchester United	4,5 millió euró
Shola Shoretire	Manchester United	4 millió euró
Tom Rothe	Borussia Dortmund	3,5 millió euró
Teden Mengi	Manchester United	2 millió euró
Felix Passlack	Borussia Dortmund	1,5 millió euró
Zidane Iqbal	Manchester United	1 millió euró
Kobbie Mainoo	Manchester United	0,8 millió euró
Mason Greenwood	Manchester United	nincs adat

Forrás: Saját szerkesztés a Transfermarkt adatbázis adatai alapján, 2024

A három vizsgált futballklub – kritériumoknak megfelelt – saját nevelésű játékosait a 10. táblázat tartalmazza, a Transfermarkt adatbázis által közölt értékek szerinti csökkenő sorrendben. Az így kiszűrt játékosok a vállalatok pénzügyi kimutatásaiban csak az ügynököknek történő kifizetések értékén szerepelnek. Ezt azért lényeges kiemelni, mert bár a Transfermarkt adatbázis remek becslést ad a játékosok piaci értékére (ezt tartalmazza a táblázat is), immateriális eszközként csak a ténylegesen kifizetett összegek jeleníthetők meg. Ez torzíthatja a valós kép bemutatását, de a korlátozásra azért van szükség, mert a játékosok valós értéke gyakran változik és így nem állapítható meg pontosan. Az általam felállított kritériumok alapján kiszűrt játékosokon kívül jóval több saját nevelésű játékos van, aki értéket képvisel a klubok számára, ám ez majd csak azok értékesítésekor realizálódik.

Általánosságban elmondható, hogy a Borussia Dortmund rengeteg jó játékost nevelt már ki az évek során, de a kritériumaimnak csak öten feleltek meg. Ennek oka, hogy több, első csapathoz tartozó játékos még nem mutatkozott be a felnőtt csapatban, csak a tartalékcsoportban kaptak szerepet.

A Juventus esetében is az általam felállított szempontrendszer okozta a játékosok többségének kimaradását. Az olasz klub esetében szinte természetes, hogy nagyon fiatal játékosokért több százezer vagy akár több millió eurót fizetnek ki más csapatnak. Az így a klubhoz kerülő gyerekek lehet, hogy eltöltenek körülbelül 10 évet az akadémián, számviteli szempontból nem minősülnek saját nevelésű játékosnak, hiszen a kifizetett átigazolási díj a bekerülési értéküknek tekinthető. A torinói együttesben mindössze egy olyan játékos játszott, aki fiatal kora óta a klub kötelekében van, sosem játszott más akadémián (így nem fizettek érte átigazolási díjat) és már bemutatkozott az első csapatban is. Ő a 2003-as születésű Fabio Miretti, aki azóta már az olasz válogatottban is bemutatkozhatott. Miretti a Juventus 2021/2022-es szezonra vonatkozó pénzügyi jelentésébe került be először, 60 000 eurós bruttó értéken, amely összeg az ügynökének fizetett jutalékot testesítette meg. Ekkor a szerződése 5 évre, 2026-ig szólt, így évente 12 ezer eurós értékcsökkenés került elszámolásra. Éppen ezért a 2023. június 30-i pénzügyi helyzet kimutatásában Miretti játékosjoga 36 ezer eurós könyv szerinti értéken szerepel, ezt alátámasztja a klub kiegészítő megjegyzésekben található közzététele is. Természetesen az olasz válogatott játékoson kívül vannak olyan futballisták az együttesnél, akik saját nevelésűnek minősülnek, de ők még nem mutatkoztak be az első csapatban. Azoknak az akadémiái játékosoknak, akik immateriális eszközként kimutatásra kerültek a vállalkozásnál (fizettek értük átigazolási díjat vagy az ügynökeiknek fizettek a szerződéskötéskor jutalékot), a könyv szerinti értékük igen elenyésző az összes játékosjog több mint 300 millió eurós értékéhez képest, körülbelül 8 millió euró.

A Manchester Unitednél 10 játékos is saját nevelésűnek tekinthető, ám róluk külön tájékoztatást nem nyújt a klub konszolidált éves beszámolója. Azonban megállapítható, hogy a számviteli előírások miatt a társaság immateriális eszközeinek értéke és így a vállalat értéke több mint 100 millióval elmarad a valós képtől.

Összességében elmondható, hogy a három vizsgált klub a legtöbb saját nevelésű játékosért fizetett fiatal korukban átigazolási díjat, így számviteli szempontból nem ebbe, hanem a vásárolt játékosok csoportjába sorolandóak.

4.2.4. Játékosértékesítések

A játékosjogok megszerzésének negyedik csoportja, a kölcsönjátékosok tanulmányozása előtt megvizsgálom, hogy miként történik a másik három kategóriába sorolandó játékosok értékesítése.

Egy játékos értékesítése során a játékosjogot ki kell vezetni a vállalat mérlegéből, a nyereséget vagy a veszteséget pedig elidegenítésből származó eredményként kell elszámolni a nettó eredmény javára/terhére.

A Borussia Dortmund átigazolásokból származó nettó nyeresége 72 531 ezer euró volt, ami elsősorban Erling Haaland és Manuel Akanji (Manchester City), valamint Steffen Tigges (1.FC Köln) távozásából származott. Az értékesítésekből származó bevétel összesen 97 116 ezer euró volt, ez került korrigálásra 3 922 ezer eurós tranzakciós költséggel és a játékosjogok 20 663 ezer eurós könyv szerinti értékével.

A Juventus a 2022/2023-as szezon során három játékost értékesített, közülük kettőnek, Merih Demiralnak és Rolando Mandragorának az értékesítése már az előző üzleti év végén könyvelésre került, hiszen az átigazolás ténye már akkor biztos volt. A holland válogatott Matthijs de Ligt játékjogát viszont 2022 nyarán értékesítették a német Bayern München részére. A játékos ára 67 000 ezer euró volt, amely diszkontált értéken 65 389 ezer euróval egyenértékű. A könyv szerinti érték 34 588 ezer euró volt, így az 1 606 ezer eurós hozzájárulás levonása után megkapjuk, hogy az elidegenítésből származó nyereség 29 195 ezer euró volt. Ebben az átigazolási időszakban kivezetésre került még két játékosjog: Dejan Kulusevski és Radu Dragusin 2023 nyarán hagyta el a klubot, így csak a következő éves jelentésben kellene az értékesítésnek szerepelnie, ám az átigazolás ténye már ekkor biztossá vált. További részlet róluk a *4.2.5. Kölcsönadási megállapodások* című fejezetben lesz.

A Manchester United nem részletezi a beszámolójában, hogy mely játékosok hagyták el a csapatot a vizsgált időszakban, ám az kiolvasható, hogy a játékosértékesítéseken elért nyereségük 20 424 ezer angol font volt. Ez az összeg valószínűleg James Garner és Andreas Pereira értékesítéséből tevődött össze. Mindkét játékos a manchesteri együttesben nevelkedett, így a bekerülési értékük igen alacsony, az eladási árak jelentős része értékesítésből származó nyereségként került a nettó eredménybe.

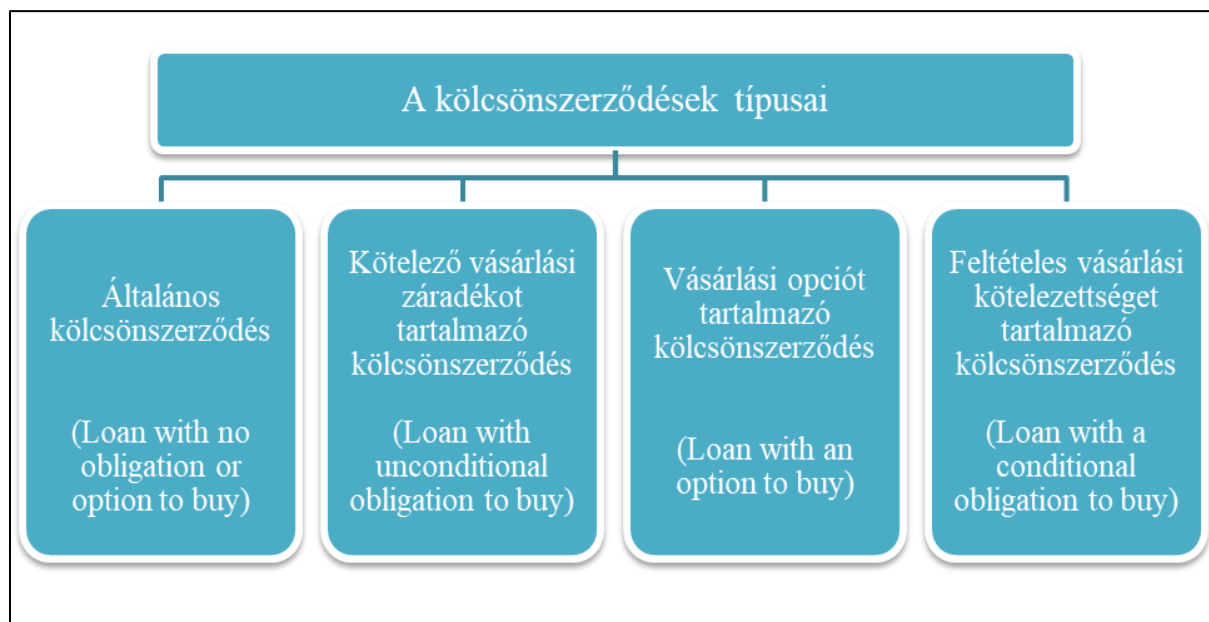
Véleményem szerint azokban az esetekben, amikor az ellenőrzést az eladó klub megtartja (például visszavásárlási opció, elővásárlási jog), helytálló lenne az elidegenítésből származó nyereséget vagy veszteséget az ellenőrzés átadásának időpontjáig elhatárolni.

Előfordulhat, hogy korábban az eladó klub a játékos megszerzésekor továbbértékesítési záradékot (sell-on clause) írt alá a játékos előző klubjával. Colantuoni és Devlies (2016) szerint az eladási záradékot két klub között létrejött átigazolási szerződésekbe foglalják bele, amelynek értelmében az eladó klub fenntartja magának a jogot a játékos egy harmadik klubnak fizetendő esetleges jövőbeli átigazolási díjának bizonyos százalékára. Bár immateriális eszköz elidegenítésekor „a nyereséget nem szabad árbevételként besorolni (IAS 38.113, 2023)”, „a

nyereségbe vagy veszteségbe belefoglalt becsült ellenértékösszeg későbbi változásait az IFRS 15 standardban szereplő, az üzleti ár változásaira vonatkozó követelményekkel összhangban kell elszámolni (IAS 38.116, 2023).” Ezt a változó ellenértéket csak akkor lehet a korábbi értékesítéskor az eredménybe beszámítani „amennyiben nagyon valószínű, hogy a megjelenített halmozott árbevétel összegében nem következik be jelentős visszairás akkor, amikor a későbbiekben megszűnik a változó ellenértékhez kapcsolódó bizonytalanság (IFRS 15.56, 2023).” Ha a korábbi eladó klub meg tudja állapítani, hogy nagy valószínűséggel a jövőben meg fogja kapni a változó ellenértéket az esetleges továbbértékesítésből, akkor azt az összeget be lehet építeni az eredeti elidegenítés eredményébe. Azonban a gyakorlatban szinte megbecsülhetetlen annak az esélye, hogy a továbbértékesítési záradék életbe lép-e, így a futballklubok nem számítják bele az eredeti értékesítési eredménybe, hanem mikor aktiválódik, egyéb bevételként kerül elszámolásra. A játékos értékesítésekor kifizetésre kerülő átigazolási részesedés a továbbértékesítő klub elidegenítésből származó eredményét csökkenti.

4.2.5. Kölcsönadási megállapodások

A labdarúgásban a kölcsönadás egy olyan megállapodás, amelynek értelmében egy klub – amely szerződésben áll egy játékosal – megállapodik egy másik klubbal arról, hogy a játékos ideiglenesen, meghatározott ideig az adott csapatnál játsszon.

12. ábra: A kölcsönszerződések típusai

Forrás: UEFA, 2023 alapján saját szerkesztés

Az UEFA (2023) szerint a kölcsönök négy fő típusba sorolhatóak, ez látható a *12. ábrán*: általános kölcsönszerződések, kötelező vásárlási záradékot tartalmazó kölcsönszerződések, vásárlási opciót tartalmazó kölcsönszerződések és feltételes vásárlási kötelezettséget tartalmazó kölcsönszerződések.

Általános kölcsönszerződések

A kölcsönadás számvitelileg azt jelenti, hogy az egyik klub ideiglenesen átadja egy másiknak a játékosjog kontrollját. Ebben az esetben a vállalatok dönthetnek, hogy az IFRS 16 Lízing vagy az IAS 38 Immateriális eszközök standardot alkalmazzák.

A lízingbeadónak azt kell meghatároznia, hogy a megállapodás pénzügyi lízing vagy operatív lízing. Mivel általános esetben a kölcsönszerződés lejárta után a játékosok visszatérnek a klubjaikhoz, nem kerül át az összes kockázat és haszon a kölcsönbevevőhöz, azaz operatív lízingről beszélhetünk. Ebben az esetben nem kell kivezetni a játékosjogokat a mérlegből, továbbra is amortizálni kell azokat. Operatív lízing esetében „a lízingbeadónak az operatív lízingből származó lízingfizetéseket vagy lineáris módszerrel vagy más szisztematikus módszerrel kell bevételként megjelenítenie (IFRS 16.81, 2023).” Ez azt jelenti, hogy a kölcsönadásért kapott ellenérték (éven túli kölcsön esetében) a halasztott bevételek között kerül jóváírásra, amelyet aztán a lízing futamideje alatt, évente, a működési bevételek között számolnak el.

Ami a kölcsönbevevői oldalt illeti, a 2.2.3. *IFRS 16 Lízingek* fejezetben leírtak szerint, általános esetben a játékosok kölcsönvétele során a vállalatok eldönthetik, hogy alkalmazzák-e az IFRS 16 standardot vagy sem. Ha alkalmazzák, akkor a játékosjog bekerül az immateriális eszközök közé, a lízingdíj pedig a kötelezettségek között jelenik meg. Ugyanakkor a standard alapján, ha a futamidő 1 évnél rövidebb, akkor a lízingfizetéseket ráfordításként számolják el, azaz operatív lízingnek minősül. Lehetőség van arra is, hogy a futballvállalatok egyáltalán ne alkalmazzák az IFRS 16 standardot, amennyiben úgy ítélik meg, hogy a játékosok kölcsönvétele nem felel meg a lízing fogalmának. Ebben az esetben az IAS 38 Immateriális eszközök standardot kell alkalmazni, a játékosokért fizetett kölcsönzési díjak pedig az immateriális eszközök között kerülnek aktiválásra és a kölcsönszerződés időtartama alatt kell azokat amortizálni.

Az UEFA (2023) javaslata szerint a kölcsönvevő klub által fizetendő kölcsönzési díjakat a megállapodás időtartama alatt ráfordításként kell elszámolni. Ha a játékos fizetését az új klub átvállalja, akkor azt munkavállalói juttatásként kell elkönyvelni. A kölcsönadó klub által kapott

kölcsöndíjakat a kölcsönszerződés időtartama alatt bevételként kell elszámolni, a játékosjogot pedig továbbra is immateriális eszközként jeleníti meg a mérlegében, amortizált értéken.

A Borussia Dortmund és a Manchester United nem ad részletes tájékoztatást a kölcsönjátékosok számviteli elszámolása kapcsán. Ellenben a Juventus a számviteli politikájában részletezi a kölcsönszerződésekkel kapcsolatos elszámolások szabályait. Eszerint a játékosok regisztrációs jogainak ideiglenes megszerzését és átruházását, amennyiben azok időtartama meghaladja a 12 hónapot, az IFRS 16 standard alkalmazásával számolják el és kimutatják a játékost használatijog-eszközként az immateriális eszközök között.

Általános kölcsönszerződésre példaként említhető a holland válogatott Wout Weghorst esete. A Manchester United a csapat megerősítésének szándékából vette kölcsön fél évre a támadót, a szerződés nem tartalmazott vételi lehetőséget vagy kötelezettséget. A majdnem 3 millió eurós kölcsöndíj a rövid időtáv miatt a működési ráfordítások között jelent meg.

Ellentétes irányú kölcsön vizsgálatához a Borussia Dortmund játékosa, Thorgan Hazard lehet jó példa, hiszen az ő esetében a szerződés nem tartalmazott semmilyen lényeges záradékot. A belga válogatott labdarúgó a 2022/2023-as szezon téli átigazolási időszakában a több játéklehetőség reményében igazolt fél évre a holland PSV Eindhoven együtteséhez. A játékos játékosjoga nem került kivezetésre a Dortmund könyveiből, a fél millió eurós kölcsönbevétel az egyéb bevételek között került elszámolásra.

Kötelező vásárlási záradékot tartalmazó kölcsönszerződések

A kötelező vételi záradékot tartalmazó kölcsönök gyakorlatilag végleges átigazolásnak minősülnek, hiszen a kölcsönszerződés lejárta után a játékos mindenféleképpen átkerül a másik csapathoz. Ebben az esetben a lízingdíj, valamint az átigazolási díj diszkontált értékének összege a játékosjog bekerülési értéke és az immateriális eszközök között kerül megjelenítésre az IAS 38 Immateriális eszközök standard alapján.

Az UEFA (2023) szabályzata szerint a kötelező vásárlási záradékot tartalmazó kölcsönadást a kölcsönadó klubnak végleges átigazolásként kell elszámolnia és a játékosjogot ki kell vezetnie az immateriális eszközök közül. A kölcsönből és a jövőbeni végleges átigazolásból származó bevételt a kölcsönszerződés megkötésétől kezdve kell megjeleníteni. Ennek alapján az eladó klubnak immateriális eszköz elidegenítéséből származó nyereséget vagy veszteséget kell kimutatnia a nettó eredményben.

A vizsgált időszak során a három csapat egyike sem szerződtetett kötelező vásárlási záradékot tartalmazó kölcsönszerződés keretében játékost, és senki sem került értékesítésre

ilyen jogcím alatt. A gyakorlatban a vételi záradékot legtöbbször valamilyen feltételhez vagy lehetőséghez kötik, hiszen, ha a vásárlást kötelezővé tennék az megvalósulhatna normál átigazolás formájában is, késedelmes fizetés mellett.

Vásárlási opciót tartalmazó kölcsönszerződések

Az általános kölcsönszerződésekhez hasonlóan a csapatok ebben az esetben is eldönthetik, hogy alkalmazzák az IFRS 16 standardot vagy nem. Az IFRS 16 standard alkalmazása esetén a kölcsönbevevő klub pénzügyi lízingként kezeli a megállapodást és a vállalatnak mérlegelnie kell, hogy élni fog-e az opcióval vagy sem. Amennyiben úgy döntenek, hogy valószínűleg meg fogják venni a játékost a kölcsönszerződés lejárta után, akkor az átigazolási díjat (lehívási árat) meg kell jeleníteni a lízingkötelezettségek között. A standard úgy fogalmaz, hogy a lízingbevevő által a lízingbeadónak teljesített fizetés tartalmazza a vételi opció lehívási árát, „ha észszerűen biztos, hogy a lízingbevevő lehívja az opciót (IFRS 16.A, 2023).” Ha azonban nem biztosak abban, hogy élnek a vételi opcióval, akkor az átigazolási díjat nem veszik figyelembe a lízingkötelezettségnél.

A kölcsönadó klubnak kölcsönként kell nyilvántartania az ügyletet mindaddig, amíg az új klub nem él az opcióval, azaz ez operatív lízingnek tekinthető.

Az opció lehívásakor a kölcsönből fennmaradó bevételt és a jövőbeni végleges átigazolásból származó összeget az eladó klubnak az elidegenítésre vonatkozó, az új klubnak pedig a kölcsön fennmaradó és a jövőbeni átigazolás költségeit a játékosjog végleges megszerzésére vonatkozó számviteli előírásoknak megfelelően kell elszámolnia.

Vásárlási opciót tartalmazó kölcsönszerződés bemutatására kiváló példa Arkadiusz Milik esete. A lengyel labdarúgó 2022 nyarán csatlakozott kölcsönjátékosként a Juventushoz a francia Marseille csapatától 750 ezer eurós kölcsöndíjért cserébe. A szerződése tartalmazott egy opciót, miszerint a torinói együttes az egyéves kölcsönszerződés lejárta után 8 millió euróért megvásárolhatja a játékosjogát. A Juventus fel is vette az immateriális eszközök közé Miliket 8 millió eurós bekerülési értéken, hiszen a szezon végén érvényesítették a vásárlási opciójukat. A 750 000 eurós kölcsönzési díjat a nettó eredmény terhére számolták el ráfordításként.

A Juventus kapcsán szintén vizsgálható a vásárlási opciót tartalmazó kölcsönszerződés kimenő transzfer esetén. Dejan Kulusevski 2022 januárjában csatlakozott másfél évig az angol Tottenham együtteséhez. Romano (2022) értesülései szerint a szerződés tartalmazott 2022 nyarára egy 30 millió eurós vásárlási lehetőséget, míg 2023 nyarára egy 35 milliós vásárlási kötelezettséget bizonyos feltételek teljesülése esetén. Az angol klub már 2022-ben élt a vételi

opcióval, így a Juventus kivezette Kulusevski játékosjogát az immateriális eszközök közül. A játékos vételára 30 000 ezer euró volt, amely diszkontált értéken 26 889 ezer euróval egyenlő. A játékos könyv szerinti értéke 14 746 ezer euró volt, ezt csökkentve a hozzájárulás 440 ezer euró értékével megkapjuk, hogy az elidegenítésből származó nyereség 11 703 ezer euró volt, ez került elszámolásra a nettó eredmény javára. A nettó eredményt még tovább növelte a kapott kölcsönzési díj, de ez nem az értékesítésből származott nyereségben jelent meg, hanem egy külön soron, amely a kölcsönszerződésekből származó bevételeket tartalmazza, mondhatni egyéb bevételként.

Feltételes vásárlási kötelezettséget tartalmazó kölcsönszerződés

Feltételes vásárlási kötelezettséget tartalmazó kölcsönszerződés esetében is különbséget kell tenni aközött, hogy várhatóan teljesül-e a feltétel vagy sem. Ha valószínű, hogy teljesül a kikötés, akkor a kötelező vételi záradékot tartalmazó kölcsönszerződésekhez hasonlóan kell elszámolni az ügyletet. Amennyiben a kikötés teljesülése kevésbé valószínű, akkor csak a kölcsönt szabad kimutatni, az átigazolási díjat csak a feltétel bekövetkeztekor kell elszámolni. Hasonlóképpen eladási ideiglenes szerződés esetén – ha az olyan záradékot tartalmaz, ami gyakorlatilag biztosnak tekinthető – a játékosjogot ki kell vezetni a befektetett eszközök közül, a bevétel és a könyv szerinti érték közötti különbözetet pedig a nettó eredmény javára/terhére el kell számolni.

Ez megegyezik az UEFA (2023) álláspontjával, ami alapján, ha a feltétel teljesülése gyakorlatilag biztosnak tekinthető, akkor a jogot mindkét klubnak végleges átigazolásként kell elkönyvelnie a kölcsönszerződés kezdetekor, míg ha a feltétel teljesülése nem értékelhető kellő bizonyossággal a kölcsönszerződés kezdetétől fogva, akkor a játékosjogot először kölcsönként, majd a feltétel bekövetkezését követően végleges átigazolásként kell elszámolni.

Feltételes vásárlási kötelezettséget tartalmazó kölcsönszerződések vizsgálatánál Leonardo Paredes esete hozható példaként. A Foot Italia (2022) közleménye szerint a Juventus 2,5 millió eurós díjért cserébe egy évre megszerezte a Paris Saint-Germain csapatától Leonardo Paredes játékosjogát és bizonyos sportszakmai célok teljesülése esetén kötelezettségük keletkezett volna 22,6 millió euróért megvásárolni a játékost. A pénzügyi kimutatásban szereplő információk alapján a feltételek nem teljesültek, a játékost nem mutatták ki az immateriális eszközök között, a kölcsönzési jutalék összege ráfordításként került elszámolásra.

Ellentétben irányban viszont már megvalósult egy feltételhez kötött átigazolás. 2022 nyarán a román válogatott Radu Dragusin a Juventus csapatától igazolt ideiglenesen a Genoa

CFC együtteséhez. A Juventus (2022) hivatalos közleménye szerint bizonyos sportszakmai feltételek teljesülése esetén a Genoának 5,5 millió euróért meg kell vásárolnia a játékost. A feltétel teljesült 2023-ban, ezért a Juventus kivezette az immateriális eszközei közül a játékosjogot. Az 5 500 ezer eurós vételár diszkontált értéke 5 299 ezer euró volt. Ennek az összegnek és az 1 589 ezer eurós könyv szerinti érték különbözete, 3 710 ezer euró, amely játékosjog értékesítéséből származó eredményként került kimutatásra.

4.2.6. Játékoscserés ügyletek

Játékoscseréről akkor beszélünk, ha két vagy több játékos egymással ellentétes irányban kerül átigazolásra a klubok között és teljesül legalább egy feltétel az alábbiak közül:

- az átigazolások ugyanabban az átigazolási szerződésben szerepelnek;
- az átigazolások különböző, de egymáshoz kapcsolódó átigazolási szerződésekben szerepelnek;
- a megállapodásokat ugyanabban a regisztrációs időszakban kötötték;
- az átigazolások csak csekély mértékű vagy semmilyen pénzkiadással nem járnak;
- az igazolt és távozó játékos kapcsán azonos vagy hasonló fizetési kötelezettségek és fizetési határidők merülnek fel, amelyek kompenzálják egymást (UEFA, 2023).

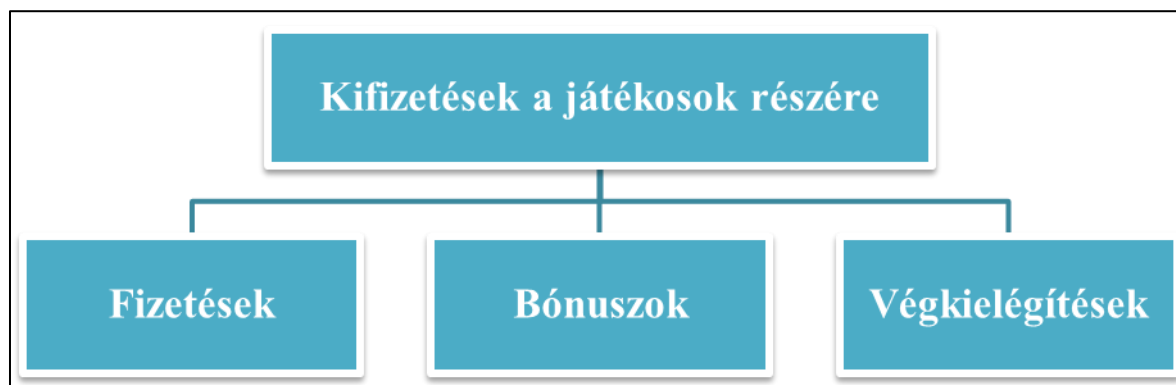
Az UEFA (2023) a pénzügyi szabályzatában nyomatékosítja, hogy a játékosok cseréjének elszámolása során a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokat kell alkalmazni. A megszerzett játékosjog, azaz az „immateriális eszköz bekerülési értékét valós értéken határozzák meg, kivéve, ha a) a csere ügyletnak nincs kereskedelmi tartalma; vagy b) sem a kapott eszköz, sem az átadott eszköz valós értéke nem határozható meg megbízhatóan (IAS 38.45, 2023).” A standardban leírtak szerint először fel kell mérni, hogy a cserének van-e kereskedelmi tartalma, ám a játékosjogok esetében inkább a valós értéken történő értékelés lehetőségét kell számba venni. „Az immateriális eszköz valós értéke akkor értékelhető megbízhatóan, ha a) az ezen eszközre vonatkozó észszerű valós értéken történő értékelések tartományában lévő változékonyság nem jelentős; vagy b) ha a tartományon belüli különféle becslések valószínűségeit észszerű módon fel lehet mérni és fel lehet használni a valós érték értékelésekor (IAS 38.47, 2023).” A játékosjogok egyedi jellegére tekintettel általában kihívást jelent ezen immateriális javak valós értékének megbízható meghatározása a fellelhető piaci információk hiánya miatt. „Ha a megszerzett eszközt nem valós értéken értékelik, annak bekerülési értékét az átengedett eszköz könyv szerinti értékén értékelik (IAS 38.45, 2023).” Így az UEFA (2023) is azon az állásponton van, hogy a távozó játékos játékosjogának

elidegenítéséből származó nyereség kiszámításakor a bevétel nem haladhatja meg a játékoshoz tartozó játékosjognak a könyv szerinti értékét, amelyet a csereügylet keretében esetleg kifizetendő összeg figyelembevételével módosíthatnak. A megszerzett játékos játékosjogát legfeljebb a távozó játékos könyv szerinti értékével azonos összegben lehet aktiválni, amelyet a klub által a csereügylet kapcsán felmerülő összeggel korrigálhatnak. Erre a szabályozásra azért van szükség, mert nem lenne elfogadható, ha két klub szándékosan megnövelné a játékosok értékét és az elcserélt játékosokért mesterségesen felfújt összeget fizetnének és kapnának.

Korábban rengeteg – főleg olasz – csapat termelt látszólagos nyereséget. A legközismertebb ilyen példa a Juventushoz köthető, mégpedig a Pjanic-Arthur játékoscsere kapcsán. Hivatalosan Pjanic 60 millió euróért lett az FC Barcelona játékosa, míg Arthur 72 millió euróért cserébe érkezett a katalán csapatból a Juventushoz. A 12 millió eurós különbözetet a torinóiak természetesen rendezték pluszban, ám az UEFA és az Olasz Labdarúgó-szövetség vizsgálni kezdte az esetet. Pjanic játékosjogának kivezetése után a Juventus 43 millió eurós nettó nyereségre tett szert, ami messze áll a valóságtól. A játékosok valós piaci értéke nem mérhető, így játékoscsere ügylet esetén elméletileg bármekkora árat meg lehet határozni. Azt gondolom, hogy ezért volt szükség egy szigorú szabályrendszer létrehozására, aminek a lényege az, hogy a távozó játékos játékosjogának elidegenítéséből származó nyereség nem lehet nagyobb a játékosjog könyv szerinti értékénél.

4.2.7. A játékosok felé teljesített kifizetések

Véleményem szerint a játékosok felé teljesített kifizetéseket három fő csoportba lehet sorolni: fizetések, bónuszok és végkielégítések (13. ábra).

13. ábra: A játékosok felé teljesített kifizetések csoportosítása

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A következőkben ezen csoportosításnak megfelelően kerülnek bemutatásra a különböző munkavállalói juttatások.

A fizetések elszámolása

A játékosok részére fizetett bér a játékosok által a klub felé nyújtott szolgáltatások ellentételezése. „Amikor egy munkavállaló szolgálatot nyújtott egy gazdálkodó egység részére a beszámolási időszak alatt, a gazdálkodó egységnek meg kell jelenítenie az ezen szolgálatért cserébe várhatóan fizetendő rövid távú munkavállalói juttatások nem diszkontált összegét (IAS 19.11, 2023)” egyrészről kötelezettségként, másrészről tárgyévi ráfordításként.

A bónuszok elszámolása

Megfigyeléseim alapján a játékosokhoz kötődő bónuszoknak 3 gyakori formája van: aláírási bónusz, szerződeshosszabbítási bónusz és teljesítmény alapú bónusz. A futballvállalatok a kiegészítő megjegyzéseikben közzé is teszik, hogy az egyes típusok miként kerülnek elszámolásra.

Az aláírási bónusz a játékos átigazolásakor adható juttatás. Az aláírási pénz a játékos által nyújtott szolgáltatásokért járó előlegnek tekinthető, így azt elhatárolt ráfordításként kell kimutatni és a szerződés időtartamával párhuzamosan évenként feloldani, ám ha várhatóan a játékos nem tölti ki a szerződését, akkor az aláírási bónuszt egyből költségként kell elszámolni. A Manchester United (2023) a kiegészítő megjegyzésében kifejti, hogy ezeknek a bónuszoknak a részleteit a szezonok elején fizeti ki.

A gyakorlatban a szerződeshosszabbítási bónuszok rögtön a szerződeshosszabbítás után kerülnek elszámolásra és kifizetésre. A manchesteriek az ilyen jellegű prémiumokat múltbeli szolgálatért járó hűségbónuszoknak hívják és jellemzően egyösszegben, a szerződés megújításakor fizetik ki.

A teljesítmény alapú bónuszokat abban az időszakban kell ráfordításként elszámolni, amikor arra rászolgáltak. A Juventus (2023) a kiegészítő megjegyzéseiben arról nyújt többletinformációt, hogy a teljesítménybónuszokat egyéni és csapatszinten különböztetik meg. Az egyéni teljesítmények mérőszámai a mérkőzések száma, a gólok, a gólpasszok stb. Csapatszinten pedig a különböző versenysorozatokban elért eredmény a mérvadó. Az ilyen jellegű juttatásokat akkor számolják el ráfordításként, amikor a szerződéses feltételek valószínű bekövetkezése alapján jogi vagy vélelmezett kötelelem áll fenn. A torinói együttes a 2022/2023-as szezon során 40 744 ezer euró bónuszt számolt el, ami az összes személyi kifizetés több mint

15%-át testesíti meg. A Borussia Dortmund (2023) kiemeli, hogy a 2023. június 30-án végződő üzleti évben a Bundesliga második helyezéseért és ezáltal a 2023/2024-es szezonra szóló közvetlen Bajnokok Ligája kvalifikációért, továbbá a 2022/2023-as szezonban a Bajnokok Ligája legjobb 16 csapata közé és a Német Kupa negyedöntőjébe jutásért 25 449 ezer euró teljesítményalapú bónusz került kifizetésre a játékosok és a szakmai stáb részére, ami az összes személyi jellegű ráfordítások 10%-a.

A végkielégítések elszámolása

Ha a klub és a játékosa szerződést bont egymással, megegyezés alapján végkielégítés fizetése lehetséges. Ez azt jelenti, hogy a klub megszünteti a játékosa munkaviszonyát a szerződéses időpont előtt. Az ily módon fizetendő juttatásokat ráfordításként és kötelezettséggként kell kimutatni, „amikor a gazdálkodó egység már nem vonhatja vissza az ezen juttatásokra vonatkozó ajánlatot (IAS 19.165, 2023).” Hasonló elszámolást kell alkalmazni abban az esetben, amikor a klub és az edző között jön létre a szerződés megszüntetéséről szóló megállapodás.

A három vizsgált csapat esetében a 2022/2023-as szezon során csak a Manchester Unitednél történt szerződésbontás, mégpedig a portugál szupersztár Cristiano Ronaldo személyében. Azonban a klub semmilyen információt nem közöl a távozásával kapcsolatban, hiszen a sztárjátékos végkielégítés nélkül hagyta el a klubot.

4.2.8. A játékosjogok értékvesztése

A játékosok regisztrációs jogai immateriális eszközként vannak kimutatva, amikre az IFRS-ek előírásai alapján, szükség esetén, értékvesztést kell elszámolni. Futballisták tekintetében ilyen ok lehet például egy súlyos sérülés, a csapatból kikerülés fegyelmi okok miatt vagy a játékos tervezett eladása. Ilyen esetekben azt kell felmérnie a kluboknak, hogy a játékos képes lesz-e még valaha hozzájárulni az első csapat teljesítményéhez. Ennek a megítélése azért különösen fontos, mert véleményem szerint egy játékos nem termel nagymértékben független pénzbevételt (azaz nem önálló pénztermelő egység), ám ha van bármilyen jelzés, hogy az immateriális eszköz értékvesztett lehet, a 2.2.5. *IAS 36 Eszközök értékvesztése* fejezetben leírtak szerint meg kell becsülni az eszköz megtérülő értékét. Azért gondolom, hogy a játékosok nem generálnak nagymértékben független pénzáramlásokat, mert a klubok legfőbb bevételei (például jegybevételek, szponzori bevételek) az egész csapat teljesítményéből származnak, míg a

játékosokhoz egyedileg köthető szurkolói termékek értékesítése (például mezeladás) az egész klub eredményességétől is függ.

A futballklubok mérlegfordulónapja június 30-ára esik, hivatalosan ekkor ér véget a szezon és kezdődik a nyári átigazolási időszak. A csapatoknak mérlegelniük kell, hogy az eladni kívánt játékosokat átsorolják-e az értékesítésre tartott befektetett eszközök, azaz a forgóeszközök közé. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a klubok már szóban megegyeztek az átigazolásról, de írásos szerződést még nem kötöttek. A játékosok lehetséges eligazolása esetén, amennyiben a könyv szerinti értéknél alacsonyabb összegért történhet meg az értékesítés, az IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek standard alapján, a különbözetre értékvesztést kell elszámolni. A Manchester United akkor sorol egy játékosjogot az értékesítésre tartott eszközök közé, ha tényleg el szeretné adni a játékost és a beszámolási időszak vége előtt ajánlat is érkezik érte. Ilyen játékosal azonban nem rendelkeztek a 2022/2023-as üzleti év során, továbbá a Juventus sem mutatott ki immateriális eszközt az értékesítésre tartott eszközök között. Nem úgy, mint a Borussia Dortmund, akik számszerűsítik is az ilyen jellegű játékosjogok értékét. A beszámolási időszak végén 11 372 ezer euró értékű immateriális eszközt soroltak át az értékesítésre tartott eszközök közé és 3 357 ezer euró értékvesztést számoltak el rájuk, ennek megfelelően az értékesítésre tartott eszközök könyv szerinti értéke 2023. június 30-án (a játékosjogokon kívüli tételekkel kiegészítve) 11 014 ezer euró volt. A vállalat nem közli, hogy melyik játékos jogát csoportosították át, de úgy gondolom, hogy az angol válogatott Jude Bellinghamról van szó, aki azóta már a Real Madrid futballcsapatát erősíti.

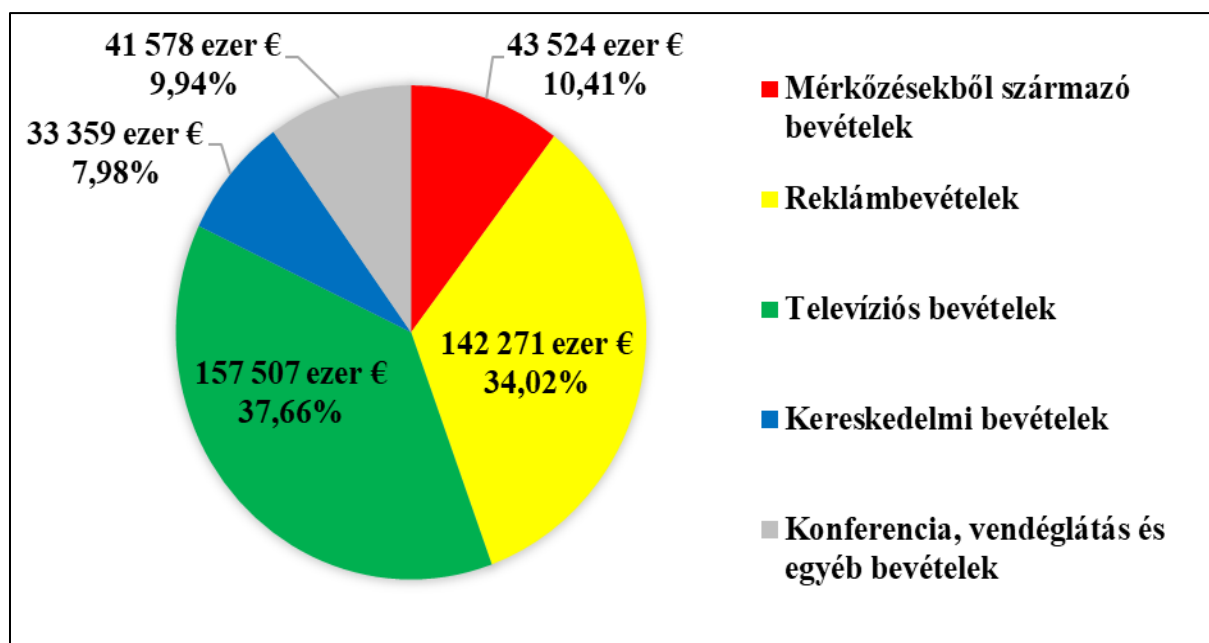
4.3. Az árbevétellel kapcsolatos elszámolások és közzétételek vizsgálata

A Deloitte (2024) tanulmánya az árbevételeket három fő csoportba sorolja: meccsnapi bevételek, közvetítési jogokból származó bevételek és kereskedelmi bevételek. Természetesen a vállalatok a bevételeket részletesebben jelenítik meg az átfogó eredménykimutatásukban és a kiegészítő megjegyzésekben.

Az alfejezetben ezeknek a bevételeknek a számviteli elszámolása és éves beszámolóban való megjelenítése kerül tanulmányozásra, a Borussia Dortmund (2023), a Juventus (2023) és a Manchester United (2023) 2022/2023-as üzleti évre vonatkozó konszolidált pénzügyi kimutatásainak feldolgozásával kinyert információk alapján.

4.3.1. A Borussia Dortmund árbevételének vizsgálata

A Borussia Dortmund (2023) az árbevételét öt csoportra osztja: mérkőzésekből származó bevételek, reklámbevételek, televíziós bevételek, kereskedelmi bevételek, valamint konferencia, vendéglátás és egyéb bevételek (14. ábra).

14. ábra: A Borussia Dortmund bevételeinek megoszlása a 2022/2023-as üzleti évben

Forrás: Borussia Dortmund, 2023 alapján saját szerkesztés

A 2022/2023-as üzleti évben a mérkőzésekből származó bevétel 43 524 ezer euró volt. A szezon során az összes hazai mérkőzést közel teltház előtt játszották a Signal Iduna Parkban. Ennek következtében a bajnoki mérkőzésekből származó bevétel 30 888 ezer euró, a hazai és nemzetközi kupasorozatokból származó bevétel pedig 10 962 ezer euró volt. A vállalatcsoport ezeken kívül 1 674 ezer euró bevételt ért el barátságos meccsekből és a klub többi csapata által szervezett mérkőzésekből. Az IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel számviteli standard alapján a meccsnapi bevételeket egy adott időpontban, a mérkőzések napján számolják el.

A vállalatcsoport a vizsgált üzleti év során 142 271 ezer euró reklámbevételt ért el. A szponzori bevételek alapját a két fő támogatóval, az Evonik Industries AG-val és az 1&1 Telecommunication SE-vel, valamint a felszerelészállító PUMA SE-vel kötött stratégiai együttműködések biztosítják. A stadion névhasználati jogát birtokló Signal Idunával érvényben lévő hosszú távú megállapodás is jelentős összegű reklámbevételt generált. Továbbá ebbe az

árbevétel-kategóriába sorolták a sportsikerek után járó bónuszokat, például a Bundesliga második helyezését, valamint az UEFA Bajnokok Ligája nyolcaddöntőjébe jutásért kapott jutalmat. Az IFRS 15 standarddal összhangban a szponzori szerződésekből származó bevételeket a megállapodások időtartama alatt időarányosan, míg a teljesítményen alapuló bónuszokat egy meghatározott időpontban számolják el.

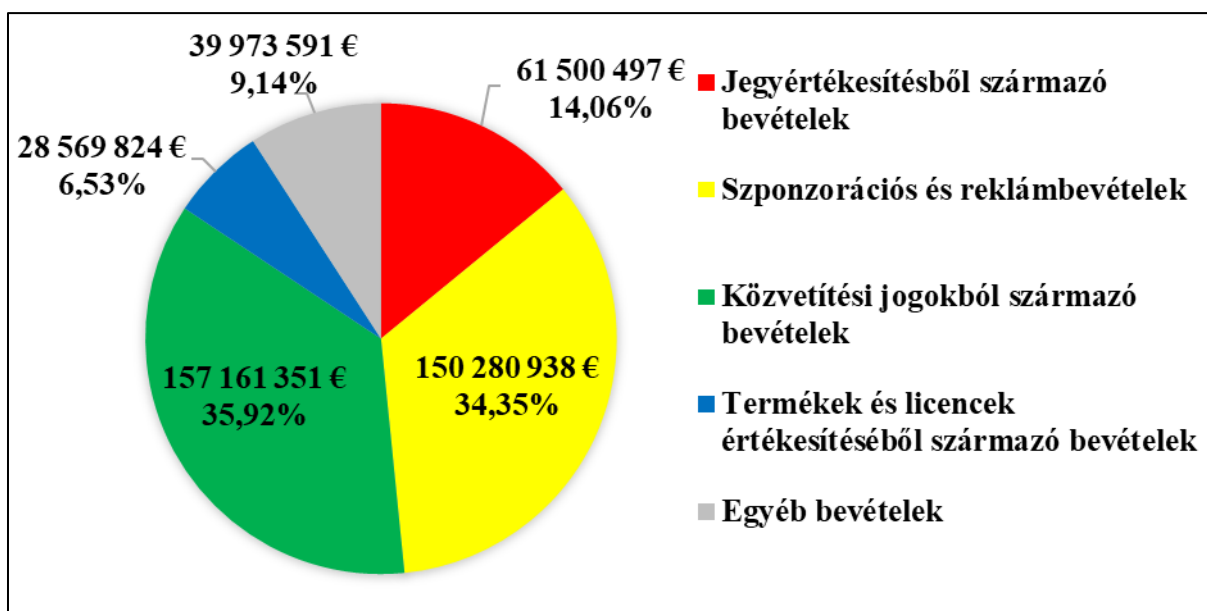
A 2022/2023-as üzleti évben a televíziós marketingből származó bevételek képviselték a bevételek legnagyobb részét 157 507 ezer eurós értékkel. A Bundesliga közvetítési jogokból 79 900 ezer eurós, míg a nemzetközi televíziós jogokból 74 468 ezer eurós bevételre tett szert a Borussia Dortmund. A két versenysorozat megközelítőleg ugyanannyi pénzbevételt hozott, ám a külföldi érték nagyjából negyedannyi mérkőzés alatt keletkezett. A fennmaradó 3 139 ezer eurós összeg a Német Kupával kapcsolatos TV-s bevételekből született. A közvetítési jogokból származó bevételeket – a reklámbevételekhez hasonlóan – időarányosan számolják el, kivéve, ha azok teljesítményhez köthetőek. Utóbbi esetben egy meghatározott időpontban kerülnek elszámolásra.

A szezon során a kereskedelmi bevételek tették ki az összes bevétel közül a legkisebb részt, 33 359 ezer eurós értékkel. Az értékesítésből származó bevétel viszonylag alacsony értéke több tényezőre vezethető vissza. Egyrészt a magas infláció visszavetette a keresletet, továbbá a szezon elején Erling Haaland távozásával visszaesett a mezeladások száma, valamint a 2022-es világbajnokság miatt is csökkent az értékesítés. Viszont a szezon végén a szoros bajnoki küzdelemnek köszönhetően fellendült a mezek iránti kereslet. Érdekesség, hogy a szurkolói boltok bevétele az előző évhez képest növekedett, ám az online értékesítés forgalma csökkent. A rajongói termékek értékesítéséből származó bevételeket az eladás időpontjában számolják el bevételként, míg ha az ilyen típusú bevételek licencszerződésből származnak, akkor a megállapodás időtartamának függvényében időarányosan kerülnek elszámolásra.

A konferenciákból, a vendéglátásból és az egyéb tevékenységekből származó bevételek 41 578 ezer eurós értéken kerültek kimutatásra. Ez a kategória olyan tételeket tartalmazott, mint például a játékosok kölcsönadásából származó bevételek, a FIFA-tól kapott nemzeti válogatott kompenzációk, a vendéglátói egységek bevételei vagy a stadiontúrák bevételei. Az ilyen jellegű bevételeket az IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel standardnak megfelelően egy meghatározott időpontban számolják el.

4.3.2. A Juventus árbevételének vizsgálata

A Juventus (2023) az árbevételt öt részre osztja: jegyértékesítésből származó bevételek, szponzorációs és reklámbevételek, közvetítési jogokból származó bevételek, termékek és licencek értékesítéséből származó bevételek, valamint egyéb bevételek (15. ábra).

15. ábra: A Juventus bevételeinek megoszlása a 2022/2023-as üzleti évben

Forrás: Juventus, 2023 alapján saját szerkesztés

A 2022/2023-as szezonban a Juventus 61 500 ezer eurót termelt ki jegyeladási tevékenységének köszönhetően. A vállalat a kiegészítő megjegyzésekben többletinformációt nyújt a bevételkategoría kapcsán (11. táblázat).

11. táblázat: A Juventus jegyértékesítésből származó bevételeinek összetétele a 2022/2023-as üzleti évben

M.e.: ezer euró

A bevétel forrása	A bevétel összege
Bérletértékesítés bevétele	19 498
Hazai bajnoki mérkőzések jegybevétele	18 116
UEFA mérkőzések jegybevétele	11 581
Meccsnapi kiegészítő szolgáltatások bevétele	4 824
Barátságos mérkőzések jegybevétele	4 290
Olasz Kupa mérkőzések jegybevétele	2 523
Egyéb jegybevétel	668
ÖSSZESEN	61 500

Forrás: Juventus, 2023 alapján saját szerkesztés

A meccsnapi bevételek legnagyobb része bérletértékesítésből, bajnoki mérkőzések jegybevételeiből, illetve az európai kupaporondon lejátszott mérkőzésekből származott. Ezeken kívül ide sorolhatóak még a meccsnapi kiegészítő szolgáltatásokból, a felkészülési mérkőzések, valamint az Olasz Kupa mérkőzések jegyeladásából keletkezett bevételek is. A jegyértékesítésből származó bevételeket, az IFRS 15 számviteli standarddal összhangban, akkor számolják el, amikor a mérkőzést lejátszák. Abban az esetben, ha a megelőző szezon végén elkezdődött a bérletértékesítés, az üzleti évben addig kapott bevételt elhatárolják és a következő szezon elején számolják el.

A szponzorációs és reklámbevételek a nehéz körülmények ellenére igen magas összegben jelentek meg a konszolidált pénzügyi kimutatásban, méghozzá 150 281 ezer eurós értéken. A vállalatcsoport kevés szponzorral áll szerződésben, de a technikai és a mezszponzorral kötött megállapodások jelentős összegű árbevételt generálnak. A szponzorálásból származó bevételeket vagy a szolgáltatás teljesítésével párhuzamosan, vagy a szolgáltatás befejezésekor egyösszegben számolják el.

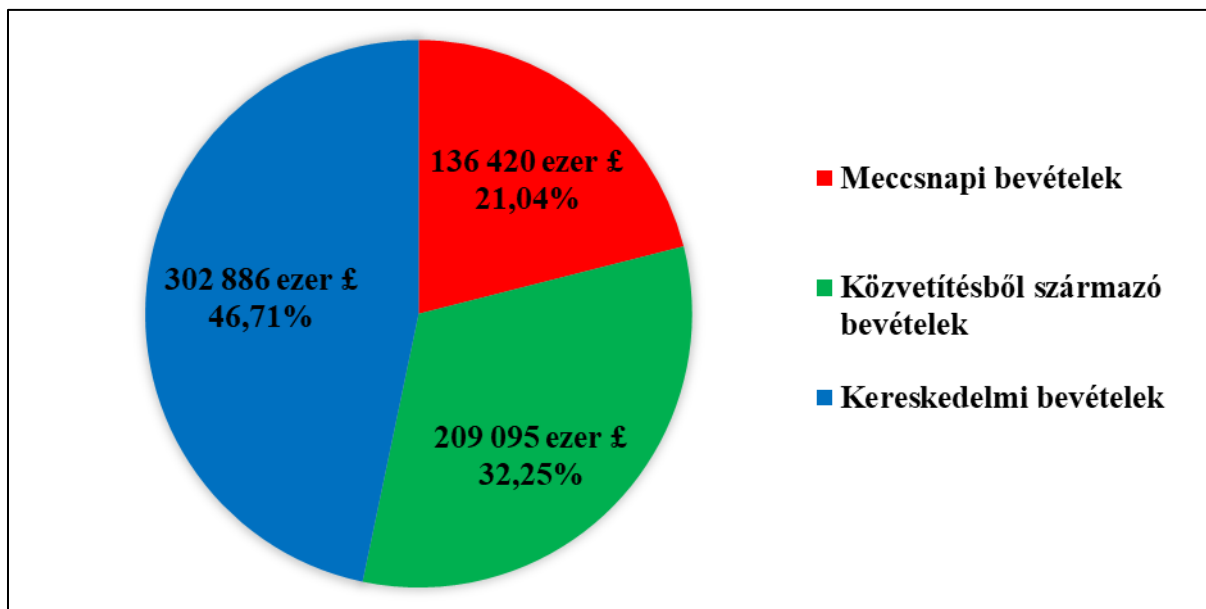
A 2022/2023-as üzleti évben a közvetítési jogokból származó bevételek alkották a bevételek legnagyobb hányadát. A 157 161 ezer eurós érték magasnak mondható, még úgyis, hogy az UEFA Bajnokok Ligájában gyengén szerepeltek, valamint az olasz bajnokságban is csak a 4. helyezést érték el, így kisebb arányban részesültek a médiabevételekből. Az ilyen jogokból származó bevételeket a vállalat kiegészítő megjegyzései alapján a jegyértékesítésből származó bevételekhez hasonlóan számolják el.

A termékek és licencek értékesítéséből származó bevételek az összes árbevétel legkisebb hányadát tették ki. Bár a 28 570 ezer eurós értékük nem mondható magasnak, a pandémiás helyzet okozta nehézségek kiküszöbölése utáni turistaáradatnak köszönhetően a mezeladások növekedtek. A hivatalos termékek értékesítéséből származó bevételeket az IFRS 15 számviteli standarddal összhangban az adott eszközök vevők részére történő eladásának időpontjában számolják el, a visszáruk, az árengedmények, a rabattok és a jutalékok levonása után.

A Juventus 39 974 ezer eurónyi egyéb bevételt termelt ki a 2022/2023-as üzleti év során. A kategória többek között olyan bevételeket tartalmazott, mint például a stadiontúra és a klubmúzeum bevételei, klubtagsági díjbevételek, a FIFA hozzájárulása a nemzeti válogatottakban játszó játékosok után és egyéb támogatások. Továbbá ide kerültek besorolásra a nem sportteljesítményből származó bevételek is, például a vállalatcsoport hotelének vagy a stadionban megrendezett egyéb rendezvények bevételei.

4.3.3. A Manchester United árbevételének vizsgálata

A Manchester United (2023) az árbevételét három fő csoportra osztja: meccsnapi bevételek, közvetítésből származó bevételek és kereskedelmi bevételek (16. ábra).

16. ábra: A Manchester United bevételeinek megoszlása a 2022/2023-as üzleti évben

Forrás: Manchester United, 2023 alapján saját szerkesztés

A Manchester United mérkőzésnap bevételei (melyek összege 136 420 ezer font) magukban foglalják a világ egyik legismertebb és legrégibb stadionjában, az Old Traffordon játszott mérkőzéseinek összes hazai és európai meccsnapi tevékenységből származó, valamint a nem az Old Traffordon játszott hazai kupamérkőzésekből befolyó bevételeket, továbbá a stadionban szervezett egyéb rendezvények (például rögbimérkőzések) díjait. A klub szerint az Old Trafford a 73 925 férőhelyes befogadóképességével, 133 luxuspáholyával, 24 étteremével és 4 sportbárjával, valamint a legutóbbi 25 szezonban a Premier League-mérkőzéseken átlagosan 99% feletti kihasználtsággal az Egyesült Királyság legnagyobb futballstadionja. Az árbevétel-kategória a jegyértékesítésen túl magában foglalja az egyéb olyan bevételeket is, mint például a vendéglátásból, a parkolásból és a klubmúzeumból származó bevételek. Az IFRS 15 standarddal összhangban a mérkőzésnap bevételeket az egész év során megrendezett mérkőzések alapján számolják el. Az egyes mérkőzésekből származó bevételeket (beleértve a bérletekből befolyt összegeket is) csak akkor számolják el, amikor a teljesítési kötelelem teljesült, azaz a mérkőzést lejátszották. A kapcsolódó tevékenységekből, például a konferenciákból,

rendezvényekből vagy a múzeumból származó bevételeket az esemény vagy a szolgáltatás nyújtásakor, illetve a létesítmény használatakor számolják el.

A közvetítésből származó bevételek (209 095 ezer font) az összes brit és külföldi közvetítési jogból származó bevételt magában foglalja, beleértve a Premier League és az UEFA által központilag kötött megállapodásokat is. A Premier League-től származó kifizetések tartalmazznak egy fix elemet az angol bajnoki mérkőzések élő közvetítéseikért cserébe, valamint egy teljesítmény alapú kifizetést. A fix összegek egyenletesen kerülnek elszámolásra az egyes teljesítési kötelek teljesítésekor, azaz minden egyes Premier League-mérkőzés lejátssza után. A változó ellenértékek is az egyes Premier League-mérkőzések lejátsszaakor kerülnek elszámolásra, ám a vezetőség azon becslése alapján, hogy a férfi első csapat hol fog végezni a futbalszezon végén. Törekedni kell a legvalószínűbb kimenetelre és arra, hogy ne kerüljön sor az elszámolt bevétel visszairására. Az UEFA-tól az európai versenysorozatokban való részvételért kapott kifizetések három részből tevődnek össze: úgynevezett pool kifizetések (amelyek a Manchester United teljesítményét tükrözik a versenysorozatban részt vevő többi Premier League-klubhoz képest), az egyes mérkőzéseken való részvételért járó fix összegek (amelyek a mérkőzések lejátsszaakor kerülnek elszámolásra) és egy egyedi klubkoefficiens-részesedés (amely a csoportkör mérkőzései után kerül elszámolásra).

Az árbevétel legnagyobb hányadát a kereskedelmi bevételek teszik ki 302 886 ezer fontos értékkel. Ez a kategória a Manchester United márkanév szponzorációs és egyéb kereskedelmi megállapodásokon keresztül történő hasznosításából származó bevételeket tartalmazza. Ezt a kategóriát is további két részre osztják: szponzorációs (189 496 ezer font) és termékértékesítésből származó bevételekre (113 390 ezer font). Az IFRS 15 számviteli standarddal összhangban a bevételeket a szponzori megállapodás időtartama alatt a szerződésben foglalt teljesítési köteleknek megfelelően és az egyes szponzorok által birtokolt szponzori jogok alapján számolják el. Azokban az esetekben, amikor a szponzori jogok a szerződés időtartama alatt változatlanok maradnak, a bevételek elszámolása a teljesítési kötelek teljesülésével egyenletesen történik. A termékértékesítésből származó bevételeket pedig akkor számolják el, amikor a termék feletti kontroll átkerül a vevőhöz.

Összegezve a fejezetben leírtakat, az árbevétellel kapcsolatos vizsgálataim arra irányultak, hogy a futballvállalatok hogyan csoportosítják a különböző bevételeket és azok hogyan kerülnek elszámolásra az IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevételek elszámolása Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standarddal összhangban.

5. Következtetések és javaslatok

Dolgozatom elemző főfejezében a vizsgált futballklubok értékelését több szempontrendszer és elemzési módszer segítségével végeztem el. Tartalomelemzés módszerével először megvizsgáltam azokat az eseményeket, amik a leginkább hatottak a futballrészvények árfolyamaira. Ezt követően dokumentumelemzés alkalmazásával az iparágban megjelenő jellegzetes tételek számviteli szempontból történő vizsgálata következett, tanulmányoztam a játékosjogok IFRS standardok szerinti kezdeti és követő értékelését, végül pedig az IFRS 15 standard alapján bevételelemzésre került sor. A klubok közötti különbségeket összehasonlító elemzés segítségével tártam fel.

A vizsgált tőzsdei futballklubok részvényeivel kapcsolatosan az a legfőbb következtetés vonható le, hogy tőzsdei árfolyamuk folyamatosan ingadozott a vizsgált időszak során, a három vállalat közül csak a Manchester United részvényárfolyama nőtt meg a megfigyelt 3 év alatt, a Borussia Dortmund és a Juventus esetében csökkenő tendenciát mutatott. Általánosságban elmondható, hogy leginkább a futballklubok sportteljesítménye, valamint vállalatspecifikus tényezők okozták a változásokat. A legbefolyásolóbb egyedi eset a Juventusnál kitört botrány volt, miszerint könyvelési csalást követtek el azáltal, hogy az elcserélt játékosokért mesterségesen felfűjt összeget fizettek és kaptak, így látszólagos nyereséget termeltek. A Borussia Dortmundnál az előnyből elbukott bajnoki cím miatt nem tudott tartósan magas maradni a részvények árfolyama. A Manchester Unitednél viszont a tulajdonosváltással kapcsolatos hírek és bejelentések fellendülést okoztak.

Az elemzésem következő vizsgált területe a játékosjogok elszámolása és azok közzététele volt. A játékosjogok bekerülési értékét (az IAS 38 Immateriális eszközök standard alapján) a vételárak és az átigazolások során felmerült járulékos költségek alkotják. Megállapítottam, hogy a saját nevelésű játékosok csak a velük összefüggésben ténylegesen kifizetett összegeken jeleníthetők meg, ám a legtöbb ilyen játékosért vagy fizettek fiatal korukban átigazolási díjat, vagy az ügynököknek kifizetett jutalékok kerültek csak tőkésítésre, azaz ezek a játékosok csak minimális értékkel jelennek meg a mérlegben. Hasonló a helyzet a szabadon igazolható játékosok számviteli elszámolása kapcsán is, hiszen az így szerződtetett játékosok bekerülési értékei is csak az ügynöki díjakat tartalmazhatják. A játékosok értékesítésével kapcsolatosan a könyv szerinti értékek kivezetése állt a vizsgálatom középpontjában. Mivel a játékosjogok immateriális eszköznek minősülnek, értékesítéskor a nyereség vagy a veszteség nem az árbevételben jelenik meg, hanem szintén a nettó eredményben, de külön soron az elidegenítés eredményeként. A kölcsönadási megállapodások elszámolását a Nemzetközi Pénzügyi

Beszámolási Standardok alkalmazásán túl az UEFA Klublicenc és Pénzügyi Fenntarthatósági Szabályzatával összhangban vizsgáltam. Ez alapján megállapítottam, hogy a kölcsönszerződéseket tartalmuk alapján négy csoportba lehet osztani (általános kölcsönszerződések, kötelező vásárlási záradékot tartalmazó kölcsönszerződések, vásárlási opciót tartalmazó kölcsönszerződések és feltételes vásárlási kötelezettséget tartalmazó kölcsönszerződések), az elszámolásuk pedig az IFRS 16 Lízing vagy az IAS 38 Immateriális eszközök standardok alapján történik. Megállapítottam azt is, hogy a játékoscserés ügyleteket is az IAS 38 standarddal összhangban kell elszámolni úgy, hogy a bekerülési érték az átengedett eszköz könyv szerinti értékén kerül megjelenítésre, hiszen a fellelhető piaci információk hiánya miatt nincs lehetőség a játékosjogok valós értékének megbízható meghatározására. A játékosok felé teljesített kifizetések vizsgálatával kapcsolatban (az IAS 19 Munkavállalói juttatások standarddal összhangban) a bónuszok a szóra érdemesek. Megállapítottam, hogy a gyakorlatban az aláírási bónuszokat elhatárolt ráfordításként mutatják ki és a szerződés időtartamával párhuzamosan évenként oldják fel, a szerződés hosszabbítási bónuszok rögtön a szerződés hosszabbítás után kerülnek elszámolásra és kifizetésre, míg a teljesítmény alapú bónuszokat abban az időszakban kell ráfordításként elszámolni, amikor arra rászolgáltak. A játékosjogok értékvesztésével (IAS 36 Eszközök értékvesztése) összefüggésben pedig azt a következtetést vontam le, hogy a játékosok tervezett eladása esetén szükség lehet (az IFRS 5 Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek standard alapján) a könyv szerinti érték és az értékesítési költségekkel csökkentett valós érték különbözetével értékvesztés elszámolására, amennyiben előbbi a magasabb, és utána az értékesítésre tartott eszközök közé sorolásra.

Elemzésem utolsó területe, az árbevételekkel kapcsolatos elszámolásokra és közzétételekre irányult, az IFRS 15 Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevételek standarddal összhangban. A Borussia Dortmund és a Juventus öt, míg a Manchester United három kategóriába sorolja az árbevételeket, ám utóbbi is tovább részletezi azokat a kiegészítő megjegyzésekben. A megbízható és valós kép biztosítása érdekében öt kategóriába sorolnám a futballklubok árbevételeit: meccsnapi bevételek, szponzorációs és reklámbevételek, közvetítési jogokból származó bevételek, kereskedelmi bevételek, valamint egyéb bevételek. A gyakorlatban a meccsnapi bevételeket a mérkőzés napján számolják el. Amennyiben bérletértékesítésből származik a bevétel és ez a tevékenység már elkezdődött az előző üzleti év végén, az addig kapott bevételt elhatárolják és a következő szezon elején oldják fel. A szponzorációs és reklámbevételek az ilyen jellegű megállapodások időtartama alatt, a szolgáltatások teljesítésével párhuzamosan kerülnek elszámolásra. A közvetítési jogokból

származó bevételek a gyakorlatban ország- és ligaspecifikus módon kerülnek elszámolásra, vagy minden mérkőzés után arányosan, vagy egy meghatározott időpontban. A kereskedelmi bevételeket két részre oszthatjuk: a termékértékesítés árbevétele akkor kerül elszámolásra, amikor a termék feletti kontroll átkerül a vevőhöz, míg ha az ilyen jellegű bevételek licencszerződésekből származnak, akkor a megállapodás időtartama alatt számolják el azokat. Az egyéb bevételek pedig egyedileg, az IFRS 15 számviteli standarddal összhangban, a szerződések tartalma alapján kerülnek elszámolásra. Összeségében tehát elmondható, hogy a standardnak megfelelően megkülönböztethetünk időponthoz kötődő, valamint intervallumhoz kötődő bevételeket.

12. táblázat: A Borussia Dortmund, a Juventus és a Manchester United 2022/2023-as üzleti évre vonatkozó konszolidált pénzügyi kimutatásainak információtartalma

A vizsgált terület	A kapcsolódó számviteli standard	Borussia Dortmund	Juventus	Manchester United
Játékosjogok kezdeti értékelése	IAS 38	részben	van	részben
Játékosjogok követő értékelése	IAS 38	részben	van	részben
Játékosjogok értékesítése	IAS 38	részben	van	nincs
Kölcsönadási megállapodások	IFRS 16 és IAS 38	részben	van	nincs
Játékosok felé teljesített kifizetések	IAS 19	van	van	van
Játékosjogok értékvesztése és átsorolása	IAS 36 és IFRS 5	van	van	részben
Árbevételek	IFRS 15	van	van	van

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A 12. táblázatban azt foglaltam össze, hogy a legfőbb vizsgált területeket részletezték-e vagy egyáltalán megjelentek-e azok a kiegészítő megjegyzésekben. A legfontosabb észrevételem ezzel kapcsolatban, az volt, hogy a vizsgált futballklubok közül csak a Juventus mutatta be részletesen a legjelentősebbnek számító tételek, a játékosjogok bekerülési értékeinek összetételét, sőt a torinóiak az összes játékos bruttó és nettó értékének változásait is közzéteszik strukturált formában. Továbbá az egyéb általam vizsgált területekről is kifogástalan tájékoztatást adnak. A Borussia Dortmund nem nyújt többletinformációt a játékosjogokkal kapcsolatban, mindössze a kötelezően bemutatandó összevont értékek szerepelnek a kiegészítő

megjegyzésekben. Ezt leszámítva is elegendő mennyiségű információ állt rendelkezésre a többi vizsgált terület kapcsán, így az általuk nyilvánosságra hozott pénzügyi kimutatásokat is megfelelőnek mondanám. A Manchester United kevésbé részletezi a futballal kapcsolatos események gazdasági hatásait, ők sem nyújtanak többletinformációt a játékosjogokkal kapcsolatban, ám a véleményem szerint az IAS 1 A pénzügyi kimutatások prezentálása standardban előírt közzétételeknek így is eleget tesznek. Mindent egybevetve, azt gondolom, hogy a Juventus Football Club S.p.A. konszolidált éves beszámolója tekinthető a legjobbnak, ez a leginkább befektető-orientált.

Összességében elmondható, hogy a futballiparban megjelenő jellegzetes tételek IFRS-ek szerinti pénzügyi kimutatásokban való közzététele a vizsgált futballklubok szempontjából elegendő a megbízható és valós kép bemutatása érdekében. A Juventus ezenfelül részletesen prezentálja a játékosjogokban bekövetkezendő változásokat, amely nemcsak a potenciális befektetők, hanem a szurkolók és a többi érdeklődő számára is többletinformációt nyújt.

Összefoglalás

Dolgozatomban tőzsdén jegyzett futballklubok jellegzetes tételeinek elszámolását és azok IFRS-ek szerinti pénzügyi kimutatásokban való megjelenítését vizsgáltam. Az átfogó kép érdekében a Deloitte által minden évben összeállított Football Money League húszas listáján szereplő mindhárom tőzsdén jegyzett labdarúgóklubot figyelembe vettem, így a Borussia Dortmund, a Juventus és a Manchester United konszolidált éves beszámolóit képezték az elemzésem tárgyát.

A labdarúgás több mint egy sportág, óriási hatással van a világra, gazdasági, kulturális, politikai és technológiai szempontból is. A futball gazdasági oldalával azért fontos foglalkozni, mert a sportág üzleti szempontból is egyre jelentősebb szerepet tölt be a világgazdaságban. Az iparágban milliárd eurók forognak évente és ezek a pénzáramlások a gazdaság számos szereplőjére befolyással vannak.

A vizsgált futballklubok a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal összhangban készítik el az éves beszámolóikat. A tőzsdén jegyzett futballvállalkozások számvitele a jogi szabályozásnak köszönhetően hasonló a többi tőzsdei vállalat számviteléhez, azonban a sportipar sajátosságai miatt jellegzetes elemekkel rendelkeznek.

A dolgozatban először a témával összefüggő irodalmat dolgoztam fel, ismertettem a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok szükségességét és történetét. Ezután logikai sorrendben bemutattam a választott témához kapcsolódó legfontosabb standardokat, majd áttekintést adtam az UEFA pénzügyi szabályozásáról és arról, hogy ez miért fontos a számviteli elszámolások szempontjából. Továbbá röviden ismertettem a futballklubok tőzsdén való megjelenésének történetét és motivációját.

Ezt követően bemutattam a három választott futballklub történetét és jelenlegi helyzetét, majd ismertettem a tartalomelemzést, a dokumentumelemzést és az összehasonlító elemzést, mint választott módszertant.

A főfejezetben először a futballklubok részvényeivel kapcsolatos információk kerültek elemzésre. Tanulmányoztam a tulajdonosi struktúrákat, majd tartalomelemzés módszerével azokat az eseményeket vettem végig, amelyek a vizsgált időszak során a leginkább hatottak a futballrészvények árfolyamaira. Céлом az elemzéssel az volt, hogy átfogó képet kapjak azokról a tényezőkről, amik a legnagyobb mértékben befolyásolták a futballklubok részvényeit. Megállapítottam, hogy a futballrészvények árfolyama folyamatosan ingadozott a vizsgált időszak során, összességében a Borussia Dortmund és a Juventus esetében esőkenő tendenciát mutatott az árfolyam, míg a Manchester Unitednél a tulajdonosváltással kapcsolatos hírek és

bejelentések fellendülést okoztak. A csökkenéseket egyrészt olyan külső tényezők eredményezték, mint a pandémiás helyzet miatti korlátozások vagy éppen az orosz-ukrán konfliktus világgazdaságra gyakorolt hatása, másrészt pedig a futballklubok belső ügyei. Általánosságban elmondható, hogy leginkább a futballklubok gyenge sportteljesítménye, valamint vállalat-specifikus tényezők (például negatív sajtóhírek, botrányok) okozták a negatív irányú változásokat.

Ezt követően dokumentumelemzés módszerével, a vizsgált vállalatok nyilvánosan elérhető konszolidált pénzügyi kimutatásainak alapján, azokon a sajátos számviteli tételeken mentem végig, amelyek kimondottan a futballklubokkal kapcsolatban merültek fel. Az elemzés során a célom az volt, hogy teljes körű képet kapjak a futballiparban megjelenő tételek számviteli elszámolásairól és azok éves beszámolóikban való megjelenítéséről. Tanulmányoztam, hogy a vállalatok miként alkalmazzák az egyes IFRS standardokat, ezek mennyire álltak összhangban az UEFA Klublicenc és Pénzügyi Fenntarthatósági Szabályzatával, továbbá a pénzügyi kimutatásokban szereplő információk mennyiségét és minőségét is szemügyre vettem. Részletekbe menően megvizsgáltam a játékosjogok megszerzésének különböző módjait, a játékosértékesítések elszámolását és bemutatását, a kölcsönmegállapodások számviteli kérdéseit, a játékosok felé teljesített kifizetések formáit, valamint a játékosjogok számviteli szempontból történő értékvesztéseit. Megállapítottam, hogy a vizsgált futballklubok közül csak a Juventus mutatta be tételesen az igazolt játékosok bekerülési értékeinek összetételét, sőt a torinóiak az összes játékos bruttó és nettó értékének változásait is közzétették strukturált formában. A Borussia Dortmund és a Manchester United nem nyújtott többletinformációt a játékosjogokkal kapcsolatban, mindössze a kötelezően bemutatandó összevont értékek szerepeltek a kiegészítő megjegyzésekben. Hasonlóan a játékosvásárláshoz, az eladások is csak a Juventus pénzügyi kimutatásaiban jelentek meg részletesen. A kölcsönszerződések négy fő formája is vizsgálatra került. Az általános kölcsönök elszámolására az IFRS 16 Lízing vagy az IAS 38 Immateriális eszközök standardot lehet alkalmazni, ám a vizsgált futballklubok a 2022/2023-as szezonban vagy nem foglalkoztattak kölcsönjátékosokkal, vagy a kölcsönök időtartama nem haladta meg az 1 évet, így nem is volt szükséges a pénzügyi kimutatásokban való megjelenítésük. Azt is megállapítottam, hogy mivel a kötelező vételi záradékot tartalmazó kölcsönök gyakorlatilag végleges átigazolásnak minősülnek, az IAS 38 Immateriális eszközök standard alapján kerülnek végérvényesen elszámolásra. Vásárlási opciót tartalmazó kölcsönszerződések esetében a kölcsönbevevő klub pénzügyi lízingként kezeli a megállapodást, a kölcsönadó klubnak viszont kölcsönként kell nyilvántartania az ügyletet mindaddig, amíg az új klub nem hívja le az opciót, tehát ez operatív

lízingnek tekinthető. Feltételes vásárlási kötelezettséget tartalmazó kölcsönszerződés esetében pedig fel kell mérni, hogy valószínűleg megvalósul-e az átigazolás és ez alapján elszámolni a kölcsönzést. A játékosok felé fizetett bónuszokkal kapcsolatban arra a fontos következtetésre jutottam, hogy a gyakorlatban az aláírási bónuszokat elhatárolt ráfordításként mutatták ki és a szerződés időtartamával párhuzamosan évenként oldották fel, a szerződéshosszabbítási bónuszok rögtön a szerződéshosszabbítás után kerültek elszámolásra és kifizetésre, míg a teljesítmény alapú bónuszokat abban az időszakban számolták el ráfordításként, amikor arra rászolgáltak.

A főfejezet utolsó harmadában pedig a futballklubok árbevételeit tanulmányoztam a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal, valamint az UEFA pénzügyi szabályzatával összhangban. Vizsgálataim arra irányultak, hogy a vállalatok hogyan csoportosították a különböző bevételeket és azok hogyan kerültek elszámolásra az IFRS 15 standarddal összhangban. Megállapítottam, hogy a meccsnapi bevételeket a mérkőzés napján számolták el. A szponzorációs és reklámbevételek az ilyen jellegű megállapodások időtartama alatt, a szolgáltatások teljesítésével párhuzamosan számolták el. A közvetítési jogokból származó bevételek a gyakorlatban ország- és ligaszpecifikus módon kerültek elszámolásra, vagy minden mérkőzés után arányosan, vagy egy meghatározott időpontban. A termékértékesítések árbevétele akkor került elszámolásra, amikor a termék feletti kontroll átkerült a vevőhöz, míg ha a bevételek licenszszerződésekből származtak, akkor a megállapodás időtartama alatt számolták el azokat. A klubok közötti különbségeket a játékosjogok és a bevételek vizsgálata során is összehasonlító elemzés segítségével tártam fel.

Összességében elmondható, hogy a pénzügyi kimutatásokban való közzététel elegendő a megbízható és valós kép bemutatása érdekében, de a három vizsgált futballklub közül csak a Juventus prezentálta részletesen a játékosjogokban bekövetkezett változásokat, ami nemcsak a potenciál befektetők, hanem a szurkolók és a többi érdeklődő számára is többletinformációt nyújt.

Felhasznált irodalom és források jegyzéke

Könyvek, folyóiratok, tanulmányok:

1. Aglietta, M., Andreff, W., & Drut, B. (2010). *Floating European football clubs in the stock market*. EconomiX Working Papers, 2010-24.
2. Andor, Á. & Tóth, M. (2023). *Számvitel 2023*. Vezinfó.
3. Arnold, A. (2001). *Die GmbH & Co. KGaA*. Verlag Otto Schmidt.
4. Beke, J. (2014). *Nemzetközi számvitel*. Akadémiai Kiadó.
5. Beke, J. (2013). *Nemzetközi számviteli harmonizáció elvi és gyakorlati lehetősége*. Typotex.
6. Békés, S. (2002). *Forza, Juventus! Carving*.
7. Bogáth, E. (2018). A nemzetközi számviteli rendszerek harmonizációja. *Controller Info*, 6(1), 2-4. <https://doi.org/10.24387/CI.2018.1.1>
8. Boncz, I. (2015). *Kutatómódszertani alapismeretek*. Pécsi Tudományegyetem.
9. Cheffins, B. R. (1999). Playing the stock market: „Going public” and professional team sports. *Journal of Corporation Law*, 24(3), 641-680.
10. Colantuoni, L. & Davlies, W. A. (2016). The sell-on clause in football: Recent cases and evolutions. In: Duval, A. & Rigozzi, A. (eds.), *Yearbook of international sports arbitration 2015* (pp. 73-91). TMC Asser Press.
11. D’Andrea, A. & Masciandaro, D. (2016). *Financial Fair Play in European football: economics and political economy - A review essay*. BAFFI CAREFIN Centre Research Paper, 2016-15.
12. De Muynck, M. & Poelmans, L. (2023). The listed football club. In: Houben, R. (ed.), *Research handbook on the law of professional football clubs* (pp. 236-256). Edward Elgar Publishing.
13. Dévényi, Z., Harmos, Z., & Bán, T. (2007). *Manchester United* (2. bőv. kiad.). Aréna 2000.
14. Duffelen, T. (2021). *Borussia Dortmund: A history in black and yellow*. Ockley Books Ltd.
15. Ferguson, A., Moritz, M., & Bojtár, P. (2016). *Vezetés: Az életem és a Manchester Unitednél eltöltött éveim tapasztalatai*. HVG Könyvek.
16. Ferreira, P., Loures, L., Nunes, J. R., & Dionísio A. (2017). The behaviour of share returns of football clubs: An econophysics approach. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 472, 136-144. <https://doi.org/10.1016/j.physa.2017.01.022>
17. Fűrész, A. & Privacsek, A. (2015). *Juventus: Újra a csúcson*. Inverz Media.
18. Garcia-del-Barrio, P. & Szymanski, S. (2009). Goal! Profit maximization versus win maximization in soccer. *Review of Industrial Organization*, 34(1), 45-68. <https://doi.org/10.1007/s11151-009-9203-6>
19. Gulhayo Bobomuradova, G. (2023). Comparative analysis of surgical terms in Uzbek and English Language. *International Journal of Education, Social Science & Humanitie*, 11(12), 1098-1103. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10426732>
20. Gulyás, É. (2019). A bankszektor számviteli sajátosságai. In: Kovács, T., Szóka, K., & Varga, J (szerk.), *Pénzügyi intézményrendszer Magyarországon 2019* (pp. 241-276). Soproni Egyetemi Kiadó.

21. Hagen, J. & Nascimento Cunha, M. (2019). The history of investing in football and factors affecting stock price of listed football clubs. *International Journal of Financial Management*, 9(4), 31-41.
22. Hesse, U. (2022). *Tor! The story of German football*. Polaris Publishing Limited.
23. Hesse, U. & Bán, T. (2021). *A sárga fal: A Borussia Dortmund hihetetlen felemelkedése és kulturális jelentősége*. G-Adam.
24. Honigstein, R. & Balla, J. (2019). *Jürgen Klopp - hadd szóljon: A világ legszenvedélyesebb futballtrénerének lenyűgöző sztorija* (Második, javított kiadás). G-Adam.
25. Hornyacsek, J. (2014). *A tudományos kutatás elmélete és módszertana*. Nemzeti Közszerzői Egyetem.
26. Kiss, P., Szabó, M., Ujhelyi, A., & Berkics, M. (2006). *Kutatásmódszertan: Szociálpszichológia*. Bölcsész Konzorcium.
27. Kómar, A. (2017). A számvitelről dióhéjban. *Hitelintézeti Szemle*, 16(2), 180-185.
28. Lakatos, L. P. (2021). *Vázlatok az IFRS-ekhez: tansegédlet*. IFRS Training and Consulting Kft.
29. Lakatos, L. P., Kovács, D. M., Mohl, G., Rózsa, I., & Madarasiné Szirmai, A. (2018). *A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok elmélete és gyakorlata 2018*. Magyar Könyvvizsgálói Kamara.
30. Lakatos, L. P. (2014). A számviteli szabályozások eltérésének okairól. *Vezetéstudomány*, 45(9), 2-11. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2014.09.01>
31. Lukács, J. & Zéman, Z. (2014). Az IFRS-ek bevezetése az egyedi beszámolók szintjén. *Economica*, 7(1), 140-143. <https://doi.org/10.47282/ECONOMICA/2014/7/1/4319>
32. Madarasiné Szirmai, A., Kovács, D. M., & Mohl, G. (2019). *Nemzetközi számviteli ismeretek*. Perfekt.
33. Madden, P. (2015). Welfare economics of „Financial Fair Play” in a sports league with benefactor owners. *Journal of Sports Economics*, 16(2), 159-184. <https://doi.org/10.1177/1527002512465759>
34. Madden, P. (2014). *Does break-even regulation of soccer clubs make sense?* Economics Discussion Paper Series, 2014-1405.
35. Maroun, W., van Zijl, W., Chesaina, R., & Garnett, R. (2022). The beautiful game: Fair value, accountability and accounting for player registrations. *Australian Accounting Review*, 32(3), 334-351. <https://doi.org/10.1111/auar.12368>
36. Mente, K. (2023). A potenciális IFRS-felhasználói kör pénzügyi változóinak struktúraelemzése. *Statisztikai Szemle*, 101(3), 259-280. <https://doi.org/10.20311/stat2023.03.hu0259>
37. Misur, T. (2006). *Az olasz futballbotrány krónikája - avagy mit keres a Juventus a másodosztályban?* Aréna 2000.
38. Müller, J. C., Lammert, J., & Hovemann, G. (2012). The Financial Fair Play regulations of UEFA: An adequate concept to ensure the long-term viability and sustainability of European club football? *International Journal of Sport Finance*, 7(2), 117-140.
39. R. Fedor, A., Kovács, J., & Balogh, E. (2016). Tartalomelemzés. In: R. Fedor, A. & Huszti, É. (szerk.), *Kutatásmódszertani kézikönyv* (pp. 72-104). Debreceni Egyetemi Kiadó.
40. Rózsa, I. (2015). *Nemzetközi számvitel*. Hessyn.

41. Sass, M. (2012). *Long-term competitive balance under UEFA financial fair play regulations*. Working Paper Series, 2012-5.
42. Sykes, H. & Takács, Z. (2022). *Juve: Sztárok, dopping, bunda - egy európai futballdinasztia története*. Alexandra.
43. Vöpel, H. (2013). *Is Financial Fair Play really justified? An economic and legal assessment of UEFA's Financial Fair Play rules*. HWWI Policy Paper, 2013-79.
44. White, J. (2008). *Manchester United: The Biography: The complete story of the world's greatest football club*. Little, Brown Book Group.

Internetes források:

1. Badenhause, K. (2023). *Man United stock sinks 13% as investors weigh Glazers keeping club*.
<https://www.sportico.com/leagues/soccer/2023/manchester-united-stock-sinks-investors-glazers-1234710465/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
2. Bettoni, L. (2021). *Juventus admit risk of exclusion from national and international competitions*.
<https://football-italia.net/juventus-admit-risk-of-exclusion-from-national-and-international-competitions/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
3. Borbély, L. (2023). *Óriási dráma végén a Bayern München lett a Bundesliga bajnoka!*
<https://index.hu/sport/futball/2023/05/27/bundesliga-34.-fordulo-zaras-bajnoki-cim-borussia-dortmund-bayern-munchen/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
4. Deloitte (2024). *Deloitte Football Money League 2024*.
<https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
5. Deutscher Fußball-Bund (2023). *Satzung Geschäftsordnung DFB/DFL Grundlagenvertrag*.
https://www.dfb.de/fileadmin/_dfbdam/293025-grundlagenvertrag.pdf (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
6. Digby, A. (2021). *What is 'plusvalenza' and why are Juventus and Napoli under investigation for it?*
<https://www.forbes.com/sites/adamdigby/2021/11/19/what-is-plusvalenza-and-why-are-juventus--napoli-under-investigation-for-it/?sh=79da89db7505> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
7. Doyle, M. (2021). *From the Pjanic-Arthur transfer to questions over Ronaldo's sale: Could Juventus be relegated again?*
<https://www.goal.com/en/news/pjanic-arthur-transfer-secret-ronaldo-payments-juventus/blt8b27b040ed8aeced> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
8. Fay, R. (2021). *Glazers to sell £137m of their Manchester United shares*.
<https://www.manchestereveningnews.co.uk/sport/football/football-news/manchester-united-glazer-family-shares-21774264> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
9. FIFA (2023). *Football agents in international transfers*.
<https://digitalhub.fifa.com/m/3bdd24adb0b653d2/original/Football-Agents-in-International-Transfers-November-2023.pdf> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
10. Foot Italia (2022). *OFFICIAL: Juventus sign Leandro Paredes*.
<https://www.footitalia.com/official-juventus-sign-leandro-paredes/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)

11. Gabay, B. (2024). *Győztek a német ultrák, a Bundesliga meghajolt előttük.* <https://bunteto.com/gyoztek-a-nemet-ultrak-a-bundesliga-meghajolt-elottuk> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
12. García-Ochoa, J. I. (2023). *Real Madrid sign Bellingham for 103 million euros.* <https://www.marca.com/en/football/real-madrid/2023/06/07/6480b0ec46163ff9168b45b5.html> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
13. Garner, B. & Pratt, K. (2024). *How to buy shares in a football club.* <https://www.forbes.com/uk/advisor/investing/how-to-buy-football-club-shares/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
14. IFRS Foundation (2024). *Who uses IFRS Accounting Standards?* <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
15. IFRS Interpretations Committee (2019). *Presentation of player transfer payments (IFRS 15 and IAS 38).* <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2019/november/ifric/ap6-ifrs-15-ias-38-presentation-of-player-transfer-payments.pdf> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
16. Jackson, J. & Aarons, E. (2022). *Manchester United up for sale as Glazers announce plans to leave Old Trafford.* <https://www.theguardian.com/football/2022/nov/22/manchester-united-up-for-sale-as-glazers-announce-plans-to-leave-old-trafford> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
17. Jones, J. (2018). *Michael Lindsell: Why we invested in Juventus, Celtic and Manchester United.* <https://www.trustnet.com/news/791314/michael-lindsell-why-we-invested-in-juventus-celtic-and-manchester-united> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
18. Juventus (2022). *Agreement with Genoa for the disposal of the player Radu Dragusin.* https://www.juventus.com/images/image/upload/fl_attachment/dev/g7l88dwm5jvmago6j1bk.pdf (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
19. JuventusHungary (2023). *100 éves az Agnelli-örökség a Juventusnál: Edoardótól Andreáig.* https://juventushungary.hu/100-eves-az-agnelli-orokseg-a-juventusnal-edoardotol-andreaig/?doing_wp_cron=1706809527.1709229946136474609375 (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
20. Manchester United Communications Department (2023). *Manchester United plc reaches agreement for Sir Jim Ratcliffe, Chairman of INEOS, to acquire up to a 25% shareholding in the Company.* <https://www.manutd.com/en/news/detail/man-utd-reaches-agreement-for-sir-jim-ratcliffe-to-acquire-25-per-cent-shareholding> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
21. Meredith, S. (2023). *Shares of Manchester United pop 10% after Qatari media suggests takeover bid 'success'.* <https://www.cnbc.com/2023/06/13/soccer-man-utd-shares-pop-after-qatar-hints-at-takeover-bid-success.html> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
22. Murray, E. (2022). *James Tavernier's double for Rangers dumps Dortmund out of Europa League.* <https://www.theguardian.com/football/2022/feb/24/rangers-borussia-dortmund-europa-league-play-off-second-leg-match-report> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)

23. PwC (2024). *Accounting for typical transactions in the football industry*.
<https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/pwc/industry/football/assets/pwc-accounting-for-typical-transactions-in-the-football-industry-v4.pdf> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
24. Ramer, L. (2022). *How Cristiano Ronaldo sparked a rally in Manchester United (MANU) Stock*.
<https://investorplace.com/2022/11/how-cristiano-ronaldo-sparked-a-rally-in-manchester-united-manu-stock/> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
25. Romano, F. (2022). *Revealed: the deal Spurs struck with Juventus to buy Dejan Kulusevski*.
<https://www.theguardian.com/football/2022/mar/22/spurs-deal-with-juventus-to-buy-dejan-kulusevski-revealed> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
26. Singh, J. (2023). *Manchester United's three takeover options could mean very different things for shareholders*.
<https://www.proactiveinvestors.co.uk/companies/news/1006691/manchester-united-s-three-takeover-options-could-mean-very-different-things-for-shareholders-1006691.html> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
27. Stone, S. (2021). *Avram Glazer: Man Utd co-chairman puts £70m of shares up for sale*.
<https://www.bbc.com/sport/football/56361828> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
28. Transfermarkt (2024a). *Borussia Dortmund: All transfers*.
<https://www.transfermarkt.com/borussia-dortmund/allemtransfers/verein/16> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
29. Transfermarkt (2024b). *Juventus FC: All transfers*.
<https://www.transfermarkt.com/juventus-turin/allemtransfers/verein/506> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
30. Transfermarkt (2024b). *Manchester United: All transfers*.
<https://www.transfermarkt.com/manchester-united/allemtransfers/verein/985> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
31. U.S. Securities and Exchange Commission (2007). *SEC takes action to improve consistency of disclosure to U.S. investors in foreign companies*.
<https://www.sec.gov/news/press/2007/2007-235.htm> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
32. UEFA (2023). *UEFA Club Licensing and Financial Sustainability Regulations 2023*.
https://documents.uefa.com/viewer/book-attachment/iz_lsPmhmTMVqu7BI5kcCw/6PBeGzuVORb94t3moea8iA (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
33. UEFA (2010). *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations 2010*.
https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Clublicensing/01/50/09/12/1500912_DOWNLOAD.pdf (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
34. Webb, Q. (2022). *Juventus stock falls after Italian soccer club's board resigns*.
<https://www.wsj.com/livecoverage/stock-market-news-today-11-29-2022/card/juventus-stock-falls-after-italian-soccer-club-s-board-resigns-S8TBWx5HUNj0wlCtZs8S> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
35. XTB (2024). *The biggest football stock price rallies*.
<https://www.xtb.com/en/education/the-biggest-football-stock-price-rallies> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)

36. Yahoo Finance (2024a). *Borussia Dortmund GmbH & Co. Kommanditgesellschaft auf Aktien (BVB.DE)*. <https://finance.yahoo.com/quote/BVB.DE?p=BVB.DE> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
37. Yahoo Finance (2024b). *Juventus Football Club S.p.A. (JUVE.MI)*. <https://finance.yahoo.com/quote/JUVE.MI?p=JUVE.MI> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
38. Yahoo Finance (2024c). *Manchester United plc (MANU)*. <https://finance.yahoo.com/quote/MANU?p=MANU> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)

Jogszabályok:

1. Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002/EK rendelete (2002. július 19.) a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról (2002).
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32002R1606>.
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
2. IAS 1 (2023). A pénzügyi kimutatások prezentálása.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
3. IAS 19 (2023). Munkavállalói juttatások.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
4. IAS 36 (2023). Eszközök értékvesztése.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
5. IAS 38 (2023). Immateriális eszközök.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
6. IFRS 5 (2023). Értékesítésre tartott befektetett eszközök és megszűnt tevékenységek.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
7. IFRS 15 (2023). Vevőkkel kötött szerződésekből származó árbevétel.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
8. IFRS 16 (2023). Lízingek.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1803>
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)

A vizsgált vállalatok éves beszámolóí:

1. Borussia Dortmund (2023). Annual report 2022/2023.
https://report.bvb.de/annual-report/2022-2023/_assets/downloads/gesamt-bvb-gb2223.pdf
(Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
2. Juventus (2023). Annual financial report at 30 June 2023.
https://www.juventus.com/images/image/private/fl_attachment/dev/pkre2vvie8s5t3siv7i3.pdf (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)
3. Manchester United (2023). Manchester United Plc 2023 annual report on form 20F.
<https://ir.manutd.com/~media/Files/M/Manutd-IR/documents/manu-20230630-20f-taxonomyifrs-2022-tmbsf-v1.pdf> (Utolsó letöltés dátuma: 2024.04.12.)